

PATŘÍM MEZI OSTATNÍ

Soubor metodických listů pro práci s dětmi
ze sociálně znevýhodněného prostředí

Michaela Jeřábková

Jitka Šeflová

Klára Kováčová (Eds.)

IREAS, Institut pro strukturální politiku, o. p. s., 2019

© IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s

Editoři: Michaela Jeřábková, Jitka Šeflová, Klára Kováčová

Autoři: Tereza Housová, Tereza Hyťhová, Jan Chadt, Anna Chocholová,
Michaela Jeřábková, Klára Kováčová, Patricie Michalová, Eva Němečková,
Kateřina Plávková, Monika Skleničková, Jitka Šeflová, Monika Šimáková

Grafika a sazba: Kateřina Vlčková

Publikace „Patřím mezi ostatní – soubor metodických listů pro práci s dětmi
ze sociálně znevýhodněného prostředí“ podléhá licenci CC BY-NC-SA 4.0:
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

OBSAH

Úvod	5
1. Sociálně znevýhodněné děti a práce s nimi	7
1.1 Sociální znevýhodnění a jeho ukotvení ve Školském zákoně	7
1.2 Sociální znevýhodnění jako rizikový faktor	8
1.3 Děti z dětských domovů	9
2. Základní principy a metody vzdělávání	12
2.1 Klíčové momenty vzdělávání – metody vzdělávání a role učitele	12
2.2 Klíčové principy pro vzdělávání cílové skupiny v rámci projektu	13
2.3 Hodnocení žáků	15
3. Zkušenosti z realizace projektu "Patřím mezi ostatní"	18
3.1 Stručný popis realizace projektu	18
3.2 Shrnutí ze supervizních setkání s lektory	18
3.3 Analýza zpětné vazby od dětí	20
3.4 Obecná doporučení pro práci s cílovou skupinou	21
3.5 Specifická doporučení a zkušenosti	23
4. Praktické ukázky hodin ve vybraných předmětech – metodické listy	29
1. Čtenářská gramotnost	30
1.1 Čtenářská gramotnost – Anna Chocholová – 2. stupeň ZŠ a SŠ	31
1.2 Čtenářská gramotnost – Tereza Housová – 2. stupeň ZŠ a SŠ	34
2. Matematická gramotnost	66
2.1 Matematická gramotnost - Tereza Hyřtlová- 1. a 2. stupeň ZŠ	67
2.2 Matematická gramotnost – Monika Skleničková – 1. stupeň ZŠ	69
3. Rozvoj občanských a sociálních kompetencí	85
3.1 Rozvoj občanských a sociálních kompetencí – Monika Šimáková, Kateřina Plávková, Jan Chadt – ZŠ i SŠ	86
4. Jazyková gramotnost	92
4.1 Jazyková gramotnost – Eva Němečková – Německý jazyk – 1. a 2. stupeň ZŠ	93
4.2 Jazyková gramotnost – Anglický jazyk – Patricie Michalová – 1. stupeň ZŠ	131
4.3 Jazyková gramotnost Anglický jazyk – Patricie Michalová – 2. stupeň ZŠ	152
Zdroje	192
Zdroje obrázků	193

ÚVOD

ÚVOD

Dostává se Vám do rukou soubor metodických listů, který vznikl zejména díky ochotě lektorů, kteří se věnovali dětem v mimoškolních aktivitách. Tyto mimoškolní aktivity byly realizovány pro skupiny dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí spolu s dětmi, které do této skupiny nespádají, v rámci projektu **„Patřím mezi ostatní - Rozvoj gramotností a praktických dovedností žáků dětských domovů“** realizovaného v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání v letech 2016 – 2019, reg. č. CZ.02.3.61/0.0/0.0/16_012/0000605. Vybraní lektori jednotlivých realizovaných aktivit byli ochotni vypracovat a sdílet konkrétní náplně svých setkání. Odborný tým projektu pak tyto poskytnuté materiály upravil a uvedl teoretickým úvodem. Tak vznikl tento dokument, jako výstup výše uvedeného projektu.

Dokument je rozdělen na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. Teoretická část uvozuje metodické listy, aby bylo zřejmé, v jakém kontextu vznikly a jaké principy využívají. Zároveň v teoretické části upozorňujeme na některá důležitá specifika práce s dětmi se sociálně znevýhodněného prostředí a také shrnujeme zkušenosti lektorů z projektu, které jsou velmi cenné pro další práci v této oblasti i pro práci s jednotlivými metodickými listy. Předtím než začnete pracovat s vybranými listy si proto, prosím, teoretický úvod pečlivě přečtěte.

V druhé části, která je podstatně objemnější, najdete již zmiňované metodické listy. Jde o konkrétní lekce realizované lektory v rámci projektu, ať už ve školách nebo v dětských domovech. Tyto metodické listy Vám mohou posloužit jako inspirace pro Vaši práci. Obsahují buď konkrétní popis hodiny tak, jak byla vedena, nebo přílohy (pracovní listy, didaktické pomůcky - označené symbolem „“), které je možno vytisknout a využít v přímé práci s dětmi. Řada listů obsahuje dokonce obojí.

V souboru najdete metodické listy pro tyto mimoškolní aktivity:

- čtenářská gramotnost,
- matematická gramotnost,
- rozvoj občanských a sociálních kompetencí,
- jazyková gramotnost (německý jazyk, anglický jazyk).

Oblasti jsou přehledně rozděleny do sešitů a jdou za sebou dle jednotlivých lekcí/hodin. Tak si můžete jednoduše vyhledat to, co Vás zajímá. Pochopitelně před využitím konkrétního metodického listu je potřeba zvážit jeho aplikaci – tzn. dbát na individuální přístup a navrhované metodické listy vždy přizpůsobit konkrétnímu kroužku a potřebám skupiny dětí, se kterými lektor pracuje.

Soubor metodických listů, včetně metodických pokynů, je určen zejména učitelům a lektorům, kteří pracují se sociálně znevýhodněnými dětmi a dětmi z dětských domovů. Předpokládá se tedy určitá odborná zkušenost lektora, která zajistí kvalitní realizaci aktivit. Využít je ovšem mohou také vrstevníci, kteří se věnují dětem individuálně (s výjimkou rozvoje občanských a sociálních kompetencí). Zajímavou inspiraci mohou nabídnout metodické listy také samotným vychovatelům.

Literatura i obrázky použité v teoretické části jsou řádně citovány v průběhu dokumentu a uvedeny v seznamu zdrojů na jeho konci. Pokud se v teoretické části objevují pasáže bez zdroje, jde o shrnutí zkušeností z realizace projektu (využití zpětných vazeb, supervizí, atp.), a tedy o interní zdroj projektového týmu IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s.

V praktické části jsou autory metodických listů a jejich součástí jednotliví lektori uvedeni v názvu kapitoly. V některých případech jsou rovněž zmiňovány zdroje, které samotní autoři/lektori uvádí u jednotlivých listů. V případě, že se jedná o celou knihu, je rovněž uvedena v seznamu zdrojů na konci celého dokumentu. Pokud jde ovšem pouze o webový odkaz, pak je přímo uveden jako zdroj ve formátu webové stránky, aby bylo možno na něj ihned kliknout a originální dokument vyhledat a použít. Tento způsob jsme použili s ohledem na praktičnost metodických listů. V seznamu zdrojů tyto weby většinou neuvádíme, jelikož by literatura ztratila na přehlednosti. V tomto formátu jsou zdroje díky tomu použitelné také jako inspirace pro odbornou literaturu.

Obrázky použité v praktické části jsou většinou staženy z volně dostupných zdrojů typu Pixabay, Creative Commons, atp. Na ně odkazujeme skrze webové stránky. Objevují se také obrázky vytvořené přímo lektory a členy týmu pro konkrétní pracovní list, nebo lektory pořízené fotografie. V takovém případě uvádíme jako autora IREAS a v závorce jméno konkrétní osoby. Kompletní seznam zdrojů k použitým obrázkům je uveden na samotném konci publikace.

Věříme, že se Vám bude s dokumentem dobře pracovat a budeme velice rádi, pokud v něm najdete inspiraci, potvrzení svých zkušeností nebo nové impulsy. V případě jakýchkoli připomínek se, prosím, obraťte na metodika projektu na e-mail jerabkova@ireas.cz.

1

| 1.SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÉ DĚTI A PRÁCE S NIMI

1.1 SOCIÁLNÍ ZNEVÝHODNĚNÍ A JEHO UKOTVENÍ VE ŠKOLSKÉM ZÁKONĚ

Do novely školského zákona¹ v roce 2016 bylo sociální znevýhodnění, vedle zdravotního znevýhodnění a zdravotního postižení, jedním z aspektů, které jsou důvodem pro vedení žáka/dítěte jako osoby se speciálními vzdělávacími potřebami.

Konkrétně pod sociální znevýhodnění spadalo následující (Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon):

- rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením,
- ohrožení sociálně patologickými jevy,
- nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova,
- nebo postavení azylanta a účastníka řízení o udělení azylu na území České republiky.

Ustanovení (§ 16 odst. 6) dále zakotvovalo právo takových žáků na vzdělávání způsobem, který odpovídá jejich potřebám při současném využití speciálních pomůcek, které jim takové vzdělávání umožní (Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon).

Je v pořádku, že na takové děti zákon pamatoval již předtím, nicméně stále bylo potřeba se tzv. vejít do nějakých kolonek. V tomto směru je o něco pokrokovější novela Školského zákona z roku 2016, která se už neomezuje na konkrétní „diagnózu“, ale v zásadě uvádí, že **podporu by mělo dostat každé dítě, které ji potřebuje.**

Konkrétně § 16 odst. 1 zní: *“Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními, potřebuje poskytnutí podpůrných opatření”* (Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon).¹

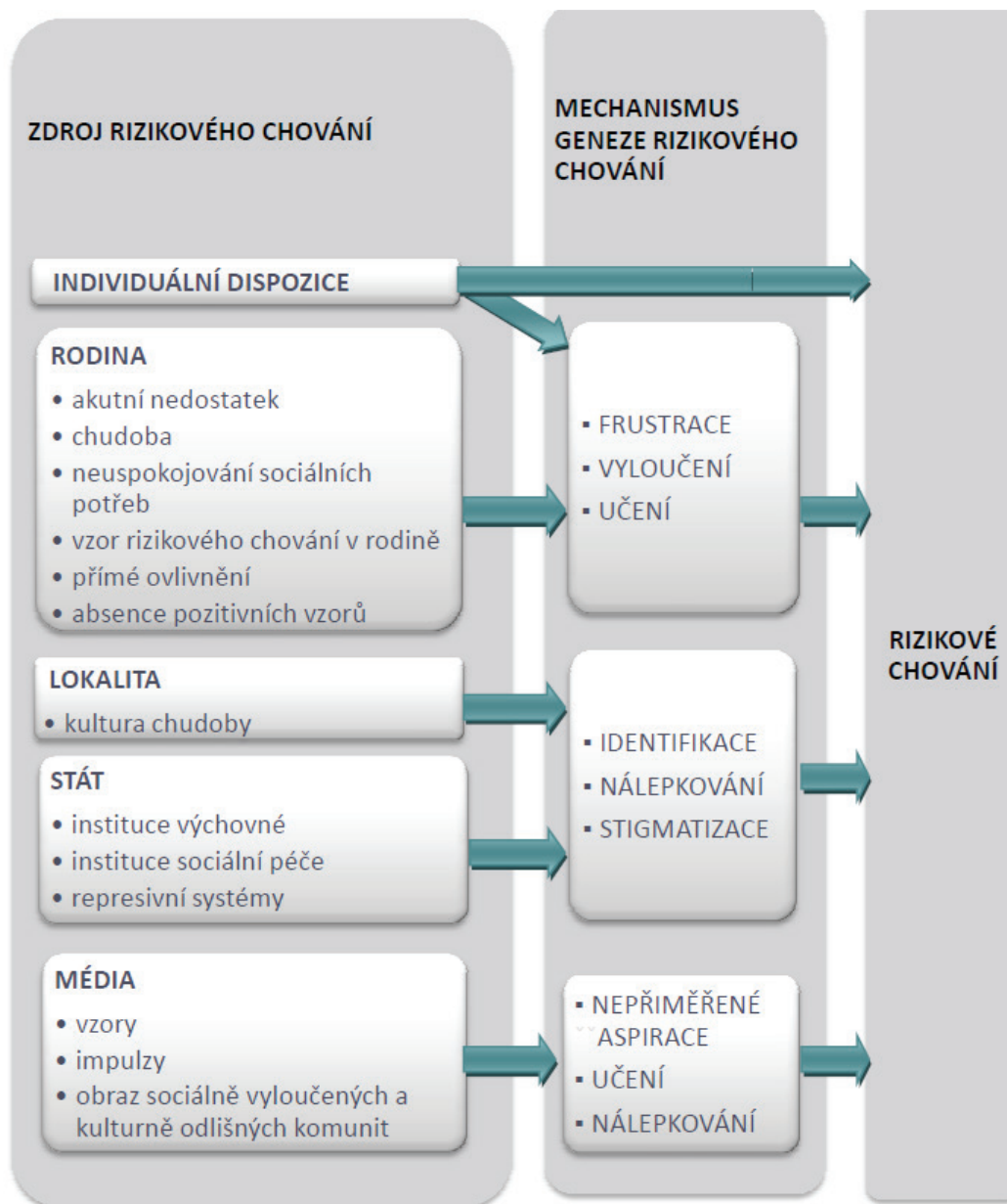
Podpůrná opatření mají celkem pět stupňů a právě první stupeň je možné zařadit i bez doporučení školského poradenského zařízení. V tomto prvním stupni jde hlavně o úpravu metod a organizace výuky nebo hodnocení vzdělávání. Patří sem kromě podpory ve vzdělávání také podpora zapojení do kolektivu (Vyhláška č. 27/2016 sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných).

Právě takové úpravy jsou vzhledem k potřebám sociálně znevýhodněných dětí velmi důležité. V této metodice se věnujeme všem uvedeným aspektům úprav, největší důraz je ale kladen na metody vzdělávání.

1.2 SOCIÁLNÍ ZNEVÝHODNĚNÍ JAKO RIZIKOVÝ FAKTOR

Sociální znevýhodnění je tedy ukotveno v zákoně a umožňuje dětem využívat podpůrná opatření. Proč by ale tyto děti měly mít na podpůrná opatření nárok? K tomuto tématu je řada výzkumů. Velká většina se jich věnuje rizikovým faktorům, které s sebou toto prostředí nese.

Knotová, D., Hloušková, L., Novotný, P. ve svém výzkumu z roku 2008 měli za cíl identifikovat zdroje rizikového chování dětí ze sociálně znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí. Výsledky tohoto výzkumu znázorňuje obrázek níže:

Zdroj: Knotová, D., Hloušková, L., Novotný, P., 2008

Některé zdroje rizikového chování se pochopitelně mohou objevit u jakéhokoliv žáka. Problémem u dětí ze znevýhodněného prostředí je fakt, že se u něj objevuje více faktorů najednou a jeho vazba na dané prostředí je velmi silná (Presová, 2012).

Škola je často vnímána jako prostředí, které může původní podmínky kompenzovat, důležité ale je, na jaké spolužáky a učitele dítě ve škole narazí. Dle Presové (2012) může mít škola jak vliv protektivní, tak také rizikový. Stejně tak mohou působit i mimoškolní aktivity.

Pozitivně působí na děti následující faktory (Presová, 2012):

- pocit bezpečí,
- víra v potenciál dítěte,
- dobrý vztah učitel-žák,
- příležitost zažít úspěch,
- dobré vazby se spolužáky.

Pochopitelně na opačné straně spektra je pak působení školy vnímáno jako rizikové a prohlubující problémy žáka ve školním prostředí. Výše uvedené body jsou velkou inspirací pro práci učitele s dětmi, a to nejen s dětmi se znevýhodněním, ale s žáky obecně. Proto také metody a principy uváděné v metodice respektují výše uvedené faktory. Vnímáme totiž, že každé dítě je originál a potřebuje svým způsobem speciální péči, a u dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí tomu není jinak.

S tím souvisí také fakt, že speciální přístup může být někdy demotivující. Učitel či lektor by měl přistupovat ke každému dítěti se stejným respektem a individuálně už jen z obecného principu, a ne proto, že se jedná o dítě znevýhodněné. Řada lektorů se na supervizích pořádaných v rámci projektu zmiňovala, že jsou to pro ně děti jako každé jiné, a tak k nim také přistupují. To je asi vůbec nejdůležitější ze všech poznatků. Na tento přístup děti nejlépe reagovaly, protože se (dle jejich slov) cítily „normální“.

1.3 DĚTI Z DĚTSKÝCH DOMOVŮ

Protože velká část aktivit byla v projektu „Patřím mezi ostatní“ realizována pro děti z dětských domovů (které automaticky spadají do skupiny sociálně znevýhodněných) považujeme za vhodné uvést jejich určitá specifika, která mohou být pro případné lektory pracující s těmito dětmi užitečná. I když, jak bylo uvedeno výše, i k těmto dětem bychom měli přistupovat zejména individuálně, jako k ostatním dětem.

Abychom pochopili specifika dětí z dětských domovů, je dobré si na úvod stručně popsat, co je dětský domov, a jak funguje.

Dětský domov spadá pod tzv. ústavní péči o dítě, což je péče o dítě mimo rodinu. Ústavní péči poskytují: diagnostický ústav, dětský domov, dětský domov se školou, výchovný ústav a středisko výchovné péče. I když by měla být ústavní péče až tou poslední volbou pro umístění dítěte, bohužel je v České republice stále hodně dětí do ústavní péče umísťováno. V ČR je cca 144 dětských domovů (data z roku 2015), snahou ale je toto číslo dále snižovat (Schönfelderová, 2016).

Chod dětského domova zaštiťuje zpravidla ředitel domova, dále se tu nacházejí vychovatelky a vychovatelé, asistenti pedagoga, správce budovy, hospodyně, stále častěji i psycholog, nebo speciální pedagog (nejčastěji etoped). Počet pedagogů připadající na jedno dítě bývá různý, ale nejlepší je samozřejmě individuální péče o dítě. Bývají zde umístěny děti různých věkových skupin, průměrný věk se mění, neboť některé děti z domova odcházejí, jiné děti přicházejí. Dětský domov by měl vytvářet pro dítě podmínky co nejbližší fungující rodině, což je velmi obtížné. Dětský domov bohužel nemůže nikdy stoprocentně nahradit fungující rodinu (Schönfelderová, 2016).

Škoviera (2007, s. 104) ve shodě s dalšími autory konstatuje, že „dětí školního věku nechtějí ani nečekají, že jim vychovatel nahradí rodiče.“ Děti vnímají vychovatele jako ty, kteří by jim měli poskytnout „výběrovou rodičovskou oporu“ v zátěžových a problémových životních situacích v celém spektru problémů, které školní děti řeší: od vztahových problémů až k problémům se školou.

Provoz dětského domova je nepřetržitý, tj. probíhá ve směnách. Někteří vychovatelé zůstávají na noc. Každý dětský domov může fungovat trochu jinak, ale snahou je, aby vztah vychovatele a dětí byl velmi blízký, aby děti mohly kdykoliv s vychovatelem probrat cokoliv, co potřebují. S většinou dětí se vychovatelé setkávají téměř každodenně po dobu několika let. Děti se zpravidla účastní společného úklidu i přípravy jídla. Společně s vychovatelem by měly děti zvládat přípravu do školy a vypracování domácích úkolů. Společně se také domlouvají na případných mimoškolních aktivitách či doučování. Děti školního věku tráví většinu svého času především ve škole, na mimoškolních aktivitách a v domově. Vychovatelé by měli průběžně komunikovat a spolupracovat se školou. Školní prostředí je pro dítě určitým modelem společenského života, má na dítě velký vliv. Pro dítě z dětského domova je důležité, aby ho ostatní spolužáci ve škole brali za sobě rovného, ne někoho, kdo je „jiný“ než ostatní (Schönfelderová, 2016).

Zejména věk kolem šestého a sedmého roku je důležitý pro nastartování učení se a snahou vše vyzkoušet, s tím souvisí potřeba být pozitivně motivován a chválen. Dítě by mělo být motivováno zejména k tomu, v čem je dobré, není vhodné mu zdůrazňovat jeho nedostatky a chyby. Pro děti z dětských domovů jsou škola, učitelé a jejich přístup velmi důležitými faktory. Pan/paní učitelka na prvním stupni je pro děti výraznou autoritou. Děti se snaží autoritám vyhovět a být chváleny. Děti velice silně vnímají pochvaly a záporná hodnocení, která ovlivňují jejich sebepojetí. Do výuky zásadně nepatří příkazy, zákazy, poučování, moralizování, výhrůžky. Kolem 10 let se vliv autorit oslabuje a větší důležitost začínají mít spolužáci a kamarádi (Schönfelderová, 2016).

Důležité je si uvědomit individualitu každého dítěte, což pro děti z dětských domovů platí dvojnásob. Děti mohou mít ze soužití se svými rodiči různě

špatné zkušenosti a návyky, řada z nich vykazuje odchylky v chování a prožívání. Dítě mohlo být zanedbáváno jak fyzicky, tak psychicky, tzn. že například nemá osvojené základní hygienické návyky – chodilo špinavé, nečistilo si zuby, rodiče se doma hádali, nevěnovali se mu, prožívalo psychické násilí – nadávky apod. Často rodiče těchto dětí mívají negativní přístup ke vzdělávání a děti si s sebou nesou negativní školní zkušenosti svých rodičů. Ke změně tohoto stavu by měli pomáhat jak vychovatelé, tak učitelé (Schönfelderová, 2016).

Právě osoba učitele s jeho lidskými i profesními kompetencemi ovlivňuje celkové klima ve třídě, ale i následnou zainteresovanost žáků ve vyučování a jejich pozitivní nebo negativní přístup ke škole.

Pro učitele v rámci školní docházky nebo mimoškolní aktivity je ideální, pokud zná co nejvíce informací o daném dítěti. Nejvíce informací může získat od vychovatele, který má minimálně k dispozici materiály o dítěti (tzv. zpráva z diagnostického ústavu).

V současné době je obecně kladen důraz na integraci dětí do normálních tříd. Pokud se děti potýkají se specifickými problémy, může jim být vytvořen tzv. individuální vzdělávací plán nebo individuální výchovný plán, který představuje pomocný materiál pro všechny, kteří se podílejí na vzdělávání a výchově integrovaného žáka. Plán by měl vzniknout ve spolupráci s učitelem, pracovníkem provádějícím reedukaci, vedením školy, žákem a jeho vychovateli, případně rodiči. Plán umožňuje žákovi pracovat ve škole podle jeho schopností a svým tempem, čímž se dítě vyhýbá stresu srovnání se spolužáky.²

Aby mohly být děti se specifickými problémy úspěšné, je třeba je nevystavovat takovým činnostem, ve kterých v důsledku své poruchy nemohou uspět. Dítě může být odlišně hodnoceno v dané aktivitě oproti ostatním. Je důležité pomoci dítěti překonat obtíže a vyzdvihnout jiné oblasti, ve kterých je úspěšné. Možnost zažít v něčem úspěch je pro dítě velice důležité pro jeho další motivaci k učení. Např. při obtížích v učení hodnotit jen to, co stačilo dítě vypracovat, umožnit mu použití nějaké speciální pomůcky (kalkulačka, okénko na čtení apod.). Dítě nejlépe posadíme doprostřed třídy vedle někoho klidnějšího. S dítětem se individuálně domluvíme na úkolech, termínech, známkování, výjimkách apod.

Ve spektru osob, se kterými se děti z dětských domovů setkávají, se mohou objevit i tzv. **dobrovolníci**. Dobrovolníci jsou osoby, které bez nároku na finanční odměnu poskytují svůj čas, energii a vědomosti ve prospěch dětí z dětských domovů. Jedná se zpravidla o doučovatele, kteří pomáhají dětem s přípravou do školy. Často se jedná o studenty středních škol, vysokých škol nebo i pracující dospělé, důchodce. Pokud se vychovatelé shodnou na potřebě dobrovolníka pro nějaké dítě, měli by **mu tuto možnost nejdříve nabídnout a vysvětlit. Příp. pozitivně dítě motivovat k tomu, aby s touto variantou souhlasilo**. Je žádoucí, aby mezi doučovatelem a dítětem vznikl kamarádský vztah, který se nese v pozitivním duchu. Setkání by měla probíhat v neformální atmosféře, pokud se spolupráce daří, může se stát doučovatel dalším „kamarádem“, ale i zároveň „motorem“ pro motivaci dítěte k další činnosti. U starších dětí může být takovým doučovatelem i spolužák nebo student vyššího stupně školy (Schönfelderová, 2016).

Učitel/doučovatel by se měl vůči dětem z dětských domovů vyvarovat (Schönfelderová, 2016):

- přílišného soucitu – omlouvání jeho neúspěchů, vede k degradaci, nepřispívá ke změně,
- nadměrné a přílišné zvědavosti ohledně důvodů jeho umístění do dětského domova,
- panovačného, autoritářského přístupu – vyvolává strach a nedůvěru,
- unáhleným hodnocením a závěrům o dítěti.

Učitel má jít příkladem, vysvětlovat, co je správně, co je špatně. Děti se často svěří a otevrou, pokud je vztah učitel-žák kamarádský (Schönfelderová, 2016).

Práce s dětmi v dětských domovech může být lehká i těžká, jak kdy. Pokud má někdo zařídít, aby se dítě něco naučilo, je třeba **se naladit na jeho momentální rozpoložení**, tzn. někdy se nemusí stihnout skoro nic a je lepší si jen povídat, někdy to může jít samo.

2

2. ZÁKLADNÍ PRINCIPY A METODY VZDĚLÁVÁNÍ

2.1 KLÍČOVÉ MOMENTY VZDĚLÁVÁNÍ – METODY VZDĚLÁVÁNÍ A ROLE UČITELE

Co je pro vzdělávání obecně důležité, abychom dosáhli nejlepších výsledků? Proč jsou metody vzdělávání tak důležité? Proč bychom o nich měli vědět a používat je ve výuce?

Bohužel Česká republika patří k zemím, kde se objevuje poměrně velká „nechuť“ studentů vůči škole. Podle mezinárodního šetření TIMSS z roku 2015 uvedlo 32% českých čtvrtáků, že do školy chodí neradi. Mezi zeměmi OECD je to vůbec nejvyšší procento. Na druhém stupni základní školy se navíc procento dětí s negativním vztahem ke škole ještě dále zvyšuje (Mach, 2016). Velké procento dětí si také myslí, že učitelům nezáleží na dětech. Tato nechuť se pochopitelně ještě více může projevovat u dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí, jelikož jejich motivace bývá více ohrožena.

I když se v současné době setkáváme s hlasy, které volají po reformě školství, řada škol stále preferuje „tradiční výuku“. Některé její prvky jsou pochopitelně stále funkční a potřebné, nicméně určitou reformou by školství projít mělo. Na tom se shodují odborníci napříč obory (MŠMT, 2019). Stále více škol však také reformuje svoje školní vzdělávací programy (dále ŠVP) s ohledem na dobu a nové potřeby dětí. Vzniká navíc řada soukromých škol a také profesních iniciativ jako je Učitelská platforma nebo Trvalá obnova školy.

Jedním z konkrétních moderních konceptů, které školy hojně využívají ve svém ŠVP, je koncept vzdělávání „Začít spolu“.

Cílem tohoto programu je (Step by Step ČR, 2019):

- dítě jako tvůrce svého vzdělávání,
- učitel jako průvodce dítěte na jeho vzdělávací cestě,
- rodič jako vítaný partner školy.³

S modernizací ŠVP souvisí pochopitelně také proměna některých vzdělávacích metod, či organizace vzdělávání. Studie Václava Korbela a Michala Paulise z FSV UK ukazují, že moderní metody vzdělávání mají obecně na vzdělávání pozitivní vliv, a to jak na zvýšení interní motivace, sebedůvěry, tak na celkové zlepšení výsledků žáků. Když mluvíme, náš mozek hlouběji přemýšlí a více si pamatuje (až 70 %), oproti čtenému a slyšenému, kde je to pouze 20 - 30 % (Libich, 2017).

Sice mluvíme o moderních metodách, ale je třeba připomenout, že již J. A. Komenský se o některých z nich zmiňuje: „*Kdo nedbá, aby byl vyučován, toho budeš marně vyučovat, dokud u něho neprobudíš věrný zájem o učení. Aby totiž toužil po znalostech a proto se rozdílenými smysly účastnil vyučování, jiné věci aby odložil a jen se obíral*“ (J. A. Komenský, Analytická didaktika).

Je jisté cílem každého učitele probudit v jeho žácích zájem, motivaci a pomoci jim nalézat jejich silné stránky tak, aby je mohli rozvíjet. Ne vždy je to však snadné.

Co české děti v hodinách ve škole baví a dokáže podpořit jejich zvědavost?

- hodně experimentů, pokusů a praktických ukázek,
- diskuse o domácích úkolech, jejich délce, četnosti i obsahu,
- práce na samostatných projektech, které je zajímají,
- práce ve skupinách, týmové práce,
- prostor pro diskuse k tématu i obsahu předmětu,
- učení prožitkem, ne memorováním.

Už J. A. Komenský přisuzuje právě učiteli úkol vzbudit v dětech zájem. Pozitivní vliv školy skrze bezpečí, důvěru v potenciál nebo vytvoření prostoru k úspěchu každého žáka, o kterém hovoří Presová (2012) je také velkou měrou závislé na profesních kompetencích učitele. **Právě kvalitní učitelé jsou proto klíčovými osobnostmi pro kvalitní vzdělávání.**

Efekt kvalitního učitele/lektora je velice důležitý. Kvalitní učitel je schopen během jednoho roku zvýšit celkovou kvalitu a vzdělanost žáků, jejich motivaci, emoční naladění apod. Bohužel dnešní učitelé se potýkají s nízkými platy či velkou administrativní zátěží. V praxi neexistuje individuální ohodnocení učitelů, výkon učitele se nijak oficiálně nehodnotí, tzn. že špatný i kvalitní učitel jsou na tom zpravidla platově úplně stejně. To může motivaci i práci učitelů značně ovlivňovat.⁴

Velká většina těch nejlepších učitelů nebo vychovatelů jsou většinou motivováni hlavně vlastním vnitřním pocitem smyslu a vnímáním jejich profese jako poslání. Takových si skutečně vážíme a právě pro ně jsme připravili tuto metodiku a metodické listy. Věříme, že zde najdete řadu inspirace, která Vám ušetří čas na přípravu hodin či lekcí.

2.2 KLÍČOVÉ PRINCIPY PRO VZDĚLÁVÁNÍ CÍLOVÉ SKUPINY V RÁMCI PROJEKTU

V této části bychom Vám rádi představili přístupy ke vzdělávání, které tato metodika využívá a respektuje, a které byly využívány při vzdělávání dětí v rámci realizovaného projektu „Patřím mezi ostatní“. Všechny aktivity uvedené v konkrétních praktických ukázkách jednotlivých hodin by měly být aplikovány právě v souladu s těmito principy.

Konstruktivistický přístup

Konstruktivistický přístup vidí poznání jako konstrukci a výstavbu vlastního poznání nebo přestavbu vstupních poznávacích struktur (Kasíková, 2007). Vychází z těchto předpokladů (Tonucci, 1991):

- žák ví - má určité poznatky a přichází, aby je prohloubil, obohatil, a to ve skupině,
- učitel vytváří podmínky pro to, aby každý žák mohl dosáhnout co nejvyšší úrovně rozvoje – učitel je garantem metody,
- inteligence je oblast, která se modifikuje a obohacuje restrukturováním.

Kasíková (2007) o tomto typu vyučování říká: „*Jde o vyučování otevřené zkušenostem dítěte, jeho rodině, komunitě, společnosti, pracující se sociální dimenzí poznání, a využívající proto přirozené sociální vztahy pro učení.*“

Tento přístup klade důraz na prekoncepty žákova poznání, které jsou pomocí zprostředkovaných informací, pomocí zobecňování i skrze zapojení komunity (porovnání různých prekonceptů) upravovány a stávají se komplexnějšími koncepty. **Žák dostává více prostoru, je považován za plnohodnotného partnera ve vzdělávacím procesu a tím se zvyšuje i jeho motivace a aktivita.** Učitel je určitý pomocník a usměrňovatel, který pomáhá žákům, aby přišli na řešení problému sami.

Ke správnému naplnění přístupu může pomoci metoda oceňujícího ptaní, viz dále.

Oceňující ptaní

Dle metodiky projektu "Přednost přednostem" jde o „*přístup, který se jak u jednotlivců, tak při práci se skupinou či komunitou primárně soustřeďuje na určení toho, co dobře funguje, co se daří a co přináší radost a pozitivní energii.*“ (Čížková a Vobecká, 2013)

Oceňující ptaní lze vnímat ve třech rovinách – kladení otázek a oceňující techniky, metodický cyklus a životní postoj. Je nezbytně nutné osvojit si oceňující techniky, aby mohl být aplikován celý metodický cyklus. Následně je třeba také ovlivňovat životní postoj vzdělávaných, protože tak bude mít oceňující ptaní dlouhodobý přesah.

Metodický cyklus má následující kroky (Čížková a Vobecká, 2013):

Definition - fáze určení strategického zaměření a formulace tématu celého změnového procesu. Jedná se o rozhodnutí, čeho se celá intervence (společná práce) bude týkat (např.: komunikace, týmová spolupráce, sebevědomí apod.)

Discovery - fáze objevování, kde se setkáváme s kladením bezpodmínečně pozitivně formulovaných otázek v rámci vedení vzájemných rozhovorů a komunikace. Při nich se propátrává tzv. pozitivní jádro daného tématu, tj. to nejlepší, nejvíce nabitě energií, přinášející nejpříjemnější pocity, nejvíce životaschopné a životadárné. Objevují se zkušenosti, které přinášely radost, úspěch, pocit naplnění a lehkosti. Jejich prostřednictvím se pak identifikují silné stránky, které lze využít později.

Dream – pro tuto fázi je typické oproštění se od toho, co je reálné. Jde o vnoření se do ideálního obrazu budoucnosti. Obvykle se používají tvořivější techniky (koláže, malby, vizualizace, atp.). Procítěná představa budoucího stavu není cíl, ale spíše jde o orientační bod, který dává směr následným krokům.

Design - předposlední fáze cyklu představuje zásadní přechodový okamžik, protože zde snové představy o budoucnosti musejí nabýt reálných rozměrů. Je třeba přijít s reálnými cíli, jednotlivými kroky a strategickým plánem. Jde o popis žádoucí reality, kterou hodláme vytvářet.

Destiny/delivery – v poslední fázi jde o provedení/dosažení výsledku. V tento okamžik totiž končí vědomá změnová intervence a život se vrací ke své každodennosti. Pro podporu realizace je možné pracovat s osobním akčním plánem, respektive s prvním krokem, který lze učinit k tomu, aby bylo dosaženo co nejhmotatelnějšího výsledku.

Mimo to, že se jedná o celý metodický přístup, jehož jednotlivé fáze umožňují postupovat systematicky, výhodou oceňujícího ptaní je zejména fakt, že lze používat pouze některé jeho prvky. Oceňující ptaní totiž vychází ze zdrojů jednotlivce. V podstatě se dá říci, že svým způsobem navazuje na konstruktivistický přístup a na jeho premisu – žák ví a dále pak na systemický přístup, který zplnomocňuje vzdělávanou osobu. Každý člověk totiž nejlépe zná sám sebe a ví, jak zvládá složité situace, problémy a díky správným otázkám dokáže přijít na to, jakými předpoklady či znalostmi a dovednostmi dosahuje úspěchů - ať už se jedná o úspěchy větších či těch nejmenších rozměrů. Stejně tak lze tento přístup využít ve výuce, protože každý se setkává se situacemi, které mu poskytují dobrý základ jak pro rozvoj čtenářské, matematické gramotnosti, tak pro rozvoj osobnostních předpokladů.

V následující tabulce můžete vidět příklady toho, jak z častých otázek ve vzdělávání (mnohdy negativních) vytvořit otázky dle metodiky oceňujícího ptaní:

Tabulka 1 – Formulace otázek v pozitivním rámci

OTÁZKA	FORMULACE V POZITIVNÍM RÁMCI
Co se ti nedaří?	Co ti jde? Co bys chtěl ještě rozvíjet?
V čem děláš nejčastěji chyby?	V čem by ses chtěl rozvíjet?
Proč jsi dostal trojku?	To je dobře, že jsi nedostal pětku. Jak bys chtěl pracovat dál?
Co tě na tom nebaví?	Co tě na tom baví? Co ti na tom jde? V čem potřebuješ podpořit?
Kolik v tom máš chyb?	Kolik toho máš dobře? Jak to udělat, aby toho příště bylo ještě víc?
Co jsi nestihl?	Kolik jsi toho stihl?

Zdroj: Jeřábková, Michaela, vlastní tvorba dle metodiky Čížková a Vobecká, 2013

Základní principy práce s dětmi

Na obrázku níže jsou shrnuty principy práce s dětmi, ze kterých vycházel projekt "Patřím mezi ostatní", v rámci kterého vznikla tato metodika. Všichni lektori v dětských domovech i ve školách byli s těmito principy obeznámeni v rámci úvodních setkání.

DŮVĚRA	• navázat vztah/raport • neslibovat nespílitelné, dodržovat pravidla
INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP	• každé dítě je originál; zjistit, co potřebuje • individuální cíle a posuny, přiměřené úlohy
NESTRANNOST	• přijmout nebo popisovat, ale NEHODNOTIT • neutrální postoj -> možnost k rozvoji
DŮSLEDNOST	• nastavení pravidel a důsledné dodržování • sám také dodržovat pravidla
POZITIVNÍ RÁMEC	• oceňující ptaní • otázky na zvládání, zdroje, budoucnost
ŽÁK VÍ	• žák ví, má určitá schémata/prekoncepty • pracovat s jeho zkušeností a s okolím
SFÉRA VLIVU	• to, co mohu 100% ovlivnit jsem jenom já • učit děti začít pracovat u sebe (neobviňovat okolí)
DVOJÍ CÍLE	• cíle věcné - v předmětu • cíle osobnostně sociální - osobnostní rozvoj
CHYBA JE ŽÁDOUCÍ	• práce s chybou jako prostředkem k učení • eliminovat strach z chyby
FORMATIVNÍ HODNOCENÍ	• průběžné hodnocení dílčích kroků • individuálně nastavené pro každého žáka

Zdroj: Jeřábková Michaela, vlastní tvorba dle studia odborné literatury

2.3 HODNOCENÍ ŽÁKŮ

Formativní hodnocení

Hodnocení ve vzdělávání je pro samotný vzdělávací proces velice důležité a dodejme, že v praxi může být často i velice složité. Hodnocení je přirozenou součástí každé lidské činnosti, je důležité, aby si ho každý osvojil, ať již pro poznání a hodnocení sebe nebo ostatních.

I v případě hodnocení je osoba učitele rozhodující. Učitel ovlivňuje celkový způsob výuky – tj. jak vyučuje, jaké metody používá, jak hodnotí jednotlivé žáky. Jednotlivé vzdělávací kroky musí být vzájemně propojeny a sladěny. Hodnocení probíhá při vyučování neustále, např. i v situacích, kdy si to plně neuvědomujeme, souhlasné pokynutí hlavou, úsměv, jednoduchá pochvala apod.

Základním kritériem každého hodnocení by mělo být vymezení cíle/ů vyučování. Na základě cílů se učitel připravuje na výuku, stanoví vhodnou učební činnost žáků, sebe, připraví vhodné metody, pomůcky, celkovou organizaci apod. Žáci by měli znát jak cíle vyučování, tak jednotlivá kritéria jejich hodnocení, tj. co se od nich očekává a považuje za kvalitní práci.

Hodnocení žáků sleduje nejen dosažené vědomosti a intelektuální dovednosti, ale i např. dovednost pracovat se zaujetím, vytrvalost, přesnost, dovednost obhajovat svůj názor, hledání řešení v rámci týmové práce, schopnost shromažďovat a vyhodnocovat informace, schopnost uplatňovat poznatky v praxi apod.

Při samotném hodnocení bychom se měli vyvarovat jakýchkoli předsudků o daném žákovi, měli bychom uplatňovat optimismus a hodnocení pozitivně ladit, měli bychom hodnotit nejen výsledky, ale i proces učení. Hodnocení by mělo být komplexním posouzením osobnosti konkrétního žáka a jeho možností. Pro konkrétního žáka připravujeme úkoly odpovídající jeho možnostem a následně úměrně zvyšujeme náročnost na žáka. Konkrétní posudek by měl být vždy jednoznačný a měl by být zdůvodněn. Učitel by měl zároveň znát každého žáka tak, aby byl schopen ho ohodnotit takovým způsobem, který povede k posílení jeho učební činnosti a další motivaci (Kolář a Šikulová, 2009).

Jedním z motivujících způsobů hodnocení vedoucích k efektivnímu vzdělávání žáků je formativní hodnocení. To nesrovnává žáky mezi sebou, ale zaměřuje se na dosahování učebních cílů u každého z nich, tj. např. hodnocení pokroku žáka v porovnání s jeho předchozím výkonem (META, o.p.s., 2008).

Formativní hodnocení je založeno na (META, o.p.s., 2008):

- důrazu na komunikaci mezi žákem a učitelem i žáky navzájem,
- pravidelném a četném vyhodnocování žákovské práce (poskytnutí zpětné vazby – informace o tom, co se podařilo, na co je třeba se zaměřit v budoucnu a jak konkrétně je třeba postupovat),
- stanovení výukových cílů a sledování pokroku každého žáka na cestě k těmto cílům.

Důležitým aspektem je tedy sledování a oceňování individuálního pokroku žáků. Toho, jak se žák posouvá. Je třeba ocenit i drobné krůčky. To je pro žáky motivující.

Nejde tedy jen o celkový výsledek, ale také o postupný proces učení a jeho kroky. V kombinaci s pozitivním rámcem jde o společné zaměřování se na to, co funguje, a postupné rozšiřování tohoto prostoru, kde žák zažívá úspěch. Postupně je také skrze zpětnou vazbu dobré trénovat převzetí zodpovědnosti za proces učení. Za postupné kroky a posun je zodpovědný zejména žák, učitel dává v procesu pouze podporu a zpětnou vazbu.

Známkovat nebo hodnotit slovně?

V praxi se setkáváme často s otázkou, zda bychom žáky měli známkovat nebo hodnotit slovně. Vyučování je třeba chápat jako složitý systém, v němž jsou jednotlivé prvky provázány a souvisejí spolu. **Nelze změnit způsoby hodnocení, aniž bychom změnili celkové pojetí vyučování, tzn. nelze odstranit známky, aniž bychom změnili koncepci vyučování.** Učitel by měl zejména hodnotit různými způsoby, měl by se vyhýbat rutině. (V této souvislosti byla provedena řada experimentů – podrobněji viz Kolář a Šikulová (2009). Autoři ve své knize uvádějí i výhody a nevýhody těchto forem hodnocení a uvádějí i další možnosti hodnocení).

Hodnocení výrazně ovlivňuje osobnostní a sociální rozvoj žáků, může mít na ně jak velice pozitivní vliv a motivovat je pro další aktivity, tak i negativní vliv. Člověk má potřebu být pozitivně hodnocen a potřebu někam patřit – pocit sounáležitosti. Měli bychom se vyvarovat pouze orientace na chyby, která může vyvolávat strach a stres případně další nežádoucí chování žáků. Nejprve oceníme, co žák již zvládl a následně analyzujeme to, co ještě žák úplně nezvládl, kde dělá chyby. Důležité je, aby v hodnocení byla obsažena důvěra v jeho zlepšování a víra a očekávání dobrých výsledků. Můžeme mu ještě doporučit, co dělat, jak dále postupovat, aby byl příště úspěšný. Žák by měl cítit, že učiteli nevadí jeho případný omyl, kterého se dopustil. Chyba by měla být vnímána jako prostředek k učení (Kolář a Šikulová, 2009).

3

3. ZKUŠENOSTI Z REALIZACE PROJEKTU “PATŘÍM MEZI OSTATNÍ”

3.1 STRUČNÝ POPIS REALIZACE PROJEKTU

Projekt “Patřím mezi ostatní č. CZ.02.3.61/0.0/0.0/16_012/0000605” se zaměřoval na sociálně znevýhodněné děti z dětských domovů, ale i další sociálně znevýhodněné děti v příslušných školách. Cílem projektu bylo prostřednictvím extrakurikulárních aktivit zvýšit osobní spokojenost zapojených žáků a působit preventivně proti jejich odchodu z hlavního vzdělávacího proudu, dále působit pozitivně na jejich sebehodnocení a zvýšení sociální sounáležitosti s majoritou a tím přispět k jejich snadnějšímu začlenění.

V projektu bylo realizováno několik aktivit, které jsou popsány níže. Výběr konkrétních dětí pro klíčové aktivity odpovídal kritériu 50% - 75% žáků ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí pro výzvu definované aktivity. Výběr dětí zohledňoval míru rizika předčasného ukončení vzdělávání dle dotazníkového šetření a výpovědi odpovědných osob. Veškeré časy a obsah vzdělávání byly vždy maximálně přizpůsobeny konkrétním potřebám dětí i lektorů.

Vzdělávací metody vycházely z konstruktivistického přístupu k výuce a metod systemického přístupu (např. oceňující ptaní), hlavní důraz při zapojení cílové skupiny byl kladen na aktivní přístup dětí, byl kladen důraz na skutečné aktuální potřeby zapojených dětí, a to i ve vztahu k jejich věkovému rozložení.

Realizované aktivity:

Pro děti byly realizovány následující kroužky, které probíhaly po celou dobu realizace projektu:

- Rozvoj čtenářské gramotnosti na 2. stupni ZŠ a v oborech SŠ bez maturitní zkoušky, skupinově 1x týdně, 60 minut, skupina 3-5 žáků
- Rozvoj matematické gramotnosti - ZŠ nebo SŠ bez maturitní zkoušky, skupinově 1x týdně, 60 minut, skupina 3-5 žáků
- Rozvoj sociálních a občanských kompetencí - ZŠ nebo SŠ bez maturitní zkoušky, skupinově 1x za týden nebo 14 dní, 60 nebo 120 min skupina 4 - 8 žáků

Kroužky probíhaly většinou jednou týdně nebo jednou za čtrnáct dní v rámci jednoho pololetí nebo celého školního roku.

Dále probíhaly:

- Aktivity podporující silné stránky žáka - průběh v DD, blokově 4-6 x 3 hod., skupinově 4 - 8 žáků
- Rozvoj exekutivních dovedností - průběh v místním zařízení pro mládež a DD, skupinově 1x týdně, 60 minut, skupina 5-10 žáků
- Vrstevnické vzdělávání - průběh v DD, 1x týdně 60 min, max. 6 dětí na DD
- Rozvoj jazykové gramotnosti - průběh v místním zařízení pro mládež a DD, 45 min, skupinově 3-5 dětí, zpravidla 1 x týdně

Zároveň se vzděláváním dětí probíhaly pravidelné supervize s jednotlivými lektory. Podle časových možností a potřeby lektorů byly supervize jak skupinové, tak individuální.

Realizované aktivity probíhaly celkem ve 13 domovech a 6 školách. V průběhu realizace projektu bylo realizováno celkem cca 200 pololetních kroužků, na kroužky bylo zapsáno celkem cca 1200 dětí, k tomu probíhalo vrstevnické vzdělávání celkem pro cca 160 dětí. Intenzivních víkendových bloků podporujících silné stránky žáka proběhlo 15 a přibližně tolik bylo zrealizováno i exkurzí pro domovy a školy.

3.2 SHRNUTÍ ZE SUPERVIZNÍCH SETKÁNÍ S LEKTORY

V projektu bylo již od přípravy žádosti počítáno s péčí o psychohygieny lektorů, kteří na specifika skupiny dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí nebo přímo na fungování dětských domovů nebyli vždy připraveni. Jako preventivní krok proběhlo proškolení všech lektorů, které obsahovalo seznámení se specifiky cílové skupiny, doporučení pro práci s dětmi a praktický nácvik hlavních principů vzdělávání zmíněných výše. Nicméně nikdy není možné být zcela připraven na reálnou situaci, dokud ji nezažijeme. Z toho důvodu jsme zvolili i průběžnou péči, která se ukázala jako velmi užitečná a potřebná pro prevenci vyhoření a zachování duševní pohody u lektorů. Zvýšenou péči jsme věnovali hlavně studentům v aktivitě vrstevnického vzdělávání, jejichž úkolem bylo děti podporovat zejména v osobní sféře, kde se setkávali s těžkými příběhy a osudy dětí.

V této podkapitole shrneme, jaké typy problémů a náročných situací se u našich lektorů v průběhu projektu objevily a jak byly případně s pomocí supervizora řešeny. Řešená témata je možné rozdělit do několika kategorií, které postupně popíšeme dále.

Komunikace s organizací (škola/DD)

V začátku spolupráce s novým zařízením jsme osobně zařízení navštívili, abychom domluvili detaily spolupráce včetně organizačních záležitostí. Stejně tak jsme zařízení navštěvovali s lektory. Průběžně se ale objevovalo při supervizích téma, že s lektory v instituci nepočítali. Např. personál na kroužek zapomněl, bylo náročné sehnat osobu, která by je vpustila do budovy, nebo děti nebyly přítomny pro plánovaný program, protože je vychovatel pustil na vycházku, atp. Toto téma se týkalo zejména individuální práce v aktivitě vrstevnického vzdělávání. Pro ne tolik zkušeného lektora bylo o to náročnější se s podobnými situacemi vyrovnat.

S tímto tématem bylo náročné si poradit. Lektori získali pocit, že jejich čas není doceněn či dokonce je jím plýtváno (s ohledem na dobrou kvalitu lektorů, měla většina z nich práci i mimo zapojení v projektu). Vedení zapojených zařízení bylo vždy ochotné situaci řešit a přijali opatření.

Na základě supervizních setkání pak byla navržena různá řešení:

- domov si vytvořil přehled kroužků na nástěнку
- lektori si např. brali telefonní čísla na vychovatele, kteří se většinou daný den střídali;
- pokud nebylo možné se domluvit s personálem, domlouvali se přímo s dětmi, a to buď přes sociální síť, nebo telefonicky;
- někteří lektori si dopředu potvrzovali s personálem, že mohou v daný den a čas přijít;
- někteří lektori se zaměřili na vztah s dětmi tak, aby v nich podpořili samostatnost a zodpovědnost, aby ony samy měly motivaci na kroužek přijít bez ohledu na personál, to bylo možné pouze od určitého věku dětí;
- a samozřejmě nejméně žádoucí řešení, kdy i přes opakované řešení s vedením nám někteří z lektorů odešli, i když je i děti práce bavila;

Toto téma se může zdát jako maličkost, ale chování personálu silně ovlivňovalo přístup dětí ke kroužku. Ve chvíli, kdy viděly, že ani pečující osoby nevěnují těmto podporným a rozvojovým aktivitám pozornost, i ony ztrácely motivaci v práci pokračovat. Na druhou stranu i velký tlak na děti, aby docházely do kroužku, vytvářel v dětech potřebu být v odporu a vymezit se vůči tomuto tlaku. Docházelo tedy pak častěji k fluktuaci zapojených žáků. Naopak v zařízeních, kde i personál aktivity podporoval, fungovaly děti v kroužcích mnohem dlouhodoběji a zodpovědněji, více si z hodin odnášely a zlepšovaly i svůj školní výkon. I když personálem tyto aktivity byly vnímány jako práce navíc, výsledné fungování kroužku velmi reflektovalo přístup personálu.

Komunikace s dítětem

Jak jsme očekávali, dalším zásadním tématem byla komunikace s dětmi, které jsou v ústavní výchově, nebo pochází z nefunkčních rodin. Byť se nám osvědčuje nedělat rozdíly mezi dětmi s ohledem na jejich situaci, nese s sebou ústavní výchova jisté stigma. Během dlouhodobé spolupráce se lektori setkávali hlavně s tím, jak oni sami mají toto téma zpracované a jak dokážou pracovat se svými předsudky a přesvědčeními, ať už si je uvědomovali, nebo ne. V rámci supervizních setkání si je ale velmi často zvědomovali a reflektovali. Pro některé bylo i překvapivé zjištění, že očekávali náročnější práci, která ale nakonec nebyla příliš odlišná od práce s dětmi, na kterou jsou zvyklí. Vyšší náročnost byla dána tím, že těchto žáků bylo v aktivitách koncentrováno více.

Hlavní témata lektorů je možné shrnout následovně:

- jak se zachovat, když dítě sdílí těžké příběhy ze svého života, a jak zvládnout komunikaci o těchto tématech
- jak motivovat žáky, aby vůbec chtěli pracovat
- jak se připravovat, když žáci nemají pomůcky, nebo základní znalosti v dané oblasti

I když byli lektori připravováni na zátěžová témata a byli i upozorněni personálem, pokud některé z dětí mělo velmi traumatickou zkušenost, objevovala se potřeba sdílení a ujištění, že lektori situaci zvládnou.

V tématu motivace probíhala asi největší vzájemná inspirace mezi lektory, kteří měli různé pedagogické zkušenosti a tím pádem se vzájemně velmi obohacovali. Nejčastěji lektori aplikovali střídání práce a hraní, nebo zpracování probíraných témat pouze hrou. Objevili se ovšem i lektori, pro které příprava témat pouze hrou nebyla v souladu s jejich naladěním a pedagogickým sebepojetím. Někteří dokázali motivovat děti ve svém kroužku pouze prací na vztahu s nimi, i když inklinovali k tradičnějšímu pojetí práce v kroužcích.

Poslední bod velmi souvisí s dalším tématem osobního rozvoje lektorů. Málokdy bylo možné dodržet plán a představu lektora o průběhu kroužků, když do každého setkání vstoupila aktuální nálada dětí a jejich potřeby. Stejně tak mnoho lektorů mělo nerealistická očekávání od úrovně, na které by děti měly dle svého ročníku být. Kroužky také byly pro děti často zátěžové, protože po škole se vlastně dále věnovaly školním tématům a ne vždy mohl být dodržen časový odstup takový, aby děti měly čas si odpočinout, protože by to pak narušilo další chod zařízení např. s ohledem na početnost dětí v jednotlivých rodinných skupinách, které bylo potřeba připravit na další den.

Osobní proměny lektorů

Naprostá většina lektorů se shodla, že zkušenost v projektu pro ně byla velmi rozvojová. Mnoho z nich díky zapojení vypadlo ze stereotypu své běžné práce a tím pádem se buď ujistili, že jsou na svém místě správně, nebo že pedagogická dráha není pro ně. Případně si v lektorské roli realizovali potenciál, který ve svém běžném zaměstnání uplatnit nemohli. To platilo i pro lektory vrstevnického vzdělávání, které jsme měli jak z přírodovědných, tak humanitních oborů a všichni reflektovali, že jim zkušenost dala jasnější směr v jejich budoucí dráze. I přes to, že někteří zjistili, že práce s dětmi není pro ně, všichni hodnotili svou zkušenost veskrze pozitivně i v tom smyslu, že si zlepšili komunikaci s mladšími dětmi nebo s dětmi obecně.

Lektoři vrstevnického vzdělávání zejména ocenili přínos ve zlepšení komunikačních a prezentačních dovedností, autentickém projevu. Většina lektorů pak zmiňovala, že si uvědomili potřebnost podobné práce pro děti ze znevýhodněného prostředí, protože v naprosté většině i kontakt 1x týdně vedl k podstatnému zlepšení prospěchu zapojených dětí i školní motivace. Mnoho lektorů z řad učitelů škol obzvlášť kvitovalo, že čas navíc věnovaný dětem, které ho potřebují, měli hrazený. Navíc nebyli pod tlakem ŠVP, tzn., že nemuseli stihnout určité množství práce. Mohli se soustředit na podporu školní motivace dětí prostřednictvím zábavných aktivit, kde nebyl až tak podstatný výkon ani ověřování znalostí, ale vztah dětí k předmětu a rozvoj komplexnějších dovedností, které jsou v gramotnostech jako takových obsaženy. Díky této možnosti se zlepšil vztah lektorů se žáky a ti pak lépe spolupracovali i ve výuce.

Administrativní zátěž

Posledním zmiňovaným tématem byla administrativní zátěž se zajišťováním prezenčních listin a zápisů. Zapojené děti měly velký problém se podepsat na prezenční listinu a pro mnoho lektorů bylo těžké tuto administrativní část setkání začlenit tak, aby se nejednalo o další "pobyt" ve škole a nenarušilo to např. hravé nastavení setkávání. Je otázkou, zda je možné systém prezenčních listin nahradit jiným, který by sloužil jako podklad k vykazovaným indikátorům projektu.

Obecně jakákoliv práce s dětmi navíc (v rámci projektů) generovala pro zařízení další administrativu, i když podpora pro ně byla zprostředkována a hlavně část administrativy nese příjemce. Nejen tedy u lektorů, ale i u vedení jsme se setkávali s obtížemi s ohledem na zpřísnění nařízení ohledně GDPR.

Shrnutí a doporučení

Obecně vnímáme práci s lektory za stěžejní část projektu. Zasáhli jsme do chodu zařízení a byl nám umožněn bližší pohled na fungování dětí v domovech. Tím pádem byli lektori svědky různých situací - ať už v kontaktu dětí s personálem, nebo dětí mezi sebou. Bylo tedy velmi žádoucí, abychom měli přehled o tom, jak lektori svou práci, děti i jejich prostředí vnímají. Bylo pak možné reflektovat negativní přesvědčení lektorů, která mohla být způsobena pouhým vytržením situace z kontextu. Když jsme si ukázali různé pohledy na problematiku, docházelo k většímu pochopení i ochotě se více o prostředí dítěte zajímat a nehodnotit jej.

Zajímavou inspirací do další práce by bylo setkávání s personálem zařízení. S personálem jsme v projektu komunikovali pravidelně, ale spíše jsme zůstávali u organizačních témat. Zpětnou vazbu o tom, jaký mají postoj k realizovaným aktivitám, jsme dostávali pouze zprostředkovaně skrze lektory. Proto bylo někdy těžké odlišit osobní antipatie, přetížení personálu i lektora a jak se do situace toto promítlo. Naštěstí žádný z lektorů se nedostal do přímého konfliktu s personálem, ale mnohdy byli svědkem chování, které bez kontextu mohlo vést ke zkresleným soudům. Bohužel jsme neměli prostor poskytnout stejnou službu supervize i personálu zařízení, proto jsme se snažili jen posilovat respektující přístup a komunikační dovednosti lektorů, aby dokázali případné nekomfortní situace zvládnout konstruktivně a s respektem k druhé straně, což se naštěstí vždy podařilo.

Během realizace nám ale díky tomu rezonovalo důležité téma, a sice systemická a systematická práce na fungování školských zařízení. Lektoři reflektovali mnoho zátěžových situací, a to při setkávání jednou týdně. Personál dětského domova se tím pádem s takovými situacemi setkává neporovnatelně častěji. Z našeho pohledu je tedy potřeba podpořit práci s personálem ve smyslu zdravé komunikace a vytvořit pro něj prostor, kde je možné ventilovat frustrace a pracovat na posilování náhledu na zátěžové situace (např. formou supervizí). Průběžně jsme zjišťovali, zda tyto podpůrné aktivity v zařízeních běží a porovnali to s tím, co lektori referovali k tématu komunikace se zařízením. Z toho bylo zřejmé, že v místech, kde funguje podpora psychohygieny personálu, bylo i méně zátěžových situací pro lektory.

3.3 ANALÝZA ZPĚTNÉ VAZBY OD DĚTÍ

V průběhu projektu jsme také sbírali písemnou zpětnou vazbu od dětí, abychom měli přehled, jak se jim aktivity líbí, a zda jsou pro ně přínosné. Velká část dětí odpovídala na dotazníky velmi obecně, většinou šlo o komentář, že se jim líbí všechno a nezměnily by nic. Dotazník byl doplněn také smajlíky, kde se děti naopak rády vyřádily a označovaly smajlíky od vysmátých, přes brýlaté až po ty se srdíčky v očích. Stručné vyjadřování v rozepisovacích otázkách připisujeme tomu, že děti neradi takové dotazníky dlouze vypisují a zkrátka je trochu odbydou. Nicméně objevuje se i řada velmi pěkných konkrétních odpovědí, které svědčí, jak o užitečnosti kroužku, tak o kladném vztahu k lektorovi. V pozitivěch děti zmiňují možnost zlepšit se v daném předmětu, pochopit některé jevy, které jim působily problémy, ale také zdůrazňují nalezení vztahu k danému předmětu. Objevují se komentáře jako „Začal jsem mít rád ČJ.“ nebo „Mám ráda matematiku. Nebavila mě, ale teď už jo.“ Objevují se dokonce zmínky o tom, že je začalo bavit učení obecně. Hodně často navíc oceňují celkově větší čas a prostor pro učení a také čas na hravější formu vzdělávání, která je baví. Vztah k učiteli/lektorovi se promítá

do odpovědi na otázku „Jak se ti pracovalo s vedoucím aktivit?“. Kromě klasických reakcí jako „dobře“ je hodně odpovědí s vyšším pozitivním zabarvením typu „nejlépe“, „skvěle“, „dobrý přístup“ nebo „skvěle a chtěl bych tu být i příští rok“. Důležitým ukazatelem pro nás také bylo, co si děti z kroužku odnáší? I zde jsou velmi pozitivní odpovědi, které zahrnují škálu od lepších známek, nových znalostí nebo přípravy na přijímací zkoušky, přes dobrý pocit, větší jistotu, radost a zábavu až po zlepšení vztahu k předmětu, k učiteli, ale také k vrstevníkům (časté jsou zmínky o kamarádech a stráveném čase s nimi). Taková zpětná vazba je pro lektory i celý realizační tým velkou odměnou. Ukazuje se, že čas věnovaný dětem a inovativní metody jsou dětmi opravdu oceňovány a hlavně, že samy děti pociťují kladný výsledek.

Samozřejmě ale nelze opomenout některé spíše ojedinělé negativní zpětné vazby. Jsou v odpovědích i děti, které píšou, že jim chození do kroužku nic nepřineslo, že se nezlepšily, že u nich nedošlo ke změně ve vztahu k předmětu atp. Případně konstruktivně upozorňují na to, že by potřebovaly jiný čas kroužku, nebo jiný přístup, což se shoduje se zpětnou vazbou lektorů. Je jich oproti pozitivní zpětné vazbě hrstka, přesto je ale třeba takovou zpětnou vazbu brát vážně a reagovat na ni. Zde by bylo určitě zajímavé dále s dětmi pracovat více individuálně a do hloubky. Zjistit, kde by mohl být problém, proč učení nebo vztah nefunguje, a jak by bylo možno společnou práci nastavit tak, aby byla funkční a přínosná. Vždy je třeba hledat cestu a uvědomovat si, že dítě může být v náročné situaci, která mu zatím neumožňuje dostatečně pracovat s motivací, soustředit se nebo se celkově věnovat nějaké činnosti navíc. Bohužel v projektu nebylo tolik prostoru na vyřešení takových otázek komplexně. Snažili jsme se však situaci v případě potřeby řešit s vychovatelem, nebo učitelem, a pokud lektoři přinesli toto téma do supervize, byla mu vždy věnována náležitá pozornost. V rámci supervize se skupina snažila společně vymyslet možná řešení - jak se na situaci podívat z jiného úhlu pohledu, jaké zvolit strategie a jak dítě ve vzdělávacím procesu podpořit.

3.4 OBECNÁ DOPORUČENÍ PRO PRÁCI S CÍLOVOU SKUPINOU

V rámci tříletého projektu „Patřím mezi ostatní“ jsme sbírali zpětnou vazbu a doporučení od lektorů, kteří vedli jednotlivé aktivity v domovech a školách. V této části si můžete přečíst obecná doporučení pro práci s vybranou cílovou skupinou, která vyplývají ze zkušeností lektorů. Řada doporučení se pochopitelně vztahuje na práci s dětmi obecně, u dětí se sociálním znevýhodněním je však třeba na některé principy obzvláště dbát.

Úvodní seznámení s prostředím dětského domova a dětmi

- Nejlepší by bylo **pobýt v domově** alespoň část dne, poznat prostředí, sledovat děti při nějaké aktivitě, udělat si představu, jak reagují, co je baví, zajímá, jak se k sobě chovají apod.
- **Popovídat si** se zaměstnanci domova, zeptat se na jednotlivé děti, zeptat se jich na jejich představy o kroužku, vyslechnout rady, podněty.
- První hodinu **s dětmi si hlavně povídat**, představit se, jak se jmenují, kolik jim je let, co děti rády dělají, co je baví, co je nebaví apod. Ptát se jich na jejich očekávání, sdělit svoje očekávání, co by chtěly v hodinách dělat, s čím mají problémy, co naopak ovládají dobře apod. Na druhou stranu sdělit i svoje poslání, cíl, co mohou od lektora očekávat, jaký je společný cíl setkávání apod.
- Doporučujeme navázat s dětmi spíše **neformální vztah**, tykání, zeptat se dětí na jejich názor, jak chtějí být oslovovány, co by chtěly, aby v hodinách dělaly apod. Neformální vztah se pochopitelně nevylučuje s dodržováním pravidel.
- Myslet na to, že děti mají **kolektivní život**.
- Doporučujeme spíše **menší skupinky dětí**, děti jsou šťastné, když mají lektora jen pro sebe, a zároveň se jim lze věnovat individuálně.
- Snaha **být citlivý, empatický, mít o děti opravdový zájem**, vytvořit jim bezpečný prostor pro rozvoj jejich schopností, ale i prostor pro případná pochybení, která by se měla stát motivací, ne překážkou, z pochybení a chyb se člověk učí.

Vymezení pravidel a základní struktury hodin

- Je dobré si v úvodních hodinách vymezit **pravidla**, která se budou dodržovat, dobré je, když se na jejich tvorbě děti podílejí, např.: nemusíme se mít všichni rádi, ale chováme a mluvíme spolu s respektem; mluvíme slušně; pomáháme si; neskáčeme si do řeči; neposmíváme se ostatním; každý má právo na chybu; každý má právo říci, když se mu něco nelíbí apod., pravidla můžeme průběžně společně doplňovat. Ideální je malý počet (3-5) jasných pravidel, která všichni přijmou za své. Je dobré domluvit si společně i sankce za porušení pravidel.
- Děti také mohou sdělit svá **očekávání**, taktéž sám lektor představí, jak by si společnou práci představoval.
- Náročnost vzdělávání a obsah každé dané hodiny je třeba vždy přizpůsobit dané skupině dětí, tj. **přistupovat k nim individuálně**, jak ke skupině, tak k jednotlivým dětem.
- **Plánování hodiny předem** – mapování současné situace dětí, vzdělávacích potřeb, obecné stanovení modelu hodiny, dobré je plánovat podle témat, určit si, jaké činnosti budou realizovány, jaké budou cíle, jak budou děti motivovány, jak budou vyhodnoceny výsledky práce (čím máme cíle konkrétnější, tím méně úsilí vyžaduje hodnocení).
- **Předem se domluvat s dětmi na aktivitách** - já budu s vámi teď dělat hru na procvičení slovní zásoby, vy pak se mnou uděláte tento úkol. Být důsledný a držet se toho.

- Vlastní učení bývá **doplněno i o další povídání**, o dalších mimoškolních aktivitách, o kamarádech, událostech, děti si rády povídají o různých tématech.

Vzdělávání

Na momentální rozpoložení dětí může mít vliv řada skutečností, např. i známkování ve škole. Když dítě dostane špatnou známku, má špatnou náladu, cítí se špatně, nechce spolupracovat apod. Práce s dětmi z dětského domova bývá zpravidla náročnější, vzhledem k výše zmíněným specifikům, může se stát, že se práce s některým dítětem nedaří, s tím je bohužel nutno počítat. V případě opakovaných problémů je dobré probrat chování s vychovatelem nebo supervizorem. Každé dítě je jiné a musí se na něj **individuálně**.

- Všimát si, co dětem jde, klást **pozitivní otázky**, **chválit** a chválit, všimát si **silných stránek jednotlivých dětí**, jít příkladem, „ty to dokážeš“ – podrobněji viz část výše týkající se oceňujícího ptaní.
- Snažit se probouzet v dětech **zájem o učení**, **motivovat** je, aby měly snahu učit se samy, vysvětlit jim důležitost učení pro život, aktivity připravit s tematikou, která dítě zajímá, probouzet v nich jejich vlastní motivaci, vysvětlit jim přínos toho, co se učí, kde to použijí v praxi, v kariéře apod.
- **Radost z objevování** - je třeba integrovat nové poznatky tak, aby to bylo dětem blízké, aby mohly samy objevovat a řešit, připravit konkrétní činnosti, vyvarovat se přílišnému výkladu, nebát se hravé a vtipné formy učení.
- Aktivovat děti pro činnosti - připravit jim **nabídku činností**, z které si mohou vybrat, nechat **prostor pro experimentování**, propojení teorie s praxí, praktické ukázky, využití v praxi, k čemu mi to bude užitečné apod.
- **Učit prožitkem** – až 80 % si pamatujeme z toho, co přímo děláme nebo zažijeme, až 90 % z toho, co učíme druhé (oproti 10 %, co slyšíme, 15 %, co vidíme, 40 %, co diskutujeme). Např. děti hrají divadlo, dělají pokus, soutěží, sami se zapojují a iniciují aktivity apod.
- Mít k dispozici **dostatek materiálu a pomůcek** – děti mají rády v ruce nějaké podklady, materiály, stačí např. použít stírací tabulku pro každého místo klasického papíru a tužky nebo tabule, děti rády pracují s kartičkami, barevnými obrázky, plyšáky, ale baví je i používání tabletů, internetu a dalších pomůcek. Děti se také mohou aktivně podílet na tvorbě pomůcek.
- **Učení hrou** – hra pomáhá dětem porozumět světu, rozvíjet představivost, tvořivost i spolupráci s ostatními.
- Ponechat dětem dostatek **prostoru pro komunikaci a spolupráci**.
- Podporovat **týmovou práci** ve skupinkách. Dávat při tom pozor na vzájemné chování, pracovat s případnými konflikty a emocemi.
- **Střídat** různé druhy činností nebo studijní látky. Nezapomínat na pauzy.
- Je důležité **pozorovat a hodnotit každé dítě zvlášť** a důležité informace získané pozorováním si zaznamenávat, smyslem hodnocení není rozdělení dětí ve třídy na ty úspěšné a méně úspěšné, ale hodnocení by se mělo stát nástrojem hledání optimálních cest vzdělávání jednotlivých dětí vzhledem k jejich individuálním možnostem a potřebám, každé dítě by se mělo porovnávat hlavně samo se sebou (svůj nový výkon oproti předchozímu), ne s ostatními.
- **Dlouhodobá spolupráce s dětmi** je prospěšná, neboť se obě strany lépe poznají a naváží spolu bližší kontakt – pololetní či roční pravidelná spolupráce. Navíc díky dlouhodobé práci dochází k pěstování nových návyků k učení, k efektivnější komunikaci, spolupráci, atp.
- Pokud učení probíhá v dětském domově – děti hodně ruší okolní děti, a pak se špatně soustředí na výuku. Myslet na to, pokud to jde, snažit se tomu předcházet, učit v takovou hodinu, kdy je v domově **relativně klid** nebo se snažit přesunout výuku do prostoru, kde budete sami.
- **Jiný způsob odreagování** – pomoc s úklidem pokoje/tašky do školy, hra, děti pak lépe spolupracují na daném úkolu.
- **Hodnocení** - neporovnávejte výsledky dětí mezi sebou, hodnocení probíhá individuálně vzhledem k výchozím schopnostem dítěte a jeho možnostem. Snažit se, aby děti odhalily chyby samy, případně s humorem a přístupem – chyba je vlastně pozitivní a motivující na tvé cestě za poznáním. V kroužcích doporučujeme pouze slovní hodnocení.

3.5 SPECIFICKÁ DOPORUČENÍ A ZKUŠENOSTI

Některé aktivity s sebou přináší ještě další specifika práce, kromě těch výše uvedených. Tato specifika vyplynula z dotazníků, které lektori vyplňovali a považovali za důležité na ně upozornit. I proto je zde uvádíme v samostatné kapitole. Jako inspiraci pro všechny, kteří chtějí podobnou práci dělat, je tedy možné využít jak obecnější principy v předchozí části, tak tato podrobnější doporučení vyplývající z praxe v konkrétní oblasti – čtenářská gramotnost, matematická gramotnost, rozvoj občanských a sociálních kompetencí a další.

Čtenářská gramotnost

Jako podrobný návod a podklad k jednotlivým metodám, ale i jako dobrý zdroj ukázek a příkladů doporučujeme podrobnou „Metodiku rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti“, která je volně k dispozici ke stažení zde:

https://www.kvic.cz/aktualita/2370/Metodika_rozvoje_ctenarstvi_a_ctenarske_gramotnosti

Z lektorských doporučení lze shrnout následující:

- Pracovat na vztahu dětí ke čtení. Využívat zábavnou formu zpracování textu, nebo přímo texty, u kterých víme, že je zaujmou.
- Nemít přehnané představy o hloubce rozboru textů.
- Postupovat po malých krůčcích, spokojit se s málem, děti neodradit od čtení.
- Hodnotit postupný pokrok u jednotlivých dětí. Všimát si všech aspektů čtenářství (technika čtení a psaní, vztah ke čtení, doslovné porozumění, vysuzování a dedukce, sdílení, aplikace a metakognice).
- Dobré je, aby děti měly v domově knihovnu, příjemný koutek na čtení, kde je teplo, útulno, kde se dá malovat, psát, číst, povídat a samozřejmě půjčit knížku.
- Mít prostor pro vystavování věcí a uložení pomůcek. Nechat děti, aby se o pomůcky i vystavené věci samy staraly.
- V každé hodině zahrát nějakou hru podporující pozitivní pohled na svět, poznání sebe i druhých, hry na podporu spolupráce a posilování dobrých vztahů.

Matematická gramotnost

Při práci na matematické gramotnosti se osvědčily některé principy z Hejného metody. Pro inspiraci je možné nahlédnout do již hotové metodiky zde:⁵

https://www.h-mat.cz/sites/default/files/kestazeni/Brozura_Hejneho_metoda-web.pdf

Shrnutí doporučení od lektorů jsou následující:

- Při kroužku se osvědčila zejména názornost – využívání pracovních listů s obrázky, výroba hmatatelných pomůcek (pexeso s násobilkou), používání pastelek či dřívěk, klasické používání prstů na rukou, atp.
- Vhodné je pro děti také zapojení pohybu – např. měření skoku, výšky nebo také krokování a podobné aktivity.
- Důležité je pracovat na vztahu k matematice – vysvětlovat, kde kolem nás ji najdeme, proč může být užitečná, kde se skrývá, i když nám nepřijde jako matematika.
- U starších dětí je třeba pracovat se smyslem – proč je to důležité, kde to využijí, jak to vypadá v praxi.
- Osvědčilo se také zapojení technologií – mobil, tablet, příp. počítač.
- Pro prostorové vnímání je vhodné modelování těles podle předlohy nebo jejich objevování ve světě kolem nás.
- Děti bavily také různé hádanky a hlavolamy s matematickým podtextem.
- V matematice je třeba opravdu hodně opakování a procvičování. Díky opakování pak děti navíc zažívají úspěch a získávají tak motivaci pro další práci. Je tedy dobré na konci hodiny shrnout a na začátku další třeba zařadit opakovací cvičení, atp.
- U domácích úloh je zkušenost různá – některým dětem vyhovují a jsou rády za drobnou odměnu za jeho splnění, některé děti úkoly nechtějí. Je tedy třeba postupovat dle potřeb skupiny.

⁵ Metodika je určena pro práci s předškolními dětmi, ale základní principy lze bez problémů využít pro všechny děti (zejména 1. stupeň). Navíc některé aktivity je možno po určité modifikaci s dětmi na 1. stupni ZŠ realizovat.

Rozvoj občanských a sociálních kompetencí

Velmi dobře zpracovanou teorii i možnosti realizace rozvoje osobnostních a sociálních kompetencí najdete v příručce Osobnostní a sociální výchova a její cesty k žákovi zde:

https://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/osv_a_její_cesty_k_zakovi_0.pdf

Osobnostní a sociální rozvoj je pro děti velmi důležitý. V rámci tohoto kroužku se děti učí poznávat a rozvíjet samy sebe, spolupracovat, kolektivně jednat, komunikovat, říct svůj názor, zpětnou vazbu být k sobě pozitivní, nebo naopak i kritický.

Jako u každého kroužku je velmi důležité na počátku nastavit pravidla, která je třeba dodržovat ze všech stran. Děti se učí za své jednání nést následky. V kroužku preferujeme spíše pozitivní motivaci, tj. při žádoucím chování a zapojování následuje odměna formou pochvaly, větší volnosti programu, možnosti hraní her nebo při soutěži i sladkých či věcných odměn. Pokud by lektor chtěl zvolit i „tresty“. Tak v zásadě jediný možný následek špatného chování je vyloučení z kroužku. To se volí pouze v extrémních případech. Vždy je snaha se s dítětem domluvit na dodržování pravidel. Při malém porušení pravidel může následovat důsledek, který si dítě ve spolupráci s ostatními dětmi určí samo. Např. udělat si referát do školy navíc.

Velice důležité je také děti poznat a vybudovat si vztah důvěry. Poznat děti zvenčí i zevnitř. Při příchodu do ústavního zařízení je třeba, aby se lektor seznámil s chodem dětského domova, s možnostmi vycházení, zodpovědnostmi, předáváním dětí, s jejich programem, atd. Pokud je to možné, lektor by si měl zjistit od vychovatelů a vedení důležité informace o jednotlivých dětech. Zejména proto, aby se předešlo problémovým situacím. (Např. týrané, svazované dítě a hra uvázání balónku na zápěstí – dítě by z toho mohlo dostat šok, ...). Poté je důležité poznat vnitřní rozpoložení dětí a dle toho volit program. Je vhodné se ptát na zájmy, oblibu, k čemu mají vztah a pak toto použít v hodině. (Např. fotbal – hra na fotbalistu a moderátora na slavném fotbalovém utkání využita pro trénink komunikačních dovedností.)

Na začátku hodiny je třeba vždy děti seznámit s programem. Ten je možné upravit dle spolupráce, zájmů a konkrétní situace. Každá hodina má nějaké téma a cíle. Práce v hodině záleží na lektorovi. Může se jednat o samostatnou práci, skupinovou práci, diskuzi, různé projekty, rolové hry, didaktické hry, atp. Je dobré trénovat s dětmi vždy zpětnou vazbu (na lektora/lektici i vzájemně). Lektor by měl ohlídat, aby šlo zejména o oceňování a až následně o prostor pro zlepšení. Často je třeba opakovat, abychom se navzájem neposmívali, vyslechli se, pomohli si, měli se rádi a byli si oporou. Skupinová práce je někdy složitá, ale postupným tréninkem se zlepšuje a děti v ní nacházejí smysl a radost. Důležité z lektorské pozice je: nenechat se odradit pomalým postupem a soustředit se na malé úspěchy (např. doba vzájemného naslouchání se prodloužila z 5 na 10 minut, nebo při rozdělování do dvojic už na sebe všichni nekřičí a nenadávají si apod.)

Lekce je často potřeba přizpůsobit náladě dětí. Když lektor vidí, že zrovna tento den, jsou děti našťavané (ze školy, nebo z DD), tak se snaží děti povzbudit, příp. využít situace k tématu, které dětem v dané situaci bude užitečné. Např. řešení problémů. Někdy děti potřebují zejména vyslechnout - povídat si, řešit smutné chvíle, křivdy, zlovyky, ale i hezké chvíle, vztahy a další. Je důležité, aby v tu chvíli děti cítily jistotu a bezpečí, že se informace nedostanou ven. (Děti z ústavní výchovy je mnohdy potřeba ještě více ujišťovat. Následně je proto opravdu důležité neztratit jejich důvěru. Samozřejmě pokud by lektor narazil na téma, kdy je třeba zakročit, musí dětem oznámit, že toto si pro sebe nechat nemůže, vysvětlit proč a nabídnout možné řešení.) Děti pro důvěru potřebují zejména čas. Poté se děti otevrou a mohou se řešit pro ně opravdu důležitá témata.

Děti z ústavní výchovy jsou citově deprivované a potřebují cit. Po letitých zkušenostech se ukazuje, že dětem vyhovuje (a získají si k lektorovi vztah), pokud za nimi jezdí pravidelně a navíc vědí, že jezdí přímo za nimi a v tu chvíli, co tam je, je tam jenom pro ně. Pak děti bývají velice vděčné za čas, který s nimi lektor stráví. Pochopitelně i tak jsou dny, kdy jsou děti neklidné nebo nedodržují nastavená pravidla. Při lekcích je důležité je zabavit, zaujmout, nenechat je se nudit.

Během projektu nastaly situace, kdy se kluci začali prát, předvádět se, skákat po místnosti i vykřikovat. Je třeba připravit se na řešení takových situací a řešit je v klidu. Vysvětlit si situaci i chování. Domluvit se, jak řešit svoje emoce jiným způsobem. Mnohdy může jít pouze o upoutávání pozornosti na svou osobu. Ve větších skupinách je riziko nedodržování pravidel větší. Děti vyžadují individuální přístup a osvědčili se nám spíše menší skupinky. V tomto kroužku např. maximálně 8 osob. Záleží i na věku skupiny, mladší děti spolupracují rády, v pubertě je spolupráce někdy složitější a ke konci puberty už se zase spolupráce zlepšuje. Většinou mají však děti o témata zájem a pracují, diskutují, zapojují se do aktivit. V případech citlivých témat mají děti možnost využít pravidlo STOP a nepojít se.

Temperament a potřebu dětí „vyřádit“ se lze při pěkném počasí využít pro venkovní aktivity (míčové hry, pohybové kolektivní hry, didaktické hry s pohybem, atp.). Samozřejmě pouze v případě, pokud to zařízení umožňuje. Dle zkušeností byly děti za pohyb venku vždy velmi rády.

Konkrétní příklad - zkušenost lektorky s kroužkem

Jako lektorka mohu říct, že jsem si k dětem našla vztah a oblibu. Hrozně důležité je si vytvořit dobrý kolektiv. Jezdím za dětmi velice ráda, i když mě občas zlobí. Skupina dětí, která se schází v dětském domově, je příjemná. Máme tam chlapce, kteří chodí na klasickou základní školu, ale i chlapce a dívky, kteří navštěvují školu speciální. Je vidět, že některé děti jsou zanedbané. Jsou šikovné, ale např. ve 12 letech špatně čtou. Když se s těmito dětmi bude pracovat, věřím, že jsou schopni toho hodně dohnat. Jedna holčička ve skupině má i pohybové omezení a děti se jí dříve hodně smáli. Na kroužku jsme se toto snažili úplně odbourat, aby se daná dívka cítila dobře a v bezpečí.

Nám lektorům pak velice pomáhalo supervizní setkání. Bylo to setkání, kde jsme mohli sdělit své problémy, různé situace, které jsme společně následně řešili. Mohli jsme slyšet názory a inspiraci od ostatních. Každý má jiné zkušenosti a je velice dobré vidět problém z jiné strany. Tipy a rady jsem poté na kroužku často používala.

Jazyková gramotnost

Kroužky jazykové gramotnosti v dětském domově i ve školách měly za cíl zajistit rozvoj komunikačních schopností a dovedností (ať už v mateřském, či cizím jazyce) a ukázat dětem smysluplné trávení volného času. Děti zároveň na chvíli opustí svoji skupinu, ve které v domově žijí, a pouze v malém počtu společně s lektorkou, která za nimi do DD chodí, se účastní aktivit a her. Nejedná se o běžnou výuku, ale o **neformální vzdělávání zábavnou, hravou formou se zapojením různých smyslů v pestré škále aktivit**. Protože většina dětí z DD trpí různými poruchami učení, jsou dětem na kroužku nabízeny různorodé činnosti s cílem dát dětem příležitost zažít úspěch.

Pro motivaci dětí je důležité, aby měl kroužek tematickou provázanost s jejich aktivitami ve škole, aby děti samy mohly vidět i mimo kroužek, že se jejich schopnosti lepší. Např. se lépe orientují v hodině, vědí si rady se cvičeními, nebo vnímají zlepšení svého mluvního projevu.

Děti se výrazně ochotněji účastnily aktivit, když dostaly pomůcky, se kterými musely něco dělat – „měly něco v ruce“. Něco někam dávat, rovnat, přiřazovat a komentovat (ústně/písemně) bylo daleko úspěšnější, než po dětech „naprázdno“ chtít texty, věty, ať v ústní, či písemné podobě. Zdá se, že pro udržení zájmu dětí je důležitá jistá „**akčnost**“ těchto činností. Dokud probíhala „akce“ např. v podobě zaplňování domečku figurkami, kdy se dětem kulisa proměňovala pod rukama, ochotně o ní mluvily – tvořily věty, příběh, apod. Jakmile ale měly na impuls lektorky mluvit o něčem statickém, třeba i o této konkrétní kulise, kde se v tu chvíli samy jinak, než ústně neúčastnily, rychle ztrácely zájem a dávaly najevo, že to chtějí mít brzy za sebou a jít na další aktivitu.

Je zajímavé, že totéž lze konstatovat i u klasicky studijních aktivit: Např. u **pracovních listů s otázkami a úkoly** k písemnému řešení pracovaly děti rychle, ochotně a s chutí, i když to hodně připomíná běžné učení ve škole, u čehož bychom na kroužku zájem spíš nepředpokládali. Občas se u dětí objevovaly sklony tyto pracovní listy vyplňovat až „bezhlavě“, samostatně (přestože na kroužcích se pracuje převážně společně), obrovsky rychle, aniž by věděly, co dané úkoly obnáší. Toto bylo nutné mírnit, děti zpomalit – přimět, aby si nejprve přečetly zadání, společně vysvětlit a pak se teprve pustit do práce.

V případě stejných pracovních listů (nebo jiných materiálů), o kterých měly chvilku „**jen**“ mluvit, opět nastávaly ze strany dětí problémy, nechuť, nezájem. Vytvořily jednu větu a měly hotovo; obdobně jako když měly konverzovat o jiných pomůckách, i zde chtěly jít dál, na další aktivitu a pouhé mluvení mít co nejdříve za sebou. Obecně bylo znát, že **děti kroužky braly jako náplň volného času** (podle potřeby provázanou s jejich školními předměty); ne jako třeba cizí jazyk, kde je samotné mluvení nedílnou součástí výuky.

Z pomůcek se – vedle **množství her** – velmi osvědčila v jednom z kroužků německého jazyka **stírací tabulka**, na kterou píše jak lektorka pro všechny děti, tak děti pro sebe navzájem. S ohledem na menší počet dětí na kroužku je to vhodnější, než klasická tabule; ekologičtější (šetří se papíry) a pro děti atraktivní. Další využití našla stírací tabulka při různých aktivitách, kdy jeden maloval na dané téma, např. „zvířata“, ostatní hádali apod.

Kroužky probíhaly formou neformálního vzdělávání, kdy vedoucí/lektor hodiny vede, zároveň však nevystupuje jako učitel, ale s dětmi si tyká. Vše probíhá v neformální, přátelské atmosféře; na rozdíl od školních hodin nejsou děti nuceny do činností, do kterých se jim nechce, takže vztahy mezi lektorem a dětmi zůstávají přátelské. Děti dostávají prostor pro vlastní nápady, mohou si zvolit, co chtějí dělat, ale **vždy jsou dané hranice**, aby se kroužek zcela nezvrhl ve volnou zábavu. Důsledkem je ochota dětí do práce a posilování motivace, která je pro nás důležitější, než samotné výkony a rozvoj všech disciplín samotného předmětu, které nebyly rozvíjeny v celé šíři.

Exekutivní dovednosti

Pro děti ze znevýhodněného nebo nepodnětného prostředí je pohyb jedna z mála aktivit, díky které mohou vybit napětí a zbavit se stresu, který většinou nedokážou jinými adaptivními způsoby zvládat tak efektivně. Co se týče realizace s dětmi z dětských domovů, jsou pohybové aktivity jedny z nejoblíbenějších a téměř každé dítě se něčemu věnuje. Pokud je ale děti se sociálním znevýhodněním na kroužku více a znají se, je potřeba k tomu přihlídnout při organizaci kroužku, stejně tak k jejich fyzické vyspělosti.

Z rozhovorů s lektory vyplývá, že na kroužek by měly chodit co nejvíce namíchané děti i v rámci dětského domova (např. neposílat sourozence, děti z jedné skupiny apod.). Tím se zamezí určitým sourozeneckým hádkám a navíc se poznají děti, které si nejsou tak známy. I děti ze zdánlivě běžných rodin mohou projevit nevhodné chování např. vlivem citové deprivace. I to je důležité sledovat a přizpůsobit tomu výběr aktivit a počet dětí.

Jako optimální se dle lektorů jeví počet kolem 6 žáků na více individuální pohybové aktivity nebo soutěže. Na týmové sporty je pak samozřejmě potřeba dětí více podle potřebného počtu ve vybraném sportu. Zde je ale potřeba počítat s potřebou více vedoucích, protože dodržování pravidel a respektování autority není silnou stránkou dětí, které do kroužků chodily. S tím souvisí také požadavek na vedoucího aktivit, kdy je potřeba, aby program byl navržen tak, aby každé dítě zažilo úspěch (a to opravdu každé), a je vhodné, aby si toto i vedoucí ověřil, s jakým pocitem děti z kroužku odcházejí. Děti nejvíce kvitovaly pobyt venku v netradičních prostředích (např. lesoparky, skateparky, outdoorové posilovny apod.). Pobyt v tělocvičce na ně působil příliš „školně“.

Vrstevnícké vzdělávání

Součástí vzdělávání dětí z dětských domovů je nejenom vzdělávání v rámci mimoškolního kroužku, ale i tzv. vrstevnícké vzdělávání, které se blíží tzv. dobrovolnickému vzdělávání popsanému výše, s tím rozdílem, že v rámci projektu za to lektori dostávali odměnu a že nejde pouze o doučování, ale o komplexnější aktivitu.

Vrstevnícké vzdělávání realizované staršími studenty je individuální, tj. na každého studenta připadá v danou hodinu ideálně pouze jedno dítě z dětského domova. Obsah setkávání je vždy individuální, odvozený od základních potřeb dítěte z DD. Pro tento typ vzdělávání platí výše uvedená obecná doporučení s tím, že tento způsob vzdělávání je zpravidla velkým přínosem pro obě strany, tj. i pro ty, které s dětmi z DD pracují. Přínosem je pro ně poznání prostředí dětského domova a celkového obohacení jak v komunikaci s dětmi, vystupováním před ostatními, trpělivosti, tak i celkové socializaci, možnosti někomu pomoci a navázat s ním často i kamarádský vztah.

Vrstevníci se věnují hlavně vztahu k dítěti ale i rozvoji jeho školních dovedností. Děti se zpravidla zlepšují ve škole, začínou se svěřovat se svými problémy, mají někoho, kdo jim rozumí, kdo jim může pomoci nejen se školní látkou, ale i s jinými problémy, které momentálně řeší.

Lektori se nejčastěji zmiňují o důležitosti navázání důvěry. Ta je klíčová pro další spolupráci. Dalším velmi důležitým krokem je pak mapování potřeb dítěte – co potřebuje (nejen z látky ale i na osobnostně sociální rovině), jaká komunikace mu vyhovuje, jaká pravidla, jaké odměny, jaké prostředí pro práci potřebuje a zejména pak, co ho motivuje. Zvolení vhodné motivace je důležité pro další pedagogickou a rozvojovou práci.

Forma individuální práce je často považována za velmi efektivní a výsledky práce jsou vidět nejen na vztahu lektor-žák, ale také na již zmiňovaných školních výsledcích, které jsou velkou motivací do další práce pro obě strany. Přesto se však i v této formě práce s dětmi objevují potíže. Některé děti je velmi těžké motivovat k práci. Některé dny tak setkání probíhá bez problémů a jiný den je velmi těžké dokončit jakoukoliv aktivitu. Je třeba dbát na to, že často se u dětí z DD objevují také speciální potřeby, psychické obtíže, změny nálad nebo dokonce obtíže vyžadující psychofarmakologickou medikaci. V tomto případě je pochopitelně nutné respektovat momentální rozpoložení a skrze vybudovanou důvěru hledat jiné cesty práce nebo naplánovat lekci na jiný den. Velká část vrstevníckého vzdělávání má pozitivní výsledky, ale objevují se samozřejmě i případy, kdy je nutné spolupráci ukončit, např. z důvodu uzavření a nespolečné práce dítěte. Pokud jsou vyčerpány všechny pokusy o navázání spolupráce, je naprosto legitimní ji ukončit, pokud dítě o vrstevnícké vzdělávání nestojí.

V kazuistikách níže je možno si přečíst několik konkrétních příkladů z vrstevníckého vzdělávání.

Konkrétní příklady práce s dětmi – kazuistiky

Kazuistiky popisují do hloubky práci lektora s jedním žákem v rámci vrstevníckého vzdělávání. Umožňují nahlédnout větší souvislosti a blíže porozumět efektům individuální práce v rámci vrstevníckého vzdělávání. Kazuistika je samozřejmě anonymní. Všechny děti jsou označovány pro potřeby zpracování jménem Jan.

Kazuistika - Jan, 13let

V době, kdy doučování Jana začalo, chodil do 7. třídy a v domově byl poměrně krátce (necelé dva roky). Měl problémy se svou matkou, která začala mít vážné potíže s alkoholem, což byl také důvod, proč se do domova dostal. V domově moc přátel neměl, ale ve třídě měl velmi blízkého kamaráda.

Již při prvním setkání s lektorkou byl připraven pustit se do práce, nejdříve si ovšem vytyčili cíle a seznámili se trochu blíže. Hlavním cílem bylo pro Jana odvrátit hrozící propadnutí z matematiky. Během dalších hodin i nadále jevil o pomoc veliký zájem, učil se velice rychle a spolupráce s ním byla skvělá. Setkání ho bavila, přestože naprostou většinu času s lektorkou věnovali látce, kterou bylo potřeba dohnat, a na povídání tedy nezbývalo moc prostoru.

Klíčem úspěchu bylo názorné vysvětlování jednotlivých matematických úkonů, částečně i komicky zjednodušené tak, že si danou operaci Jan velice rychle zapamatoval a přišť už s ní neměl potíže. Když se ztratil ve výpočtu, vždy se s ním lektorka vrátila po ten krok, který mu byl jasný, a znovu postup trpělivě vysvětlila. Do vysvětlení zahrnula často i uvažování nahlas a přenesení příkladu do roviny peněz, s kterými Jan již běžně v životě pracoval. V několika případech nechala Jana samotného celý příklad dokončit, a pokud měl chybu, čekala až si jí všimne sám, aby se naučil po sobě výpočet kontrolovat a odhalovat chyby.

Po několika hodinách se Janovy známky z matematiky rapidně zlepšily, z nových testů dostával jedničky nebo dvojky, a proto mu lektorka navrhla, zda se nechce zaměřit i na jiný předmět. Jan byl touto nabídkou nadchnut a ihned požádal o doučování z fyziky a chemie. Několikrát také požádal lektorku, zda by nemohla ještě chvíli zůstat, aby danou látku probrali celou. Setkání tak místo hodiny trvalo hodinu a půl až dvě. Pokrok a zájem Jana o učení těšil nejen lektorku, personál domova, ale i učitele, kteří ho v poslední době velice chválili. Jan samotný z toho měl také ohromnou radost. Díky tomuto zlepšení a také zlepšení situace v rodině odjel Jan ke konci školního roku domů, kde zatím setrval.

Po roce se lektorka díky náhodě s Janem setkala na autobusové zastávce. Zjištění, že Jan nyní problémy s fyzikou a matematikou nemá žádné, bylo pro lektorku velice příjemné a uspokojující. Stejně radostný byl i fakt, že rodina nyní žije v rodinném domě a nemá žádné potíže.

Samotné lektorce tedy setkání přineslo příjemně strávený čas a radost z pomoci někomu v nesnázích. S Janem práce utíkala velice rychle, a proto z projektu byla nadšená, pokračovala i poté s jinými dětmi a účast na projektu doporučila několika svým přátelům, kteří se také projektu zúčastnili.

Kazuistika – Jan, 13 let

Janovi je 13 let, ale chodí teprve do 5. třídy, neboť měl odklad a propadl. Pochází z velké rodiny, která chová koně. Je velice aktivní - hraje pravidelně florbal a fotbal, často jezdí na skateboardu nebo na kole. Domů jezdí každý druhý víkend a vždy se tam těší. V domově má pár přátel, ale také už se dostal do několika rvaček.

Setkání probíhala převážně v jídelně, nikoliv v Janově pokoji. Tento fakt se projevil tím, že tedy lektorka s Janem nemohla navázat pevný vztah založený na důvěře. Věnovali se tedy hlavně školním povinnostem. Vysvětlování byl přítomen i vychovatel. Pokud byl vychovatel přítomen (například vařil oběd nebo byl s ostatními dětmi v obývacím pokoji, který je s jídelnou propojen), Jan se snažil a byl vidět pokrok.

Ovšem pokud vychovatel nebyl poblíž, Jan byl neustále rozptýlený a neschopný se soustředit na práci, lektorku neposlouchal a přemlouval ji, aby nemusel nic dělat. Po nějaké době tedy lektorka zvolila postup, kdy vždy zadala domluvený počet příkladů a jestliže je Jan měl bez chyby, mohli zbylý čas hrát hry. Tento postup se vyplatil, protože Jan předtím často nad zadanými příklady ani nepřemýšlel a neustále se z práce vykrucoval a oddaloval ji.

Jan měl potíže s matematikou, angličtinou, přírodovědou a vlastivědou. Během spolupráce se jeho matematika výrazně zlepšila, především v druhé polovině školního roku po aplikaci systému smluveného počtu příkladů. Problémy s angličtinou měl, protože se spíše v hodinách není schopen koncentrovat a neučí se průběžně slovíčka, než že by výkladu nerozuměl. Během pár měsíců byly tedy potíže s angličtinou vyřešeny. Přírodověda a vlastivěda Jana nebavily a problémy s nimi pramenily z toho, že Jan je líný vyhledávat informace v textu a neumí se rychle v textu orientovat. Proto s ním lektorka několikrát udělala zadané úkoly z vlastivědy a učila se s ním přírodovědu, čímž byly potíže částečně odstraněny. Bohužel se ale nepodařilo lektorce navázat bližší vztah s dítětem, aby mohla zhodnotit, v jakých dalších oblastech mimo školu se Jan posunul.

Kazuistika – Jan, 11 let

Janovi bude brzy 12 let, je umístěn v dětském domově již 8 let. Má předky jiného než českého původu. Jan nechodí na základní školu speciální, na rozdíl od většiny jeho vrstevníků z dětského domova. Občas se tedy na základní škole potká s posměšky a pociťuje své sociální znevýhodnění. Jeho bratr byl přemístěn tento rok z dětského domova do diagnostického ústavu. Bratr mu byl v dětském domově dříve oporou a strážcem, ale také tím, kdo ho učil nesprávné věci. Jan se tedy tento rok potýká se samotou a zapojení do vrstevnického vzdělávání mu prospívá. Jan již léta hraje fotbal, což ho také velice naplňuje.

S Janem se velice dobře pracuje, je aktivní a chce se sám zlepšit, což vždy je velice pozitivní a efektivní činitel. Jan sice nastupuje do puberty, ale i přesto je ochoten se s lektorem setkávat ve svých volných chvílích. V rámci práce na školních povinnostech mu pomáhá zejména vysvětlit látku laickým způsobem, nebo ji znázornit obrázky či barvami.

Toto platí především u angličtiny. Janovi nejde anglický jazyk spíše z důvodu rychlosti výuky a malého opakování. Pokud se mu to ale vysvětlí a opakuje, za chvíli již nedělá chyby. Zajímavý je ovšem fakt, že Jan byl již doučován v minulých letech z jiných projektů i přes organizaci příjemce a látka, která ho byla učena již dříve, tak tu si pamatoval bravurně. O to byla lehká práce lektorky vrstevnického vzdělávání.

Díky podpůrnému vztahu a práci lektorky zažil chlapec úspěch a ze závěrečného testu dostal 2 a paní učitelka ho velice pochválila a řekla, že pokud to takto půjde dál, tak by mohl další roky být i „jedničkář“, nebo alespoň mít na vysvědčení už jen 2. Jana je potřeba i nadále podporovat v jeho snaze a motivovat ho k dalšímu učení, které mu může pomoci v úspěchu nejen ve škole, ale i v jeho osobním životě.

Lektorka má ze setkávání velice dobrý pocit. Nejenže je možné vidět efekt práce i z venku skrze školu, ale posuny nastávají i v osobním životě Jana. Dokázal si najít i pár kamarádů ve škole díky svému zlepšování.

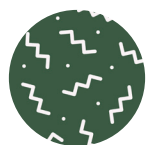
4

---

4. PRAKTICKÉ UKÁZKY HODIN VE VYBRANÝCH PŘEDMĚTECH – METODICKÉ LISTY

Níže uvedené kapitoly obsahují ukázky hodin v jednotlivých vyučovaných předmětech. Ukázky slouží jako inspirace, protože vždy je potřeba konkrétní aktivity a nároky přizpůsobit konkrétní skupince dětí a jejich individuálním potřebám. Jednotlivé potřeby a nároky se mohou lišit jak na začátku kroužku, tak se mohou různě vyvíjet v průběhu pololetí. Lektor vždy musí operativně reagovat na momentální potřeby a požadavky jednotlivých dětí, o to více, pokud se v dané skupině nachází dítě s nějakým znevýhodněním. U každé ukázky jsou obsaženy i metodické poznámky (zkušenosti a doporučení) k realizaci od lektorů, kteří hodinu připravili a realizovali.

1. Čtenářská gramotnost	30
– 1.1 Čtenářská gramotnost – Anna Chocholová – 2. stupeň ZŠ a SŠ	31
– 1.2 Čtenářská gramotnost – Tereza Housová – 2. stupeň ZŠ a SŠ	34

2. Matematická gramotnost	66
– 2.1 Matematická gramotnost - Tereza Hyťhová– 1. a 2. stupeň ZŠ	67
– 2.2 Matematická gramotnost – Monika Skleničková – 1. stupeň ZŠ	69

3. Rozvoj občanských a sociálních kompetencí	85
– 3.1 Rozvoj občanských a sociálních kompetencí – Monika Šimáková, Kateřina Plávková, Jan Chadt – ZŠ i SŠ	86

4. Jazyková gramotnost	92
– 4.1 Jazyková gramotnost – Eva Němečková – Německý jazyk – 1. a 2. stupeň ZŠ	93
– 4.2 Jazyková gramotnost – Anglický jazyk – Patricie Michalová – 1. stupeň ZŠ	131
– 4.3 Jazyková gramotnost Anglický jazyk – Patricie Michalová – 2. stupeň ZŠ	152

1.

Čtenářská gramotnost

1.1 Anna Chocholová - 2. stupeň ZŠ a SŠ

1.2 Tereza Housová - 2. stupeň ZŠ a SŠ

1.1 ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST – ANNA CHOCHOLOVÁ – 2. STUPEŇ ZŠ A SŠ

Následující ukázky hodin jsou určeny pro žáky druhého stupně základní školy a středoškoláky. Jedna hodina je plánována na 60 min.

1. hodina – úvodní

Cíl:

- Všichni se navzájem představí, řeknou o sobě, co chtějí sdělit. Každý jednotlivec vysloví svá přání pro čtenářské lekce.

Pomůcky:

- Čtvrtky, barvičky nebo fixy, lepidlo, nůžky, plakát, kolíčky, provázek, různé knížky pro děti, vizitky.

Postup:

1. Představení všech zúčastněných

- ústně:

Lektor/ka (*dále JÁ*) o sobě sdělí základní údaje – jak se jmenuje, kde bydlí, kde pracuje, co je předmětem její/jeho práce, jaké má zájmy, koníčky, proč přichází do domova, proč povede kroužek čtenářské gramotnosti apod.

Děti se představí a řeknou o sobě, co chtějí – jak se jmenují, co je (ne)baví, co je (ne)zajímá, co rády čtou apod.

- písemně:

Všichni si připraví malé a velké vizitky.

Malé si upevní na oblečení (mohou být lepicí papírové nebo umělohmotné opatřené svíracím špendlíkem nebo skřipcem), aby se všichni mohli bez problémů oslovovat křestním jménem. Píší si jméno v takové podobě, která je jim příjemná (Lucie – Lucka, Natálie – Naty, Jaroslav – Jára apod.). Já nechám děti, aby si vybraly, jak mě budou oslovovat, mohou vykat i tykat, říkat křestním jménem. Velkou vizitku vyzdobíme tak, aby bylo patrné, co nás baví, zajímá, co nám dělá radost, o čem rádi čteme, přemýšlíme. Velké vizitky se vyvěsí na předem určené místo a každý může ocenit jinou než svou vizitku: „*Zaujalo mě, že máš, Lucko, na vizitce obrázek psa, já mám taky rád/a psy, nebo Pavle, ty máš rád zbraně? Umiš pušku pěkně nakreslit... apod.*“

2. Očekávání

Já i děti si vystříháme z barevných papírů různé tvary, které jsou nám blízké (srdce, ruče, kolečka, čtverečky apod.), napíšeme na ně, co nás baví číst, co rádi děláme, co bychom na hodinách rádi dělali, četli. Můžeme doplnit obrázkem nebo vybarvením apod. Tvary společně nalepíme na velký plakát a nadepíšeme tak, jak děti navrhnou, např. MY VŠICHNI, ČTENÍ, CO OČEKÁVÁME a pověsíme ho v pracovně, kde se budeme scházet. Společně si zápisy přečteme.

3. Pravidla pro společné schůzky

Vytváříme je společně s dětmi. Nejdříve se jich zeptám, která pravidla jsou pro ně důležitá v domově i ve škole. Potom děti dávají postupně návrhy pravidel, společně je schválíme a napíšeme na velký papír, který v pracovně pověsíme.

Naše pravidla:

- Budeme společně začínat i končit, vždy se pozdravíme.
- Materiál na stole (barvičky, papíry, lepidla apod.) je pro všechny, vracíme vždy na stejné místo.
- Oslovujeme se jmény tak, jak si to každý přeje.
- Půjčené knížky vracíme nepoškozené.
- Kreslené i psané výstupy z hodin vystavíme.

Závěr po prvním setkání:

- Vytvořit pravidla nebyl problém, spíš bude obtížné je dodržovat. Nejvíc dětem dělá problém nechat mluvit nebo číst druhého, každý vyžaduje mou pozornost. Celkově všichni působili živě až zbrkle, minimálně udrželi pozornost, zadané úkoly ale splnili. Na závěr všechny vyzvu, aby si přinesli na příští setkání jakoukoli knížku, kterou mají rádi, nebo kterou ještě neznají, budeme si je představovat a číst si úryvky.

2. hodina – společná četba

Cíl:

- Děti se učí číst s porozuměním, vysvětlujeme si význam slov, která neznají. Zkoušíme předvídat, co bude následovat po přečtené části textu.

Pomůcky:

- Kniha Jaroslava Foglara Chata v Jezerní kotlině (Olympia, Praha 1993), kapitola 1, strana 5-8.

Postup:

Volný rozhovor – „*Jak se máme?*“ Děti vyprávějí zážitky z celého minulého týdne i víkendu. Sdělují své pocity, a to radosti i křivdy. Přidávám i já zkušenosti z uběhlého týdne, zaměřuji se ale na to, co se mi s dětmi ve škole povedlo, co je baví, jak si rády povídají o tom, co čtou. Zdůrazním, že to baví děti vždy, když rozumějí, co jim nabízím ke čtení, nebo co si samy vyberou.

1. Představení knihy Jaroslava Foglara

Ukážu dětem titulní stránku, odhadují, o čem asi kniha bude, nikdo ji nezná.

- Možné odpovědi:

„Jsou tam nějaký kluci, asi kamarádi... Na něco koukají... Je tam asi řeka a skály, bude to dobrodružný... Mají v ruce cihlu, někam ji hodí... Ba ne, to je knížka... A je to v létě, nebo na podzim, jsou tam zelený a žlutý stromy... Je jim tak 12, 13 let... A mají batoh, jeden z nich, asi na jídlo a pití.“

- Mohu ještě klást otázky:

„A proč jsou podle tebe kamarádi?... A na co si nesou knížku k řece?... Co podle tebe pozorují?... Apod.“

2. Čtení textu

- Každý čte potichu 1. kapitolu, poté se může zeptat, které slovo nebo slovní spojení mu bylo málo srozumitelné, nebo kterému vůbec nerozuměl.

Vysvětlujeme si: obranná pozice, rohovnická škola, hanět, dychtiví, mlčky, vyčouhlý...

- Předvídání:

Řekneme si, co jsme se dověděli z první kapitoly.

Předvídáme, co by mohlo následovat v dalších kapitolách.

- Možné odpovědi:

„Asi bude z Pavla dobrý boxer... Bude se chtít tátovi zavděčit a bude hodně trénovat... Ale box mu moc nepůjde... Ba ne, půjde, má dobrou postavu...

...Někam se odstěhují, když je táta slavný... Možná někam k řece, je to přece o chatě v Jezerní kotlině... Tak asi k jezeru, ne?“

Všechny reakce přijímám, každý nápad má cenu.

- Čtení nahlas:

Děti se střídají ve čtení 2. kapitoly, ten, kdo pokračuje, zopakuje svými slovy, co vyslechl...

S dalšími kapitolami můžeme pracovat v dalších hodinách, nebo si knihu dočte ten, koho zaujala.

3. Hra na závěr hodiny

„Místo po mé pravici je volné...“ Sedíme v kruhu, jedna židle je volná. Kdo má volnou židli po své pravici, říká: „Místo po mé pravici je volné, a já si přeju, aby si sem sedl/a Maruška, protože mi často pomáhá, její místo se uvolní, další dítě říká Iveta, protože má taky ráda čtení, Pavel, protože včera, když jsem nejedl večeři, mi dal svou sušenku... atd.“

Hra děti zklidní, než se rozejdeme.

Závěr lekce:

- Děti mají velmi chudou slovní zásobu. Vysvětlování slov probíhá podporujícím způsobem, aby se čtení nebálo a neodradilo je to. A ačkoli ani technika čtení není příliš dobrá, čtou nahlas rády.

3. hodina – individuální knihy

Cíl:

- Děti si navzájem představí knížky, odhadují obsah podle titulní strany, pokud knihu neznají.
- Děti čtou úryvky ostatním a reprodukuje text, který vyslechly.

Pomůcky:

- Žlutí smajlíci, knížky podle výběru.

Postup:

1. Pozdrav, přivítání, připomenutí pravidel

Na úvod jsem přinesla žlutá kolečka s různými smajlíky, každý si mohl jeden vybrat a říci, jak se má, jak se mu vede, co se mu ve škole daří. Všechny drobné aktivity dělám s dětmi.

Představování jednotlivých knížek, děti řeknou jméno autora, název, odkud si knihu přinesly („*Je moje od narození, dostala jsem ji k Vánocům, dala mi ji sestra, půjčila mi ji paní vychovatelka, tu čteme ve škole apod.*“). Objevily se nejrůznější tituly: Hrdina Nik, Deník malého poseroutky, encyklopedie o rybách, ruské pohádky, Deník mimoňky apod.

2. Tiché čtení s úkolem

Všichni si čtou část své knížky po dobu 10 minut, mají za úkol vybrat úryvek, který přečtou ostatním.

3. Čtení úryvků nahlas a reprodukce

Postupně přečte každé dítě úryvek ze své knížky. Aktivita trvá poměrně dlouho, technika čtení často není dobrá. Děti ale čtou nahlas rády, spíš mají problém poslouchat druhé. Reprodukce jim dělá problém, budeme se to učit, ne ale za každou cenu, aby je to neodradilo od čtení.

4. Po čtení

Po čtení si všichni knížky na chvíli vymění a mají možnost se druhých ke knížce zeptat, na co chtějí („*Baví tě to? Je to těžké? Nevadí ti, že tam nejsou obrázky? apod.*“).

Závěr:

- Čtení s individuálními knihami je zajímavé pro děti proto, že každý čte opravdu to, co chce. Je to ale náročné na organizaci, děti se dobře neposlouchají, když text všichni nevidí, a nemohou ho tudíž sledovat. Další hodinu zkusíme pracovat se společným textem.

4. hodina – návštěva vrstevnic ze ZŠ

Cíl:

- Děti si popovídají o knížkách a čtení s dětmi ze základní školy, které nežijí v domově.

Postup:

1. Vzájemné představování s návštěvou

Přijely se mnou dvě dívky z 9. roč. školy, kde učím, Kája a Gábina. Přihlášily se s tím, že by rády mluvily s dětmi v domově o knížkách. Děti se navzájem představily a pověděly si, co mají rády, co rády dělají ve volném čase. Některé děti se hodně styděly, chovaly se rozpačitě, ale bylo vidět, že je změna těší.

2. Čtyřlístky pro štěstí

Po vzájemném představování jsme vybarvovali čtyřlístky pro radost (viz. foto), povídaly si o tom, co koho nejvíc těší a pomalu přecházeli ke čtení.

3. Čtení

Velká děvčata se snažila představit své knížky, každá přečetla úryvek, ale děti si chtěly spíš povídat. Kája a Gábina s nimi mluvily o životě, ale také o žánrech, které je lákají. Děti neznaly ten pojem, ale chápaly rozdíly, např. mezi literaturou fantasy a pohádkou apod. Nakonec jsme četli „*Můj nejhorší školní rok*“ Jamese Pattersona (Albatros, Praha 2012). Objasňovali jsme si výrazy a obraty, např. „*To mi nejde na rozum, tropit hlouposti, mluvit žertem apod.*“ Povídali jsme o tom, co je podobné v našich školách s příběhy, které jsou v knížce popisované, hodně jsme se smáli, byla opravdu milá atmosféra.

Velký úspěch měla nakonec knížka básniček pro malé děti, kterou přivezla Kája, jmenuje se „*Kdo to je*“ - obsahuje laskavé výrazy týkající se vylučování zvířat (zadnice, pindík, hovínko). Byla to první knížka, o kterou se děti tahaly, každý chtěl číst nahlas, hodně se smály.

4. Závěrečná hra

Zahráli jsme si hru „*Slunce svítí na ty, kdo...*“ (Děti sedí v kruhu a já postupně říkám – Slunce svítí na toho, kdo... kdo rád čte, má sourozence, rád mlsá, sportuje, jezdí na tábory atd., a ten, koho se to týká, si mění místo). Rozloučili jsme se s tím, že děvčata zase někdy do domova přijedou.

Závěr:

- Děti velmi ocenily, že za nimi přijela „cizí“ děvčata si jen tak povídat. Bylo to velmi vydařené setkání. Je důkazem, že děti se dobře učí od svých vrstevníků.

1.2 ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST – TEREZA HOUSOVÁ – 2. STUPEŇ ZŠ A SŠ

Zpracované ukázky hodin jsou určeny pro druhý stupeň základních škol a střední školy. Doporučená délka jedné hodiny je 60 min.

1. hodina – úvodní

1. Seznamovací hra

- Vnější charakteristika – postupná kresba při střídání autorů
- Vnitřní charakteristika spolužáka

Vzhledem k tomu, že lektor nezná žáky jmény, lze toho využít k úvodní hře – lektor není autoritou, která vyvolává jména, ale hádá dle indicií, které mu žáci dávají.

Skupina více dětí – děti napíší na okraj papíru jméno svého spolužáka a nakreslí obrys obličeje a oči, posunou papír dalšímu spolužákovi – ten si přečte jméno, přikreslí nos a připiše, co má na spodobňovaném spolužákovi rád, pošle dalšímu, ten přidá pusu a napíše, v čem je daný spolužák dobrý, poslední přidá vlasy a napíše, co spolužáka baví atd. Lektor pak podle vytvořených obrázků hádá, kdo je kdo.

Představení lektora – během žákovského tvoření může lektor nakreslit sám sebe a připsat věty o sobě (pokud kreslí tak špatně jako já, děti tím pobaví a uvolní atmosféru).

2. Společné stanovování pravidel

- Zápis na tabuli – všechna pravidla vymyslejí děti, lektor je pouze jazykově upraví tak, aby byly kratší nebo srozumitelnější. Lektor dětem pomoci nastiňování různých možných situací napovídá v tom, jaká pravidla by se ještě mohla hodit.
- Pravidlo STOP – bonusové pravidlo pro děti, které jim dá jistotu, že jsou rovnocennými partnery: pokud se žákovi nějaká aktivita nelíbí a z různých důvodů ji nechce dělat, má právo jednou za každou lekci využít pravidla STOP – tzn. nebude se dané aktivity účastnit (pouze dané aktivity, nikoli celé lekce) a místo toho přijme náhradní práci (tematicky nebo obsahově související).

3. Pojem čtenářské gramotnosti

- Obavy a očekávání žáků i lektora od společného setkávání (je dobré, aby i lektor vyjádřil nějaké obavy, tím dá najevo, že mu záleží na společně stráveném času, který vytvářejí obě strany), heslovitě zaznamenáváme na flipchart.

4. Aktivita: v čem jsem dobrý, co mě baví

- Formou hry – každý píše na papírky tři věci, co ho baví, a tři věci, ve kterých si myslí, že je dobrý. Společné sdílení nápadů. Společná diskuze – co máme společného a jak to lze využít při společném setkávání.

5. Představení dlouhodobého projektu: časopis

- Společné plánování a promyšlení projektu – co všechno v našem časopise může být, rozdělování rolí dle výsledků z předchozí aktivity (například ten, kdo napsal, že ho baví fotbal, tak se stane sportovním redaktorem apod.). Sebehodnocení – co mohu přinést do společného projektu, co všechno se musím naučit, v čem se zlepšit, abych byl v naplánovaném projektu úspěšný.

2. hodina – Bubáci pro všední den

1. Úvodní aktivita – hra

- Objasnění funkce jazyka, dorozumivacího minima a procvičení slovních druhů: „Popiš, co jsi dnes dělal, a používej pouze substantiva. Popiš, co budeš dělat zítra, a používej pouze verba.“
- Tato aktivita byla zvláště u mladších žáků oblíbenou – sami pak v jiných lekcích vyžadovali, abychom si ji „zahráli“.

2. Bubáci pro všední den, K. Michal

- Seznámení se s knihou a autorem – motivace. Vysvětlení úkolů na pracovních listech.
- Samostatná tichá četba úryvku s postupným zapisováním a plněním úkolů (základní výrazové prostředky). Převyprávění děje žáky. Společné odpovídání na otázky k textu (charakteristika postav, porozumění). Samostatné opravení úkolů na výrazové prostředky. Úkol: „Pokus se vymyslet konec příběhu.“ – dovyprávění příběhu žáky. Dočtení a dovyprávění příběhu lektorkou.
- Vlastní projekce – jak byste se v dané situaci chovali vy?

3. Hodnocení

- Sebehodnocení – úkoly, míra porozumění textu.
- Společné hodnocení různých konců příběhu (postoje, hodnoty).

Bubáci pro všední den (Silná osobnost) - Pracovní list

Po přečtení úryvku odpověz na tyto otázky:

1. Při četbě věnuj pozornost jazyku ukázky. Vypiš z ní:

- slova knižní/zastaralá
- přirovnání
- slova nově vytvořená, které si autor zřejmě vymyslel
- nespisovné tvary slov

2. Popiš postavu účetního Mikuláše. Jakou má povahu?

3. Jaký obchod uskutečnil Mikuláš s dědečkem? Jakou moc má ta věc?

4. Jaké pohádkové motivy se v ukázce nacházejí?

5. V jaké pasáži autor přímo kritizuje lidskou povahu?

6. Zahraj si na spisovatele a zkus vymyslet, jak povídka pokračovala dál.

- Mikuláš se pokusil využít kouzelné moci prstenu. Jak si mohl počínat? Jak povídka podle tebe dopadla, přinesl prsten Mikulášovi užitek, nebo jen trápení?
- Jak bys prsten využil/a ty?

Karel Michal – Bubáci pro všední den (Silná osobnost) - Úryvek

„Pane, dejte mi cigaretu,” řekl ten člověk, a účetní Mikulášek o krok ucouvnul. Tohle je totiž uznaný válečný pokřik nočních dam nebo podnikavců, kteří vás praští dlažební kostkou zabalenou v kapesníku a seberou vám hodinky.

Byla to trochu zbytečná opatrnost, protože tak brzy odpoledne se nebylo čeho obávat, ale Mikulášek se obával ze zásady.

Obtížník byl starý, pomenší postavy, velmi fousatý a špinavý, jak už takové dědečkové bývají. Něco mezi běžencem a Krakonošem. Říkám bývají, a ne bývali, protože takové dědečkové byli a jsou. Mají velice rozšmajdané boty a nosívali pytel s něčím neurčitým. Pohnutky jejich činnosti nejsou doposud prozkoumány.

Mzdový účetní Mikulášek sáhl do kapsy a dal dědečkovi cigaretu. Potom mu to přišlo jaksi trapné, a proto mu dal ještě jednu. Dědeček zastrčil první cigaretu do fousů, druhou do čepice, řekl děkuju pěkně a dal si od Mikuláška připálit.

„Vy jste hodnej pán,” pochválil uznale.

Mikulášek zabručel jakousi neurčitou sprostotou, jak už činíváme, když se nám lichotí.

„Hodnej pán,” liboval si dědeček. „Já bysem pro vás měl kšeft, mladej pane.”

„Nemám zájem,” bránil se účetní. Nechtěl ztrácet s dědečkem čas. Byl totiž právě na cestě do automatu, kam po skončení pracovní doby docházel na fazole. Ne že by fazole miloval, ale byly laciné a byla jich plná huba. Obojí mu připadalo důležité. Mzdový účetní Mikulášek nebyl totiž dobře situován.

Nevydržoval si dámu z baletu, což se odedávna uvádívá jako důvod, proč lidé nemívají, ani všechno nepropíjel. Prostě neměl, přestože žil počestně, či snad právě proto. Mzdový účetní nepobírají mnoho. To Mikuláškově hnětlo, a ještě mnoho věcí kolem jeho zaměstnání. V dětských letech jste chtěli být kapitány, mašinfíry nebo komíníky. Kdyby se chtěl chlapeček stát mzdovým účetním, volal by se k chlapečkovi lékař. Teprve v průběhu dospívání dochází k trapné konfrontaci s faktem, že komíníky a mašinfíry všichni být nemohou. Ba ani tolik kapitánů není potřeba.

Mikulášek byl tudíž mzdovým účetním. Je to neštěstí, ale občas se to stává. Nic jiného, než mzdově účtovat neuměl, a nic jiného mu také nezbyvalo. Manuální práci by se sotva uživil, protože měl dík vrozené vadě obě ruce levé. I jinak měl neradostné perspektivy. Mzdový účetní nemůže být než mzdovým účetním nebo v krajním případě vedoucím mzdové účtárny, je-li dostatečně vetší a zasloužilý. To Mikulášek dosud nebyl a iniciativy neodvažoval. Jakákoliv iniciativa v oboru mzdového účtování hraničí s trestním zákoníkem. Mikulášek to všechno věděl a cítil se zle, protože byl docela obyčejný Mikulášek a ničím zvlášť nevynikal. Jinak byl hodný člověk. O to byl na tom hůř, protože to všichni věděli a nikdo se ho tudíž nebál.

Když shledal, že se ho i takový dědeček pokouší vykořisťovat, pocítil vztek. Byl si trapně vědom, jakou je snadnou kořistí.

„Za dvacku,” žebroňil dědeček. „Vám se vede dobře a pomůžete chudému člověku.”

„Nevede se mi dobře,” řekl sveřepě účetní.

„A pročpak se vám nevede dobře?”

„Ale, protože nic pořádně neumím,” řekl účetní otráveně jako vždycky, když přišly na přetřes jeho existenční poměry.

„Hihi,” řehnil se dědeček. „Neumíte? Vidíte, já umím, a co z toho? Nic!”

„A co umíte?” zeptal se Mikulášek z čisté zdvořilosti.

„Inu,” dědeček přitlumil hlas, „já se umím proměnit v medvěda. No ba!”

Mikulášek znovu poodstoupil a uvažoval, že v případě potřeby praští staříka aktovkou a odevzdá ho odbornému lékaři, který už jistě někde v okolí shání uprchlou kořist.

Dědeček se však choval mírumilovně.

„No jo, v medvěda. A k ničemu to není. To je bída, co?”

„Tak... sbohem,” vyrazí účetní a přešel na druhý chodník. Dědeček za ním cupital s vytrvalostí hodnou lepší věci.

„Vás to, mladej pane, nezajímá?”

„Zajímá, arciže, hrozně mě to zajímá,” vzdechl účetní v tiché naději, že ne každý blázen je útočný.

„Víte,” brebentil stařík, drže účetního za rukáv, „vůbec to není těžké. Když já byl za první války v Bukovině...”

„Sbohem,” pravil účetní.

„... tak tam měli jednoho věšet," pokračoval obtížný dědeček naprosto nerušeně a se zřejmou jistotou, že si účetní neuhryže rukáv jako liška tlapu v železech. „Věšet ho měli. Takový špinavý dědek to byl."

Účetní si posupně pomyslel, že staříkovi chybí sebekritičnost.

„Já byl tehdy kaprál, a kaprál, to byl pán!" vyprávěl stařík nesouvisle, „a pustil jsem ho zadem ven. A ten to uměl, s tím medvědem. Přeměnit se, víte, a naučil mě to z vděčnosti, že ho pustím, ten dědek jako. On by se byl přeměnil sám, aby se dostal ven, jenomže nemoh, on neměl zrovna ten patřičný prst. On o něj totiž nějak přišel. To se nastrčí tenhle prsten, co mi ho dal," ukázal na nemytém prstě široký mosazný kroužek, „zrovna na prostřední prst pravé ruky a otočí se třikrát doleva a dvakrát doprava, ale tahle rýha," Mikulášek zpozoroval na mosazi hluboce vybroušený příčný vryp, „tahle rýha musí přijít do dlaně. Těžko to není, já si to hned pamatoval. A zpátky zas dvakrát doleva a třikrát doprava, a je to všechno jako dřív. Jo, a když se spleťte, tak sundat, znovu nasadit a celé znovu, nic se nemůže stát. Ale tady vám to nemůžu ukazovat, tady je moc lidí. Zkuste to doma sám. Nate."

Dědeček popadl Mikuláška za ruku, nastrčil mu prsten na prst a štrachal pryč. Účetní okamžik zděšeně hleděl na široký mosazný kroužek na své ruce. Pak se rozběhl a popadl dědečka za vetchý flekatý zimník. Stařík k němu obrátil vrásčité obličej a zahýbal fousy.

„Co je," brblal, „třikrát doleva, dvakrát doprava, rýha do dlaně, zpátky dvakrát doleva, třikrát doprava, rýha k hřbetu, no."

„Kdepak," vzpínal se Mikulášek, „to já takhle nemůžu od vás vzít. Já to nechci, vemte si to zpátky!"

Dědeček mu odstrkoval ruku.

„Jen si to nechte, pane, jen si to nechte. Když říkáte, že se vám nevede, tak mi třeba nemusíte nic dávat. Ono to celé stejně k ničemu není, a co já s tím, starý člověk? Vy jste mladší, ještě to užijete. – No tak mi dejte dvacet korun, no," dodal honem, než si to oběť rozmyslí.

Dostal je. Co se dalo dělat. Schoval je do čepice. Mikulášek dospěl k názoru, že na blázna je dědeček docela mazaný, a protože se ho už přestával bát, hodlal ho donutit, aby si za těch dvacet korun ještě aspoň něco vymyslel. Zeptal se s předstíranou vírou:

„Á co se přitom stane se šatama?"

„Z těch bude kožich, jen nemějte strach."

„A kdybych byl v plavkách?"

„Tak holt budete mít letní srst. A už děte, pane, já už taky víc nevím. Zkuste si to a uvidíte. Ale není to k ničemu, abyste si nemyslel. Tak sbohem, pane, sbohem, a mockrát děkuju."

Toho dne Mikulášek fazolí nepojedl. Měl vztek a chtěl se vyhnout dalšímu utrácení. Šel do svého podnájmu, nahlédl oknem do kuchyně, zda není bytná doma, a dal si ve svém pokoji nohy na stůl. Zapálil si cigaretu, ohořelou sirku pečlivě odložil do krabičky a jal se prohlížet svůj pochybný kup.

Prsten byl otřelý, necelý centimetr široký, s nezřetelnými zbytky jakéhosi písma na vnitřní straně. Latinka to nebyla a jiné písmo Mikulášek neznal. Dědečkova fantazie ho poněkud překvapovala. O vlkodlacích čítal, ale jsou-li také medvědodlaci, to nevěděl. Pokud mu bylo známo, je převtělovací schopnost člověka omezena na proměnu ve vlka. Usoudil, že stařík ve svých lžích zřejmě nečerpal z uznaných pramenů.

Toť, v medvěda, horšil se v duchu. To už by taky mohl být hovnivárodlak, který se přeměňuje v hovnivára. Blbost.

Upustil prsten do zásuvky, hodil na něj staré noviny a oddal se smutným úvahám o tom, jak snadno vydělávají někteří lidé dvacet korun. Ale za chvíli mu to přeče jen nedalo. Vytáhl zase prsten ze zásuvky, zhnusene si ho prohlédl a pak ho nastrčil na prostřední prst pravé ruky. V jistých rozpacích vstal a postavil se před naprasklé zrcadlo. To vše činil s vědomím, že si počíná jako blb, ale protože byl v bytě sám, mohl si to dovolit.

„Třikrát doleva, dvakrát doprava," opakoval si a otočil prstenem dle návodu.

Pak se podíval do zrcadla.

Setkal se tam s pohledem svých malých, žlutohnědých, zlomyslných očí. Údivem pootevřel tlamu a z koutku mu ukápl pramének slin.

„Mrhmm," zamručel zděšeně, učinil dva kroky zpět a dosedl na židli. Židle praskla pod jeho vahou a mzdový účetní dopadl na ošlapaný kobereček, způsobiv drápy několik hlubokých vrypů na okraji stolu.

Když ho pak opustila počáteční hrůza, shledal, že proměnit se zpět v člověka je poněkud nesnadnější, protože drápy druhé tlapy klouzaly po hladkém kroužku, takže nezbylo než strčit celou tlapu do huby a otočit prsten chrupem.

Účetní Mikulášek celou noc nespál. Radoval se, jak už je v lidské povaze, že má, co jiní nemají. Do zaměstnání se však dopravil včas, protože činil rozdíl mezi služebními povinnostmi a soukromou zábavou. (...)

3. hodina – dobro a zlo

1. Jazyková hra

- 3 slova vyjadřující, co se žákovi ten den povedlo/líbilo, poté posouvání papíru, každý k jednomu ze slov dopisuje větu, ve které se snaží odhadnout význam, nakonec vysvětlování autorem slov, co slova znamenala a zda to spolužáci odhadli správně.

2. Staré řecké báje a pověsti

- Seznámení se s knihou a autorem.
- Vysvětlení úkolů, rozdělení pracovních listů – každý žák má jiný (jinou pověst, které na sebe navazují).
- Samostatná tichá četba doplněná o podtrhávání neznámých slov.
- Postupné plnění úkolů – hlavní postavy, charakterové vlastnosti (navazování na předchozí hodiny).
- Převyprávění děje žáky doplněné o přečtení odpovědí. Vysvětlování nových slov.
- Hledání návazností příběhů, shrnutí poučení z každého příběhu.

3. Hodnoticí a postojové aktivity

- Vytváření „anti-Pandořiny“ skříňky – kresba skříňky, která je doplněná o pojmy. V Pandořině skřínce bylo schováno to nejhorší, co ve světě lidí existuje (nenávisť, nemoci, zrada, pomluvy atd.). Do vytvářené „anti-Pandořiny“ skříňky děti vepisují pojmy odkazující k tomu nejlepšímu, co se podle nich na světě lidí nachází (přátelství, láska, kamarádi, humor, zábava, radost atd.).
- Se skříňkami dále pracujeme – podtrhávání těch nejdůležitějších tří pojmů, zdůvodňování, komunikování se spolužáky, které napadlo něco jiného, nebo si vzpomněli na něco, co se danému žákovi také líbí, a tak si to připiše i k sobě.
- Návrhy žebříčku hodnot, společná diskuze nad vybranými hodnotami.

Sebehodnocení :

- úkoly, porozumění, samostatnost.

Zdroj:

- materiály spol. Scio – volně ke stažení na: <https://www.svetgramotnosti.cz/Material/File?fileId=363>.

Staré řecké báje a pověsti – Dar ohně

Před pradávnou dobou a předaleko žili řeční bohové a bohyně v palácích mezi vysokými vrcholky proslulé hory Olymp. Zeus, vládce bohů, byl moudrý a nesmírně mocný, ale občas se choval i mstivě a vyváděl hlouposti. Když se rozzlobil, vystřeloval z prstů blesky a všichni ostatní bohové z něho měli strach. Oženil se s bohyní Hérrou a měli spolu mnoho dětí.

Zpočátku vládli bohové téměř prázdnému světu, po němž se potulovala zvěř, ale žádní lidé. Zvířata stvořil bůh Epimétheus, který tuto dovednost ovládal.

Jednoho dne požádal Zeus Prométhea, což byl Epimétheův bratr, aby svět zabydlil lidskými bytostmi. Prométheus vzal kus hlíny a vymodeloval z ní muže a ženy, kteří vypadali úplně stejně jako bohové, načež jim vdechl život.

Lidé si žili na světě šťastně, jediné, co jim Zeus upíral, byl oheň. Prométheus měl lidi rád a litoval je, že se musejí za temných nocí třást zimou a jíst syrovou potravu. Zašel na horu Olymp, a když se nikdo nedíval, ukradl z Diova paláce žhnoucí uhlík. Odnesl jej k lidem a naučil je, jak s ním rozdělovat oheň. Od té chvíle si mohli vařit jídlo a v noci měli teplo a světlo. Lidé bylo Prométheovi velmi vděční a nikdy nezapomněli, že ten vzácný dar dostali od něho.

Když Zeus ucítil vůni vaření a spatřil ohně planoucí do noci, hned pochopil, co Prométheus udělal. Příšerně se rozzuřil. „Prométhee, jak ses mohl opovážit porušit můj zákaz?“ zahřměl hromovým hlasem. „Za to tě potrestám!“

Zeus přikoval Prométhea k úbočí obrovské hory. Každý den přilétl orel a vykloval mu játra, jež ale každou noc znovu dorostla. Prométheus trpěl strašnou bolestí, nemohl však zemřít, jelikož byl bůh. Musel trpět stovky let, dokud mu konečně Zeus neodpustil a nezachránil ho.

Otázky k úryvku:

1. Kterí bohové v báji vystupují?

2. Jaké vlastnosti mají jednotliví bohové?

3. Kdo je hlavní hrdina báje?

4. Jaké vlastnosti má?

Staré řecké báje a pověsti – Pandořina skříňka

Zeus se velmi rozzlobil na lidi, kterým Prométheus udělal svým darem velkou radost a rozhodl se je potrestat. Požádal ostatní bohy, aby mu pomohli stvořit zvláštní ženu – Pandoru. Byla neuvěřitelně krásná a uměla líbezně hrát.

Pak poslal Zeus pro Epiméthea. „Tohle je tvoje manželka, Epiméthee,“ pravil. Dostáváš ji jako odměnu za to, že jsi stvořil všechna zvířata na Zemi.“ Zeus oběma věnoval přepásanou a zamknutou skříňku. „Vezměte si ji a pečlivě ji uschovejte. A varuji vás,“ dodal Zeus, „nikdy ji nesmíte otevřít.“

Epimétheus Diovi poděkoval a zahleděl se na Pandoru. Byla tak krásná, že úplně zapomněl na varování svého bratra Prométhea, aby od ostatních bohů nikdy nepřijímal dary. Odvedl Pandoru s sebou, oženil se s ní a skříňku uschoval v tmavém koutě svého domu.

Pandora vedla s manželem velice šťastný život. Tehdejší svět byl nádherné místo, kde nikdo neznal nemoci ani smrt. Nikdo se nikdy nechoval zle či nepěkně. Ale Pandora byla zvědavá na to, co se asi skrývá v zamčené skřínce, a čím víc na to myslela, tím byla zvědavější. Co když tam jsou šperky nebo jiné cennosti?

„Pojďme dovnitř nakouknout,“ přemlouvala Epiméthea s líbezným úsměvem. „Ne, Zeus nám to zakázal!“ namítal přísně Epimétheus. Velmi rád své manželce vyhověl, ale měl z Dia strach. Každý den prosila Pandora Epiméthea, aby otevřel skříňku, a on to každý den odmítal. Jednou z rána, když Epimétheus odešel z domu, se Pandora vyplížila do místnosti a chvíli na skříňku nerozhodně hleděla. Pak se ji odhodlala otevřít.

Urazila zámek a se zatajeným dechem pomalu zvedla víko. Než stačila nahlédnout dovnitř, ozval se příšerný křik a kvílení. Pandora zděšeně uskočila. Ze skříňky se vyřinul proud hrozných věcí. Patřila k nim nenávist a žárlivost, krutost a hněv, chudoba a hlad, bolest a nemoci, stáří a smrt.

Pandora se pokusila víko opět zavřít, jenže už bylo příliš pozdě. Jako poslední se ze skříňky třepetavě vznesla droboučká krásná věc. Byla to naděje. Lidí nyní museli snášet všemožné hrůzy a strádání, ale díky naději si nemuseli zoufat.

Otázky k úryvku:

1. Kterí bohové v báji vystupují?

2. Jaké vlastnosti mají jednotliví bohové?

3. Kdo je hlavní hrdina báje?

4. Jaké vlastnosti má?

Staré řecké báje a pověsti – Příběh o Arachné

Arachné seděla u tkalcovského stavu a z třpytivých vláken tkala nádherné vzory. Při práci se usmívala a prozpěvovala si veselou písničku. Vesničané i lidé z širokého okolí se chodili dívat na ty krásné látky, které dívka utkala. Arachné těšilo, když chválili její dovednost, a začala být domýšlivá.

„Umím tkát krásnější látky než bohyně Athéna!“ pochlubila se jedné stařeně. „Psst, Athéna tě uslyší!“ napomínala ji stará žena. „To je mi jedno!“ chvástala se Arachné hlasitě. Všichni však věděli, že je nebezpečné hovořit o bozích a bohyních, protože když se jim něco nelíbilo, dokázali lidi krutě potrestat.

V tom okamžiku se ve dveřích Arachnina domu objevila sama Athéna. Arachné vyskočila od stavu a poklekla před bohyní řemesel, načež k ní vyzývavě vzhledla. „Zdalo se mi, že jsem zaslechla své jméno?“ Právila Athéna. „Přišla jsem si prohlédnout tvé tkaní.“ Usmívala se, ale z hlasu ji čísel takový chlad, že se všichni přítomní hrůzou rozprchlí. Athéna pohlédla na látku na stavu. „Ano,“ řekla, „musím uznat, že vypadá krásně.“ „Uměla bys lepší?“ otázala se Arachné směle. „Uvidíme“ odvětila Athéna. „Budeme spolu soutěžit a látky si porovnáme.“

Athéna a Arachné se posadily ke svým stavům a tkaly řadu dní. Používaly při tom nejpestřejší nitě a vytvářely divukrásné vzory. Konečně byly obě látky hotové. Sundaly je ze stavů a rozložily je na zemi vedle sebe. Lidé chodili látky obdivovat a snažili se rozhodnout, která je krásnější.

Athéna si dlouho a mlčky prohlížela oba výtvořky a najednou zavřískala vzteky. I když nahlas by to nikdy nepřiznala, viděla, že Arachnino tkaní je lepší než to její. Popadla látku a roztrhla ji vejpůl. „Když jsi tak dovedná tkadlena,“ rozkřikla se na vyděšenou Arachné, „budeš tkát navždy a nikdo o tvé tkaní nebude mít zájem!“

Zlehka Źukla Arachné do ramene. Dívka se zhroutila k zemi. Všichni hrůzou přihlíželi, jak se scvrkla na malé černé tělíčko s osmi nohama a utekla do nejtemnějšího kouta. Athéna proměnila Arachné v pavouka. Od této chvíle Arachné a všichni její početní potomci tkají skvostná vlákna. Můžeme je zhlédnout v přítmí koutů či v trávě třpytící se rosou časně po ránu.

Otázky k úryvku:

1. Kterí bohové v báji vystupují?

2. Jaké vlastnosti mají jednotliví bohové?

3. Kdo je hlavní hrdina báje?

4. Jaké vlastnosti má?

Staré řecké báje a pověsti – Hérakles a jeho úkoly

Mocný bůh Zeus měl syna jménem Hérakles. Ostatní bohové a bohyně dali chlapci nádherné dary, věnovali mu neporazitelnou sílu a nezměřitelnou odvahu, současně však i hodně laskavosti a něhy. Héra, Diova manželka, však nevlastního syna nenáviděla. Jednou poslala k jeho kolébce dva smrtelné jedovaté hady. I když chlapci bylo teprve pár měsíců, uškrtl je a se smíchem odhodil. Hérina nenávist ještě vzrostla.

Když Hérakles dospěl, naučil se používat luk a šípy, zápasit a hrát na lyru. Oženil se s Megarou, dcerou krále Kreonta, a měl s ní mnoho dětí. Brzy se proslavil odvážnými činy a lví silou. Jenže Héra mu nepřála tolik štěstí a úspěchů. Jednoho dne mu zatemnila rozum a Hérakles v příšerném záchvatu zuřivosti zavraždil všechny své děti.

Když se opět vzpamatoval, zhrozil se svého činu. Okamžitě zašel do chrámu a prosil o radu, jak dosáhnout odpuštění. „Běž ke králi Eurystheovi do města Tirynthu,” řekla mu kněžka, „a pracuj u něho jako otrok. Musíš splnit všechny úkoly, jimiž tě pověří.”

Lidožravý lev

Král Eurystheus dával Héraklovi ty nejtěžší úkoly, na jaké jen dokázal přijít. „Ze všeho nejdřív,” poručil, „musíš zabít obrovského lva, který trýzní můj lid.”

Hérakles se okamžitě vydal lva hledat. Trvalo mu celé týdny, než objevil stopy jeho obrovitých tlap. Šel za ním k jeskyni, tam se skryl a čekal, až lev vyjde ven. Když se zvíře přiblížilo, Hérakles po něm mrštil oštěpem, ale ten se od lva odrazil. Vzal tedy na něho meč, ale ani ten lvu neublížil. V zoufalství uchopil kyj a udeřil lva, co mu síly stačily. Zvíře zůstalo chvíli omráčené a pak se chtělo vrátit do jeskyně. Hérakles tam však vběhl za lvem a vrhl se na něho. Zápasil s šelmou ve tmě celé hodiny a nakonec ji zardousil.

Vytáhl mrtvého lva z jeskyně a odnesl ho až do paláce krále Eurysthea, aby předložil důkaz, že zvíře zabil. Král se tak vyděsil, že skočil do obrovského mosazného sudu. „Už nikdy mi své úkoly nenos až do paláce!” hněval se.

Hérakles si ze lví kůže vyrobil plášť, který nemohla probodnout žádná zbraň, takže mu skýtal ochranu. Mnohokrát mu zachránil život.

Otázky k úryvku:

1. Kterí bohové v báji vystupují?

2. Jaké vlastnosti mají jednotliví bohové?

3. Kdo je hlavní hrdina báje?

4. Jaké vlastnosti má?

4. hodina – pohádky

1. Vstupní aktivita – hra

- Žák popisuje pohádku – náznak děje či vzhled hl. postav a ostatní hádají název.
- U mladších žáků je patrné soustředění se především na vzhled hlavní postavy (vybírají především pohádky, které znají ve zfilmované verzi), pokud se jim daří hádání, lze pak způsob popisování omezit na děj.

2. Pohádka – brainstorming

- Shrnutí znaků žánru na flipchart.

3. Diskuze

- Otázky do diskuze: Pohádky pouze pro děti nebo i pro dospělé? Děti lze navádět otázkami jako – „Koukají se s vámi tety někdy na pohádky v televizi? Smějí se u toho?“ apod.

4. Malý princ

- Delší úryvek, pracovní list s úkoly na porozumění.
- Samostatná tichá četba úryvku a s postupným zapisováním a plněním úkolů.
- Společné odpovídání na otázky k textu, diskuze – různé možnosti pochopení textu.
- Vytváření paralel pro život člověka.

5. Hodnoticí a postojové aktivity

- Význam přátelství, způsob seznamování a získávání přátel – rozhovor.
- Doplnování 5x stejného začátku: „Přátelství je, když...“.

6. Shrnutí obsahu lekce žáky i lektorem

- Sebehodnocení – co mě bavilo, co mi šlo, v čem bych se mohl zlepšit.

Komentář:

V naší skupině byl jeden žák, který četl výrazně pomaleji než ostatní – lze vyřešit tím, že dočte alespoň třetinu (v případě, že jsou tři) a pak se převypravuje děj tak, aby pomalý čtenář začal. Navazují jeho spolužáci – každý další třetinu. Pracovní list ale musí být připraven, nebo uzpůsoben tak, aby i pomalejší čtenář byl schopen odpovídat na otázky (*tzn. pokud je otázka typu „najdi v textu“, tak by se odpověď měla nacházet na začátku, ostatní otázky by měly být po smyslu a pochopení*).

Malý princ – Pracovní list

Po přečtení odpověz na tyto otázky:

1. Jaký význam má v textu slovo „ochočit“?
2. Co musí člověk udělat proto, aby si někoho „ochočil“? Souhlasíš s tím?
3. Jak se změnil svět dotyčnému po „ochočení“?
4. Jaké tajemství svěřila liška princí?
5. Jak si k sobě malý princ připoutal svoji růži? Převeď tento případ do mezilidských vztahů.
6. Vypiš z ukázky personifikaci (přisuzování lidských vlastností neživým věcem).
7. V textu jsou věty, o kterých by se dalo říci, že všeobecně platí. Jde o filosofické myšlenky. Napiš si myšlenky, které se ti nejvíce líbí.

Zamyslete se nad svými představami i pocity a doplňte:

PŘÁTELSTVÍ je, když si s někým můžu všechno říct.

- když mě má někdo rád jen tak.
- když .....
- když .....
- když .....
- když .....
- když .....
- když .....

Antoine de Saint-Exupéry – Malý princ – úryvek

Tu se objevila liška.

„Dobrý den,“ řekla.

„Dobrý den,“ zdvořile odpověděl malý princ. Obrátil se, ale nic neviděl.

„Jsem tady, pod jabloní...“ řekl ten hlas.

„Kdo jsi?“ Zeptal se malý princ. „Jsi moc hezká...“

„Jsem liška,“ řekla liška.

„Pojď si se mnou hrát,“ navrhl jí malý princ. „Jsem tak smutný...“

„Nemohu si s tebou hrát,“ namítla liška. „Nejsem ochočena.“

„Ó, promiň,“ řekl malý princ.

Chvilí přemýšlel a pak dodal:

„Co to znamená ochočit?“

„Ty nejsi zdejší,“ řekla liška, „co tu hledáš?“

„Hledám lidi,“ odpověděl malý princ. „Co to znamená ochočit?“

„Lidé,“ řekla liška, „mají pušky a loví zvířata. To je hrozně nepříjemné. Pěstují také slepice. Je to jejich jediný zájem. Hledáš slepice?“

„Ne,“ řekl malý princ. „Hledám přátele. Co to znamená ochočit?“

„Je to něco, na co se moc zapomíná,“ odpověděla liška. „Znamená to vytvořit pouta...“

„Vytvořit pouta?“

„Ovšem,“ řekla liška. „Ty jsi zatím pro mne malým chlapcem podobným statisícům malých chlapců. Nepotřebuji tě a ty mě také nepotřebuješ. Jsem pro tebe jen liškou podobnou statisícům lišek. Ale když si mě ochočíš, budeme potřebovat jeden druhého. Budeš pro mne jediným na světě a já zase pro tebe jedinou na světě...“

„Začínám chápat,“ řekl malý princ. „Znám jednu květinu... myslím, že si mne ochočila...“

„To je možné,“ dodala liška. „Na Zemi je vidět všelicos...“

„Ó to není na Zemi,“ řekl malý princ.

Zdálo se, že to probudilo v lišce velkou zvědavost.

„Na jiné planetě?“

„Ano.“

„Jsou na té planetě lovci?“

„Nejsou.“

„Ach, to je zajímavé! A slepice?“

„Také ne.“

„Nic není dokonalé,“ povzddechla liška.

Ale vrátila se ke svému nápadu:

„Můj život je jednotvárný. Honím slepice a lidé honí mne. Všechny slepice jsou si navzájem podobné a také lidi jsou si podobní. Trochu se proto nudím. Ale když si mě ochočíš, bude můj život jakoby prozářen sluncem. Poznám zvuk kroků, který bude jiný než všechny ostatní. Ostatní kroky mě zahánějí pod zem. Ale tvůj krok mě jako hudba vyláká z doupěte. A pak, podívej se! Vidiš tamhleto obilná pole? Nejím chléb. Obilí je pro mne zbytečné. Obilná

pole mi nic nepřipomínají. A to je smutné. Ale ty máš zlaté vlasy. Bude to opravdu nádherné, až si mne ochočíš. Zlaté obilí mi tě bude připomínat. A já budu milovat šumění větru v obilí...

Liška umlkla a dlouho se dívala na malého prince.

„Ochoč si mne, prosím!“ řekla.

„Velmi rád,“ odvětil malý princ, „ale mám málo času. Musím objevit přátele a poznat spoustu věcí.“

„Známe jen ty věci, které si ochočíme,“ řekla liška. „Lidé už nemají čas, aby něco poznávali. Kupují u obchodníků věci úplně hotové. Ale poněvadž přátelé nejsou na prodej, nemají přátel. Chceš-li mít přítele, ochoč si mne!“

„Co mám dělat?“ zeptal se malý princ.

„Musíš být hodně trpělivý,“ odpověděla liška. „Sedneš si nejprve kousek ode mne, takhle do trávy. Já se budu na tebe po očku dívat, ale ty nebudeš nic říkat. Řeč je pramenem nedorozumění. Každý den si však budeš moci sednout trochu blíž...“

Druhý den přišel malý princ zas.

„Bylo by lépe, kdybys přicházel ve stejnou hodinu,“ řekla liška. „Přijdeš-li například ve čtyři hodiny odpoledne, již od tří hodin budu šťastná. Čím více čas pokročí, tím budu šťastnější. Ve čtyři hodiny budu už rozechvělá a neklidná; objevím cenu štěstí! Ale budeš-li přicházet v různou dobu, nebudu nikdy vědět, v kterou hodinu vyzdobit své srdce... Je třeba zachovávat řád.“

„Co je to řád?“ řekl malý princ.

„To je také něco zapomenutého,“ odpověděla liška, „to co odlišuje jeden den od druhého, jednu hodinu od druhé. Moji lovci například zachovávají také řád. Tančí každý čtvrtek s děvčaty z vesnice. Každý čtvrtek je tedy nádherný den! Jdu na procházku až do vinice. Kdyby lovci tančili kdykoliv, všechny dny by se podobaly jeden druhému a neměla bych vůbec prázdniny.“

Tak si malý princ ochočil lišku. A tu se přiblížila hodina odchodu.

„Ach, budu plakat...“ řekla liška.

„To je tvá vina,“ řekl malý princ. „Nepřál jsem ti nic zlého, ale tys chtěla, abych si tě ochočil...“

„Ovšem,“ řekla liška.

„Ale budeš plakat!“ namítl malý princ.

„Budu plakat,“ řekla liška.

„Tak tím nic nezískáš!“

„Získám, vzpomeň si na barvu obilí.“

A potom dodala: „Jdi se podívat ještě jednou na růže. Pochopíš, že ta tvá je jediná na světě. Přijdeš mi dát sbohem a já ti dám dárek – tajemství.“ Malý princ odběhl podívat se znovu na růže.

„Vy se mé růži vůbec nepodobáte, vy ještě nic nejste,“ řekl jim. „Nikdo si vás neochočil a vy jste si také nikoho neochočily. Jste takové, jako byla má liška. Byla to jen liška podobná statisícům jiných lišek. Ale stala se z ní má přítelkyně a teď je pro mne jediná na světě.“

A růže byly celé zaražené.

„Jste krásné, ale prázdné,“ pokračoval. „Není možné pro vás umřít. Pravda, o mé růži by si obyčejný chodec myslel, že se vám podobá. Ale ona jediná je důležitější než vy všechny, protože právě ji jsem zaléval. Protože jsem si dával pod poklop. Protože jsem ji chránil zástěnou. Protože jsem ji pozabíjel housenky (kromě dvou nebo tří, z kterých budou motýli). Protože právě ji jsem poslouchal, jak naříkala nebo se chlubila, nebo dokonce někdy mlčela. Protože je to má růže.“

A vrátil se k lišce.

„Sbohem...“ řekl.

„Sbohem,“ řekla liška. „Tady je to mé tajemství, úplně prostinké: správně vidíme jen srdcem. Co je důležité, je očím neviditelné.“

„Co je důležité, je očím neviditelné,“ opakoval malý princ, aby si to zapamatoval.

„A pro ten čas, který jsi své růži věnoval, je tvá růže tak důležitá.“

„A pro ten čas, který jsem své růži věnoval...“ řekl malý princ, aby si to zapamatoval.

„Lidé zapomněli na tuto pravdu,“ řekla liška. „Ale ty na ni nesmíš zapomenout. Stáváš se navždy zodpovědným za to, cos k sobě připoutal. Jsi zodpovědný za svou růži...“

„Jsem zodpovědný za svou růži...“ opakoval malý princ, aby si to zapamatoval.

5. hodina - pohádky

1. Opakování předchozí hodiny a návazné aktivity

- Znaky pohádky – žáci vzpomínají na znaky pohádky definované na předchozí hodině – lze pomoci uschovaným flipchartem.
- Zahřívací hra: vymýšlení pohádkových dvojic, motivace – křížovka (doplňování názvů pohádek, v případě nutnosti s pomocí hledání v místní knihovničce).

2. Přepisování známé pohádky

- Motivovaný výběr pohádky, vybrání momentu, od kterého žák přepíše děj podle vlastní invence, samostatné psaní textu, představení pohádky, ústní vyprávění začátku pohádky a následní přečtení vlastního alternativního konce.

3. Hodnocení

- Porovnání, nakolik se alternativní děj liší od originálu, zda je konec přesto dobrý, nebo naopak, společné hodnocení různých konců příběhu (postoje, hodnoty). Sebehodnocení – jak se mi psaní dařilo, kde jsem čerpal nápady, co bych napsal jinak, když vidím, co napsali spolužáci.

Komentář:

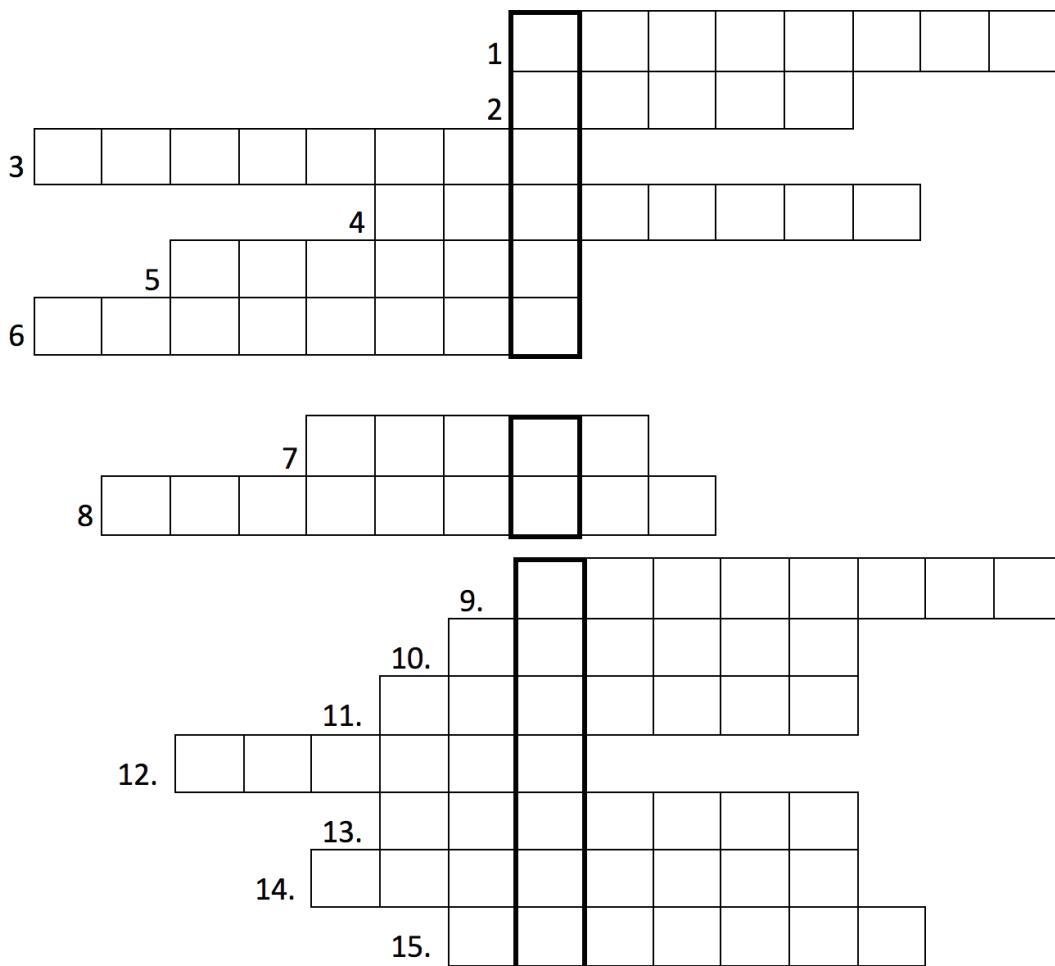
Knihovnička v DD skvěle posloužila, děti našly většinu potřebných informací. Naučily se rozlišovat autora a ilustrátora, lidové a autorské pohádky, pohádkové knihy s více autory a také se naučily hledat v obsahu (a také zjistili, kde se obsah v knihách může nacházet).

Zdroj (křížovka): Mgr. Jana Špryňarová, Základní škola a mateřská škola Lázně Kynžvart, volně ke stažení zde: <http://www.zslk.cz/dumy/01JS12PL.pdf>.

Pohádková křížovka

Vylušti křížovku. Barevně označ lidové pohádky. K autorským pohádkám přiřaď jejich tvůrce.

1. Alenka za .....

2. Malý .....

3. .... Růženka

4. Tři .....

5. .... a růže

6. .... nové šaty

7. .... mravenec

8. .... chaloupka

9. Povídání o ..... a kočičce

10. Malá ..... víla

11. Devatero .....

12. .... Barka

13. .... krkavců

14. Červená .....

15. Trampoty brouka .....

Autoři:

Hans Christian Andersen, Lewis Carroll, Josef Čapek, Karel Čapek, Antoine de Saint Exupéry, Ondřej Sekora, Jan Werich, Oscar Wilde

Zdroj: Housová Tereza, 2017

6. hodina - předsudky

1. Evokace

- Pronesení známých předsudků (barva vlasů, brýle apod.), společná diskuze nad nimi.

2. Práce s textem a četba

- Žákyně čte nahlas z pracovního listu krátké texty o různých národech. Zodpovězení otázek k textu. Diskuze nad možnými odpověďmi – nejprve ve dvojicích, pak společná.

3. Vizualizace problému

- Úkol - nakresli vlastní představu podoby osob popsané v textu s předsudky.
- Komentované představení kresby, odpovídá na návodné otázky, představení kresby lektorky – žáky se pokouší komentovat, případně se doptává.

4. Pracovní list

- Další úkoly a otázky – nejprve samostatné vypracování, pak diskuze a společné shrnutí:
  - Přemýšlení nad původcem textů, produkce vlastní varianty textu s předsudky.
  - Definování předsudku (plus morfologický rozbor slov předsudek a zaškatulkovat).
  - Situace, kdy jsem sám jednal předsudečně, nebo se stal obětí takového jednání.

3. Reflexe

- Pomocí volného psaní (nejprve přestavení metody – základní body na flipchart).

Komentář:

Je nutné dávat velký pozor, aby se žáci sami k předsudečnému chování neuchýlili. Je dobré mít připravené promyšlené příklady předsudků tak, aby děti myšlenku pochopily, ale aby nebylo nutné hned na začátku aktivity vyvracet typické společensky zažité předsudky. V naší skupině jsme se později propočovali i k vážnějším tématům a citlivě se bavili o předsudcích, které se týkají dětí z DD.

Komentář k využitým textům:

Texty jsou napsány tak obecně (se záměrem nikoho neurazit), že děti měly problém pochopit, že se jedná o předsudky. Příště už bych materiál nepoužila, bylo nutné ho pro naše účely výrazně poupravovat. Text je lepší použít jiný, další pracovní listy (např. příloha – Nepřesnosti ve vnímání lidí) jsou ale velmi dobře použitelné.

Zdroj textu a pracovních listů: volně ke stažení zde: <http://www.ptac.cz/data/files/9.pdf>

Příprava na vyučování Výchovy k občanství a Třídnických hodin s cíli v oblastech OSV a čtenářství	
Název učební jednotky (téma)	Bargoti a Loteři
Stručná anotace učební jednotky	Žáci se po celou dobu zamýšlí nad tím, co to znamená, když má člověk nějaký předsudek vůči druhému. Nápomocným vodítkem je zde také individuální četba krátkého textu s touto tematikou. Pracují samostatně, v párech a také ve skupinkách. V učební jednotce každý vytvoří vlastní kresbu a článek s tematikou předsudků. Konečným výstupem bude následná reflexe, kdy každý žák shrne na základě předchozích aktivit metodou volného psaní, co to tzv. předsudek je a jak se mu dá vyvarovat.
Nutné předpoklady	-
(Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).	
Časový rozsah učební jednotky	45 minut
Věk žáků (ročník)	5. – 9. ročník

Nepřesnosti ve vnímání lidí - příklady

Protože se chceme vyznat ve světě kolem nás, neustále si o svém okolí tvoříme závěry. Často jsou však tyto závěry zkreslené. Je tomu tak především proto, že jsou činěny rychle, bez důkladného poznání druhých. Níže jsou uvedeny nejčastější omyly a nepřesnosti, kterým při vnímání druhých podléháme:

První dojem

Při našem prvním setkání s druhými lidmi si všímáme jejich oblečení a chování. Na tomto základě odhadujeme, jací jsou. Například do třídy přijde nový žák Lukáš. Má značkové tričko, mluví spisovně a pomůcky má vyrovnané na lavici. Na základě prvního dojmu si můžeme říci, že jde o šprta z bohaté rodiny. Ve skutečnosti může jít o kluka, který si vzal jediné značkové tričko, které má, protože chtěl v nové třídě dobře vypadat. Spisovně mluví proto, že přešel ze školy, kde na to učitelé zvýšeně dbali. Pomůcky má na lavici vyrovnané proto, že byl zvyklý dostávat poznámky za to, když je neměl.

Informace z druhé ruky

Nastává v situacích, kdy jsme druhého ještě neviděli. Na základě toho, co o druhém předem zjistíme, si o něm uděláme obrázek. Když se vrátíme k příkladu s novým spolužákem Lukášem, vypadá informace z druhé ruky tak, že se o něm, ještě než přijde do třídy, dozvíme, že je to šprt. Jakmile potom začne chodit do naší třídy, začneme často jakýkoliv „šprtství“ (například na lavici vyrovnané pomůcky) nadhodnocovat a jakýkoli projev „nešprtství“ (to, že o přestávce hází křídou), podhodnocovat. Snažíme se zkrátka o to, abychom potvrdili, že jde skutečně o šprta, bez ohledu na to, jaký Lukáš skutečně je.

Spojování

Jde o to, že spojíme některé vlastnosti druhých s jinými. Například víme, že Lukáš nosí brýle. Na základě dosavadních zkušeností jsme přesvědčeni, že brýlatí lidé jsou chytří. Chytrost ovšem samozřejmě s nošením brýlí nijak nesouvisí.

(Z knihy: DUBEC, Michal. *Vedení třídních hodin*)

Bargoti a Roteři – text a úkoly

Bargoti žijí v zemi Bargocie. Tato země se nachází na druhém konci světa a rozprostírá se mezi dvěma ostrovy – Zeter a Trebonia. Lidé z Bargocie jsou úžasní. Děti se jim málokdy perou a dospělí pracují v klidu a bez hádek. Hlavním jídlem je rýže, ale talíře v Bargocii nikdy nejsou prázdné. Počasí se po celý rok nemění: mírný vánek a vždy teplo a slunečno.

Roteři pocházejí ze země Rotrie. Nachází se na druhém konci světa a rozprostírá se mezi ostrovy Bibo a Treblin. Lidé z Rotrie jsou velmi nepříjemní. Děti na sebe pořád křičí a dospělí jeden druhého pomlouvají. Při práci jsou nedůslední, nic nedotáhnou do konce, protože místo práce buď spí, nebo se hádají. Dny v Rotrii jsou velmi chladné, větrné a deštivé.

Dle pokynů vyučujícího plň postupně jednotlivé úkoly:

- Definuj (napíš) vlastnosti Bargotů a Roterů (jací jsou, jak si představuješ):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Nakresli a vybarvi Bargota a Roteru:

- Kdo si myslíš, že psal tento článek?

.....

.....

.....

- Zkus napsat podobný článek, ale představ si, že jsi Roter.

.....

.....

.....

.....

Reflexe

- Napiš podle svého uvážení, co si myslíš, že je PŘEDSUDEK.

- Popiš nějakou situaci, ve které sis někoho „zaškatulkoval“ na základě prvního dojmu a potom jsi zjistil, že je ten člověk jiný.

- Zažil jsi někdy situaci, kdy Ti někdo přisuzoval nějakou vlastnost jen na základě vnějších znaků – tedy Tvé podoby? Stručně takovou situaci popiš.

- Co v tobě taková situace vyvolala za pocity a následně také za reakcí?

- Co bys poradil spolužákovi, který má předsudky vůči někomu jinému vzniklé na základě vnějších charakteristik? A co spolužákovi, který je zařazen někým podle toho, jak vypadá, do nějaké skupiny?

---

7. hodina – práce s četbou vlastního výběru a vytvoření záznamu z četby

1. Motivace

- Představení průběhu hodiny.
- Prezentace oblíbené knihy lektorky.
- Žáci se pokouší o podobnou prezentaci vlastní přinesené knihy (nutno instruovat dopředu, aby si knihu donesli).

2. Pracovní list

- S úkoly, které vyžadují: konkretizování tématu, pojmenování hlavních postav, prostředí, ústřední myšlenky, hlavní zápletky atd. Po přečtení úkolů se žáci vrací ke svým textům (knihy, úryvky z čítanky, pohádky – dle úrovně žáka) a dohledávají informace, případně se ujistí, že budou moci na otázky odpovídat.

3. Vizualizace problému – orientace ve fikčním světě

- Do připraveného pracovního listu s obrysem mobilního telefonu dokreslí „selfie“ s hlavní postavou – fotografii pořizuješ v životně důležitý moment postavy a v jejím prostředí.

4. Písemné zdůvodnění

- Zdůvodni, proč jsi vybral danou postavu, daný moment a dané prostředí, které na obrázku nachází.

5. Autorský záměr

- Pomocí otázek na pracovním listě se žáci zamýšlejí nad záměrem autora.
- Vizualizace: do předkreslené hlavy písíčího autora žáci vpisují odhalený záměr.

6. Diskuze a zhodnocení

- Žáci řízeně diskutují o možných autorských záměrech.

7. Sebehodnocení

- Který z úkolů se mi dařil více a proč, co příště udělat, aby se mi dařily všechny.

Zdroj pracovních listů: ukázka volně ke stažení – Selfie, Záměr: www.nakladatelstvi-safran.cz

Selfie – pracovní list

Autor/ka .....

Název knihy .....

Vyber si jednu postavu z knihy. Nakresli selfie, které by si mohla pořídit. Zapij informace, které ses dozvěděl/a o postavě i prostředí, kde se nachází.

Postava .....

Zdůvodnění

Vysvětli, na základě čeho jsi selfie vytvořil/a .....

.....

.....

Záměr – pracovní list

Autor/ka .....

Název knihy .....

Proč autor/ka napsala tento příběh? Co asi jeho napsáním zamýšlel/a?

8. hodina - postava

Pozn.: Pro realizaci hodiny využijte knihu: Evansová, M., Mooreová, J. E., Sorgová, L. *Píšeme příběh: 4-6. třída*, s. 9 – 15.

1. Motivace

- Jazyková hra „Setkání po dvaceti letech“. Děti ve dvojicích secvičí scénku, v níž si představí, jak to bude vypadat, až se setkají po dvaceti letech. Hra je pro žáky zábavná, protože je zaměřena na jejich tvořivost, rádi si vymýšlejí, jak bude vypadat jejich život za dvacet let.

2. Evokace

- Představení projektu – Povídka/příběh.
- Brainstorming – Postava.
- Návodnými otázkami a dobrými příklady necháme děti hlasitě přemýšlet nad otázkami, které s pojmem postavy souvisí: hlavní, vedlejší, zvíře, člověk, první osoba, třetí osoba apod.

3. Pracovní list

- Úkol - přiřaď slova a slovní spojení k jednotlivým postavám na obrázku (s. 11, 12).
- Zdůvodni své řešení.

4. Pracovní list II

- Vyber si obrázek s postavou a písemně ji popiš (s. 13, 14), posléze probíhá hádání postavy.

5. Samostatná produkce

- Napiš popis postavy, včetně vnitřní charakteristiky (s. 15). Jeden čte svůj popis, ostatní kreslí dle popisu.

6. Shrnutí

- Porovnání shod obrázků. Shrnutí – které detaily posluchače nejvíce zaujaly, případně co do popisu příště přidat, aby nevznikaly neshody. Shrnutí způsobů charakterizace literárních postav.

Zdroj pracovních listů: Evansová, M., Mooreová, J. E., Sorgová, L. *Píšeme příběh: 4-6. třída*. Z anglického originálu přeložila K. Šafránková. Vyd. 1.

Dobříš: Nakladatelství Šafrán, 2014. s. 9-15.

9. hodina – prostředí - pokračování projektu „Povídka/příběh“

Pozn.: Pro realizaci hodiny využijte knihu: Evansová, M., Mooreová, J. E., Sorgová, L. *Píšeme příběh: 4-6. Třída*, s. 19 – 23.

1. Motivace a evokace

- Co všechno je součástí příběhu?
- Vysvětlení aspektu „prostředí“ v projektu Povídka.
- Brainstorming – prostředí.
- Hra – jaké prostředí asi patří k postavě se jménem XY - nejprve vymýšlí příklady lektor, když žáci pochopí, jak úzce je postava svázána s prostředím, vzpomenou si na další příklady a mohou dávat hádanky ostatním.

Důležité je zmínit, že některé příběhy se odehrávají bez specifikovaného prostředí, a mít průkazný příklad.

2. Prostředí známého příběhu

- Jaká slovní spojení a slova vystihují prostředí příběhu „Šípková Růženka“?
- Přemýšlej, jak se prostředí v příběhu proměňuje.

3. Pracovní listy - Prostředí

- Úkol - přiřaď slova a slovní spojení k prostředí vyobrazeném na obrázku, zdůvodni své řešení.
- Každý má jiný pracovní list, soutěží se na čas, následně probíhá společná kontrola.

4. Pracovní listy - Prostředí II

- Vyber si obrázek se zajímavým prostředím a písemně ji popiš.
- Autor pak svůj text čte, ostatní hádají, které prostředí popisoval.

5. Samostatná produkce

- Napiš popis vlastního vymyšleného prostředí.
- Jeden čte svůj popis, ostatní kreslí dle popisu.

6. Shrnutí

- Porovnání shod obrázků.
- Jaké postavy by se do vymyšlených prostředí nejvíce hodily (jména, charaktery atd.)?
- Jaký příběh by se mohl v takovém prostředí odehrávat?

Závěr – pochopení souvislosti mezi prostředím, postavami a zápletkou; význam prostředí pro příběh.

Zdroj pracovních listů: Evansová, M., Mooreová, J. E., Sorgová, L. *Píšeme příběh: 4-6. třída*. Z anglického originálu přeložila K. Šafránková. Vyd. 1.

Dobříš: Nakladatelství Šafrán, 2014. s. 19-23

10. hodina - džungle, přežití v džungli, děti z džungle

1. Evokace

- Metoda volného psaní: džungle.
- Tomu předchází vysvětlení metody volného psaní (ideálně se zápisem hlavních bodů na flipchart).

2. Volné psaní – Popis metody

- Učitel zadá žákům téma či nějakou otázku a vyzve je, aby po určitý stanovený čas na dané téma psali. Na tabuli napíše pravidla volného psaní:
  - Piš po celou stanovenou dobu vše, co tě k tématu napadá.
  - Piš souvislý text (ne jen jednotlivá hesla nebo body).
  - Nevracej se k napsanému.
  - Pokračuj v psaní, i když tě nic nenapadá. (Zapisuj i pomocné věty: „Jak bych teď mohl/a pokračovat?“ nebo „Teď mne nic nenapadá.“, „Jsem unavený.“, ale snaž se vrátit k tématu.
  - Nedbej na pravopis ani na stylistickou správnost.
- Hledání společných výrazů a spojení ve vyprodukovaných textech (stromy, opice, listy atd.)
- Dobrovolné čtení zápisů a asociace – podtrhněte podstatná jména ve vašem textu, jeden žák pak přečte nejdůležitější podstatné jméno pojící se k pojmu džungle z jeho textu a ostatní se hlásí, zda to slovo použili také. Na flipchart zapisujeme slova, ve kterých se shodují (připisujeme i kolik žáků slovo mělo).
- Shrnutí znaků džungle.

Zdroj: Tamtéž jako text.

3. Záznam z četby a práce s textem

- Žáci dostanou text „*Tom chlapec z džungle*“ a volný papír. V průběhu četby si na jednu stranu papíru píší poznámky, které se týkají toho, co se v příběhu děje. Na druhou stranu (nebo ideálně polovinu) píší, jaké vlastnosti má ten, koho se vypsany jev týká.
  - Tiché samostatné čtení části textu „*Tom, chlapec z džungle*“.
  - Nácvik hlasité četby – dobrovolné čtení po přiměřeně dlouhých úsecích, ve kterém se střídají nejenom žáci, ale i lektor.
  - Následuje práce v celé skupině. Nejprve společně převyprávíme děj – ujištění, že všichni pochopili, co se v textu „dělo“.
  - Na flipchart lektor zaznamenává podle návrhů dětí ty vlastnosti, které se mohou ukázat jako důležité pro život v džungli. Společně s žáky pak zhodnotí vzniklý seznam.
  - Otázky a úkoly k textu, společné vypracovávání a diskuze o problému.

4. Shrnutí, závěr

- Samostatně pětílístek: džungle.
- Posléze společná diskuze nad výsledky a zápis na flipchart.
- Pětílístek je pětiřádkový text, který vede žáka k tomu, aby své názory a znalosti shrnul podle následujícího schématu:
  - Do první řádky napíše jednoslovný název pro téma (obvykle podstatné jméno).
  - Do druhé řádky vepíše dvouslovný popis tématu, jeho podstatných vlastností, jak je vidí pisatel. (Odpověď na otázku: Jaké je téma?).
  - Třetí řádku sestaví ze tří slov vyjadřujících dějovou složku tématu – tedy, co „téma“ dělá nebo co se s ním děje.
  - Do čtvrté řádky autor pětílístku napíše větu o čtyřech slovech, která se vztahuje k tématu (sloveso může chybět).
  - Do poslední řádky vymyslí jednoslovné synonymum, které rekapituluje podstatu tématu.
- Jaké mé vlastnosti, by se v džungli hodily, a naopak, které by byly na obtíž.

Zdroj textu: volně ke stažení zde: <http://www.ptac.cz/data/files/173.pdf>

„Tom chlapec z džungle“ - text

Když loď v rukou vzbouřenců zahlédla pruh země, obrátil se jejich vůdce na mladý anglický pár a řekl: „Když uvidím, že se dá na tomto ostrově žít, vysadím vás na břeh. Byli jste ke mně laskaví, a proto vám zachráním život.“

Brzy pak lord Clayrson a jeho mladá žena Sylvie zůstali s potravinami, zbraněmi a municí opuštěni na zlatisté pláži daleko od civilizace. Za nimi se rozprostírala neznámá a divoká džungle. „Neměj obavu, má drahá, dostaneme se z toho,“ řekl mladý lord manželce. Oba dva se hned pustili do stavby útočiště. Pracovali neúnavně a během několika měsíců měli už svůj dům v korunách stromů. Měl silné dveře a žebřík až na zem. Za nějaký čas se jim narodilo jejich první dítě. Chlapeček byl zdravý, silný a měl se k světu. Matka se mu věnovala celý den a lord Clayrson vždycky večer, hned po jídle, zapisoval do deníku vše, co nového prožili.

Jednoho horkého a dusného večera nechali dveře otevřené. Z jejich klidu je vyrušil nějaký hluk. Vtom se ve dveřích objevila obrovská opice. Sylvie vykřikla hrůzou. Běhla hned k maličkému, ale její srdce neuneslo takový strach. U jeho kolébky padla k zemi. Mladý lord se snažil dostat k pistoli, ale opice mu zastoupila cestu, popadla ho a shodila ze stromu.

Do domu se nahrnuly další opice. Mezi nimi také samička Kája. Když uviděla maličkého v kolébce, vzala ho z postýlky a ze strachu, že by jí ho mohl někdo vzít, vyběhla ven. Chlapeček byl podobný jejímu mláděti, které před pár hodinami ztratila. Proto si tohle lidské mládě ponechala místo svého. Když začal plakat, bylo pro ni úplně přirozené utišit ho a nakrmit vlastním mlékem.

Tak plynul čas. Malý človíček rostl pomalu ve srovnání s ostatními mláďaty, ale pro Káju byl tím nejkrásnějším opičátkem. Proto ho i často musela chránit před Terakovým hněvem. Terak byl jejich násilnický a náladový vůdce. A byl to on, kdo zabil lorda Clayrsona. Kája svému chlapci začala říkat Tom. Tom u své matky vyrostl v silného, zdravého a chytrého chlapce, nadaného překvapivou hbitostí. Uměl rozpoznat stopy zvířat, jejich pachy a nebál se ani tygra Kiry nebo hada Nakea.

Tak plynuly roky a Tommy, nyní už osmnáctiletý, jednoho dne objevil obydlí v koruně stromů. Chodil po domě, viděl knihy, domácí potřeby, našel nůž a pochopil, jak se používá. Nejvíce ho zaujaly knížky. Začal jimi listovat. Obdivoval obrázky, ve kterých rozpoznal Kiru, Nakea, stromy a sebe – člověka. Tom ze všeho nejraději prozkoumával džungli, ve které zacházel stále hlouběji. Tak se stalo, že objevil kmen domorodců, který pozoroval z úkrytu na vysoké skále. Lidé žili v chatrčích a oblečení byli jen do leopardí kůže. Jejich mláďata běhala nahá. Měli také podivné zbraně: šípky, jejichž hroty namáčeli do jakýchsi nádob. Jestliže takovým šípem zasáhli cíl, oběť ihned zemřela.

Tom po zbraních toužil tak, že se rozhodl je ukrást. Počkal si, až kmen usne, a pak se jako stín vplížil do vesnice, kde vzal šípky a jeden toulec. Divoši si mysleli, že je v noci přepadl zlý duch. Přestože byla Kája už stará a žila osaměle, Tom na ni, ani na opičí kmen nezapomněl. Jednoho odpoledne Kája naříkala, až rozzuřila Teraka, který ji ve vzteku napadl. Kája ztratila rovnováhu, upadla a zemřela. Tom, zaslepen bolestí, zaútočil na Teraka a po těžkém a dlouhém souboji ho zabil. Potom chlapec začal žít v chatrči. Jednoho dne spatřil v dálce loď, která na skalách ztroskotala. Viděl, jak z ní vyskakují lidé a vrhají se do moře. Okamžitě skočil do vody a čtyři lidi vytáhl. Když je dostal na břeh, zjistil, že zachránil mladého muže, starce s bílými vlasy, jednu starší ženu a krásnou dívku.

Tom jednoho po druhém odnesl do chatrče. A dříve, než přišli k sobě, od nich odešel. Jako první se vzpamatoval mladík, díval se kolem sebe a nemohl pochopit, kde to vlastně je. Mladík pak probudil dívku Jennifer, jejího otce a vychovatele. Všichni se nechápavě rozhlíželi kolem.

„Ztroskotali jsme.“ Řekla Jennifer ještě omráčená. „Ano, dobře si na to vzpomínám,“ dodal její otec, doktor Parker. „Ale jak jsme se dostali až sem?“

„Bůh k nám byl skutečně milostivý,“ řekl mladík, lord Seymour, „ale snad bychom neměli poděkovat jen jemu. Čí je to dům? A taky ty knihy? Kde bude asi majitel?“

Následujícího rána je Tom viděl chodit po pláži. Dívka byla překrásná a Tom od ní nedokázal odtrhnout oči. Potom oba muži odešli do džungle sehnat nějaké jídlo, zatímco ženy se pustily do otevírání truhlic, které vlny vyplavily ze ztroskotané lodi. Z dálky je pozoroval tygr Kira. Začal se k nim pomalu blížit a pak zaútočil. Když se ženy otočily a uviděly obrovské zvíře, daly se na útěk. V tom okamžiku se z džungle vyřítil Tom, rozběhl se k šelmě a zkrřížil jí cestu. Popadl tygra za krk a tiskl ho tak dlouho, dokud šelmě nedošly síly. Jennifer se k němu rozběhla, aby mu poděkovala, ale Tom rychle utekl.

Dávno už padla noc, ale muži se stále ještě nevrátili. Obě ženy, vyčerpány a osamocené, nevěděly, co si počít. Tom však byl nablízku. Viděl, jak je Jennifer ustaraná, a posunky jí naznačil, že jim pomůže ztracené muže najít. Zlehka ji zvedl do náruče a rychle vyšplhal na strom. Tom si byl téměř jistý, že oba muže zajal kmen domorodců. Došli do tábora a uviděli desítku válečníků shromážděných kolem ohně, zatímco k smrti vyděšený otec Jennifer a mladý lord Seymour byli pevně přivázaní ke stromu. Tom zanechal Jennifer na bezpečném místě a sám se vrátil do tábora. Všichni domorodci už skoro spali a stráž držel jen jeden z nich. Tom se tichounce spustil dolů, obešel hlídku a sebral všechny otrávené šípky. Pak zajatce odvázal. Bohužel doktor Parker upadl únavou a hluk, který tím způsobil, obyvatele vesnice vzbudil. Tom se domorodcům postavil a během několika minut je přemohl.

Když se trosečníci znovu setkali, dlouze se objímali a děkovali Tomovi za svou záchranu. Lord Seymour brzy pochopil, že Jennifer necítí k mladému silákovi jen vděčnost...

Poznal, že se oba mladí lidé milují a že pláž pod průzračným nebem s bujnou vegetací kolem bude po mnoho a mnoho let místem pro jejich lásku.

(Z knihy: Kolektiv autorů: *Tom chlapec z džungle*.)

11. hodina - bohatství a moc

Pozn.: Pro realizaci hodiny využijte úryvek z knihy: **Karel Michal**: Plivník dlaždiče Housky. In: *Bubáci pro všední den*

1. Evokace - brainstorming

- Cíle a touhy.
- Rozhovor- čeho byste v životě chtěli dosáhnout, čeho jiní lidé chtějí dosáhnout?

2. Práce s primárním textem

- Připomenutí autora – už jsme od něj jeden text četli.
- Hlasitá četba – trénink přednesu a naslouchání (čteme z jedné přinesené knihy, ostatní se soustředí na poslech, text často přerušujeme a opakujeme obsah).
- Text – Karel Michal: Plivník dlaždiče Housky. In: Bubáci pro všední den.
- Nečteme povídku celou, pouze první třetinu.

3. Poslech mluveného slova

- Žáci poslouchají rozhlasové zpracování primárního textu – pokračování (tzn. druhá třetina).
- Zdroj: volně ke spuštění zde: <https://www.youtube.com/watch?v=ShclZl4lrpo>.
- Diskuze o „interpretaci“ textu pomocí různého způsobu práce s hlasem – žáci se snaží pojmenovat rozdílné dojmy, rozdílnou představu o postavách apod.

4. Pracovní list

- Otázky a úkoly: co bylo v textu již řečeno, jaký předpokládáš konec, pokus se stručně dokončit vyprávění, stručná charakteristika hlavních postav, kresba Plivníka, přemýšlení nad motivacemi postav.

5. Vizualizace – sledování filmového zpracování

- Sledování krátké kreslené filmové adaptace primárního textu, další úkoly a otázky – porovnávání předlohy a adaptace.
- Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=ShclZl4lrpo>.

6. Závěr – hodnoty a postoje

- Hledání základních rozdílů.
- Hledání rozdílů ve způsobu vyprávění (rozdíl v časové posloupnosti, úhlu vyprávěče, chybějící scény atd.).
- Porovnání vizuální představy postav a prostředí získané na základě četby (tzn. vlastní kresbou) se zpracováním v kresleném filmu.
- Porovnávání odhadovaného konce a originálního zhodnocení chování postavy – proč se rozhodla bohatství odmítnout, jak bych se zachoval v takové situaci já.

12. hodina – pokračování v projektu „Povídka/vlastní příběh“

Pozn.: Pro realizaci hodiny využijte knihu: Evansová, M., Mooreová, J. E., Sorgová, L. *Píšeme příběh: 4-6. třída*, s. 27-31.

1. Motivace

- Společné připomenutí probraných dílčích aspektů textu (prostředí, postava).

Viz předchozí pracovní listy z publikace Evansová, M., Mooreová, J. E., Sorgová, L. *Píšeme příběh: 4-6. třída*. Z anglického originálu přeložila K. Šafránková. Vyd. 1. Dobříš: Nakladatelství Šafrán, 2014.

2. Pracovní list I (s. 27, 28)

- Soutěž na čas – podtrhni slova a slovní spojení související s připraveným obrázkem.
- Vzájemná hlasitá kontrola (každý měl jiný obrázek) doplněná o argumentaci (některá spojení lze různě chápat).

3. Pracovní list II (s. 29, 30)

- Napiš krátké vyprávění motivované vybraným obrázkem – co se stalo před a po scéně vyobrazené na vybraném obrázku.
- Přečti spolužákovi svůj text – ten hádá, který obrázek si spolužák vybral.

4. Vlastní produkce (s. 31 nebo papír přeložený na tři oddíly)

- Co je událost v příběhu? Děti vymýšlejí příklady pohádek nebo jiných narativních textů a popisují ohraničené události. Mladším žákům je lepší připravit vlastní příklady na známých příbězích a pak až po nich vyžadovat vymýšlení vlastních příkladů.
- Napiš vlastní krátké vyprávění, které bude obsahovat tři události – předpřipravený záznamový list je rozdělen do tří částí tak, aby si žák uvědomoval začátek a konec události.
- Žáci čtou text nahlas, ostatní naslouchají a pokoušejí se shrnout, o jaké události se jednalo, případně rozeznat začátek a konec jednotlivé narativní události.

5. závěr

- Shrnutí tématu.
- Sebereflexe – co se mi dařilo, co budu muset ještě zlepšit.
- Zopakování předchozích aspektů narativní struktury (postava, prostředí...).
- Motivace na další hodiny – témata: narativní závěr a psaní vlastního příběhu do ručně vyrobené vazby. Motivace k přemýšlení o příběhu, který v příštích hodinách sepiší.

Zdroj pracovních listů: Evansová, M., Mooreová, J. E., Sorgová, L. *Píšeme příběh: 4-6. třída*. Z anglického originálu přeložila K. Šafránková. Vyd. 1.

Dobříš: Nakladatelství Šafrán, 2014. s. 27-31.

13. hodina - Pokračování v projektu „Příběh“

Pozn.: Pro realizaci hodiny využijte knihu: Evansová, M., Mooreová, J. E., Sorgová, L. *Píšeme příběh: 4-6. Třída*, s. 34-37, s. 43-44.

1. Evokace a motivace

- Otázky k diskuzi:
  - Jaká mohou být zakončení příběhů? Uváděj příklady.
  - Jak poznáme závěr?
  - Jaký závěr vás kdy překvapil?

2. Práce s pracovním listem – Vyber si závěr (s. 34, 35)

- Každý žák má jiný pracovní list: shrnutí příběhu a 4 různé závěry na výběr – úkoly:
  - Vyber závěr.
  - Vysvětli, proč jsi zvolil tento závěr.
  - Napiš jiný vlastní závěr.

3. Prezentace spolužákům

- Jeden prezentuje, ostatní poslouchají a komentují.

4. Pracovní list – Napiš závěr (s. 36, 37)

- Každý žák má jiný pracovní list s úkoly:
  - Čtení připraveného příběhu.
  - Dopisování vlastního závěru.

5. Vizualizace – flipchart: Kniha

- Každý žák si vybere z knihovny libovolnou knihu.
- Zapisujeme na flipchart, co obsahuje: materiálově, formálně, obsahově (titul, autor, ilustrátor, poděkování, ISBN, obsah, kapitoly atd.).

6. Tvorba plánu práce – vydání vlastní knihy

- Pomocí bodů na flipchartu a upraveného pracovního listu (s. 43, 44 doplněný o kolonky: nakladatelství, ilustrace, obsah – počet kapitol a jejich názvy atd.) žáci promyšlejí svoji knihu z hlediska materiálového, formálního a obsahového ztvárnění.
- Vše si zaznamenávají do Plánu práce.

Zdroj: Evansová, M., Mooreová, J. E., Sorgová, L. *Píšeme příběh: 4-6. třída*. Z anglického originálu přeložila K. Šafránková. Vyd. 1. Dobříš: Nakladatelství Šafrán, 2014. s. 34-37, s. 43-44.

14. hodina - vydání knihy, závěr dlouhodobého projektu „Příběh“

1. Plánování a rozvržení činností

- Flipchart z minulé hodiny slouží jako připomenutí toho, co všechno kniha musí obsahovat.
- Povídání o procesu vydávání knih.
- Diskuze o postupu práce.

2. Ruční tvorba desek knihy

- Z tvrdého barevného papíru za pomoci děrovačky a provázku – papír přeložíme na půl, děrovačkou vytvoříme dírky, spočítáme přibližný počet vnitřních stran – přepůlíme bílé papíry a na stejném místě jako desky prodírkujeme.

3. Formální zpracování knihy

- Žáci tvoří knihy s asistencí lektora, lektor je o krok dopředu a pracuje na vlastní knize také: nadpisy, autor, nakladatelství, ISBN, věnování (vše předem navrženo na minulé hodině a zaznamenáno do pracovního listu).

4. Psaní samotného textu

- Dle připravené rozšířené osnovy v pracovním listu z minulé hodiny; je vhodné nechat děti, které často chybují, psát gumovacím perem.

5. Kompletace

- Sešití knihy, doděláné ilustrací (nakonec spíše za DÚ).
- Vlepení mystifikačního medailonku autora, který vytvoří lektor během práce žáků – v medailoncích pozitivně zhodnotí jejich práci a vymyslí, v čem byli úspěšní (kolik vydali knih, jaké získali ocenění apod.).

Komentář:

Takto naplánovaná lekce je časově velmi náročná, nezbyl na všechno čas, řešením by bylo zařadit ji jako předposlední lekci. Ilustrace zadat za DÚ a na poslední hodině vše zkompletovat a zhodnotit.

Lektor pracuje spolu s dětmi a vytváří vlastní knihu. Má to význam jednak v tom, že může být o krok napřed a ukazovat dětem, jak na to, případně díky vlastním chybám ukázat dětem, jak se chyb vyvarovat a pozměnit postup. Jednak to vytváří rovnocenné klima, ve kterém lektor ukazuje, že se nejedná jen o úkol pro úkol, ale že je to užitečná činnost.

2.

Matematická gramotnost

2.1 Tereza Hythová - 1. a 2. stupeň ZŠ

2.2 Monika Skleničková - 1. stupeň ZŠ

2.1 MATEMATICKÁ GRAMOTNOST - TEREZA HYŤHOVÁ- 1. A 2. STUPEŇ ZŠ

Ukázky jsou určeny pro děti prvního i druhého stupně základních škol. Záleží na úrovni skupiny. Jde spíše o vyšší ročníky prvního stupně a nižší ročníky druhého. Jedna ukázková lekce má 60 minut.

1. hodina - procvičování

1. Představení

- Lze použít míček, dítě může o sobě říct pár informací - jak se jmenuje, co má rádo, jaký předmět ho baví ve škole, v čem by se chtělo např. zlepšit a pod. Jak se měli tento týden ve škole, co je bavilo, zaujalo, záleží opět na lektorovi. 10 minut

2. Domino

- Učitel vytvoří domino, kde na jedné půlce kartičky bude příklad. Na druhé výsledek a vždy jednu půlku kartičky (výsledek) musí přiložit ke kartičce, kde je příklad, ke kterému patří právě ten výsledek. Nejlepší je, mít pro každé dítě jedno domino – aby každý pracoval sám. Může to být pojato i jako skupinová práce a pracovat mohou společně na jednom dominu. Pak následné vyhodnocení domina – společná kontrola. 20 minut

3. Příklady na mazací tabuli

- Lektor píše příklady na mazací tabuli a děti se střídají a píšou na tabuli výsledek. Přichází následná kontrola. Lze v malém počtu dětí použít i jako soutěž – tabuli rozdělit na sloupky a žáci píšou výsledky – pak přichází kontrola, kdo má více příkladů správně. Žáci mohou také soutěžit o body, tyto body lze využít v každé hodině. Na konci roku může přijít zhodnocení bodů a následná výhra (záleží na lektorovi, může si vymyslet v podstatě cokoliv). Na mazací tabuli je vhodné procvičit příklady, které jsou pro žáky ve škole obtížnější. 15 minut

4. Matematický král

- Hra na krále. Děti stojí u pomyslné čáry. Lektor zadává příklady – vhodné je násobení a dělení. Ten, kdo dříve správně odpoví – postoupí o jeden krok. Pokud dítě odpoví špatně, může se opravit. Záleží pouze na správném výsledku. Ten, kdo dříve bude u druhé pomyslné čáry – je matematický král a lze v malém počtu dětí dohrát až do konce – např. o druhé, třetí místo.

5. Rozloučení a plán na příští hodinu.

2. hodina – příklady a měna

1. Sezení v kroužku

- Povídání o tom, jak jsem se tento týden měl, co jsem zvládl na výbornou, v čem bych se mohl zlepšit. 10 minut

2. Pexeso

- Vlastnoručně vyrobené pexeso. Na jedné z dvojice kartiček byl výsledek a na druhé příklad. Děti mají za úkol vždy najít příklad a k němu přiložit správný výsledek. Tato aktivita je skupinová a hrají všechny děti. Pokud je větší počet dětí, lze mít více kusů pexes. Vyhrává ten, kdo má nasbíraných více dvojic. 20 minut

3. Měna

- Lektor si připraví a vytiskne různé kopie bankovek a mincí. Dětem ukáže, že na světě existují jiné měny, jiné peníze. Děti mohou také různé měny znát, vysvětlit jim, že naše koruna není na světě jediná a nedá se s ní platit ve všech zemích. Ukázat jim měny a ukázat dětem, že na českých bankovkách máme slavné osobnosti – ukázat bankovky, které papírové máme a které už např. neexistují. 15 minut

4. Cvičení na výpočet nákupu

- Dětem připravíme na papír různé ceny potravin – např. mléko 15Kč.
- Napišeme, kolik peněz mají k dispozici – lze také vystříhat a vytisknout peníze a rozdat dětem, které musí na nákup najít ty správné bankovky a mince a „zkusit“ zaplatit nákup. Vysvětlit dětem také to, co je spropitné („dýško“) - jak se používá, za co.

5. Rozloučení a plán na další hodinu.

3. hodina – geometrické tvary a opakování

1. Společný úvod

- Lze využít míček, sezení v kroužku – jak se děti tento týden měly, co je nejvíce bavilo, z čeho měli radost, v čem by se měli zlepšit – záleží na lektorovi. 10 minut

2. Geometrické tvary

- Děti mají na papíře nakreslené geometrické tvary, jejich úkolem je ke každému tvaru napsat, jak se jmenuje (rovinné i tělesa).
- Jejich dalším úkolem je najít v místnosti tvar, který odpovídá tvaru na obrázku (najít kouli – míč...). 15 minut

3. Složení krychle

- Lektor donese vytisknutou síť krychle (může jakékoliv těleso, ale krychle je základní a pro děti lehká) a děti mají za úkol sestavit ze sítě krychli. Ještě, než děti začnou stříhat a lepit si síť pokreslí, pomalují – jak chtějí oni. Poté vystřihnou, slepí a každé dítě má svoji krychli. Lektor potom s žáky probírá, kde všude máme krychli v našem životě, např. hrací kostka ke stolní hře. 20 minut

4. Matematický král, nebo hra horká brambora

- Hra na krále. Děti stojí u pomyslné čáry. Lektor zadává příklady – vhodné je násobení a dělení. A ten, kdo dříve správně odpoví – postoupí o jeden krok. Pokud dítě odpoví špatně, může se opravit. Záleží pouze na správném výsledku. Ten, kdo dříve bude u druhé pomyslné čáry – je matematický král a lze v malém počtu dětí dohrát až do konce – např. o druhé, třetí místo.
- Horká brambora – lze říkat příklady a další dítě musí odpovědět do 5 sekund výsledek. Pokud třikrát nestihne odpovědět, vypadává. Lepší s dětmi jen počítat příklady a motivovat je, aby odpovídali dobře – než děti vyřazovat.

4. hodina – didaktické hry

1. Společný úvod

- Lze využít míček, sezení v kroužku – jak se děti tento týden měly, co je nejvíce bavilo, z čeho měli radost, v čem by se měli zlepšit – záleží na lektorovi. 10 minut

2. Rozlušti záhadu!

- Na stole bude rozložena tabulka, kde bude vždy číslo a k tomu písmenko. Děti mají za úkol najít v místnosti všechny kartičky, na kterých je příklad – jejich úkol je příklad správně spočítat, zapsat si výsledek do předem připravené tabulky od lektora a po vyhledání všech kartiček s příklady (musíme předem dětem říct, kolik jich je) si žáci sednou k tabulce a z čísel (svých výsledků) sepíší písmena na tabulku. Posledním úkolem je, aby děti z písmenek sestavili větu (Já například použila: Dnes je pátek.).
- Pak přichází následné vyhodnocení, kdo splnil a kdo ne, jak se mělo postupovat a všechny příklady společně s dětmi zkontrolovat a spočítat. 25 minut

3. Hra BINGO

- Vytvořená tabulka s čísly – příklady (zaokrouhlování, sčítání, odčítání, násobení, dělení) – vždy při správném výsledku – zaškrtnout výsledek, a kdo bude mít zaškrtnuté všechny, zakřičí BINGO a vyhrál. Opět následné spočítání příkladů a objasnění. 20 minut

4. Zhodnocení hodiny – co se dětem líbilo nejvíce, plán na další hodinu.

2.2 MATEMATICKÁ GRAMOTNOST – MONIKA SKLENIČKOVÁ – 1. STUPEŇ ZŠ

Ukázky hodin jsou určeny pro žáky prvního stupně základní školy a jejich časová dotace je 60 minut. Některé aktivity je možné dle potřeby skupiny použít i na druhém stupni, zvláště u žáků, kteří si k matematice hledají vztah.

1. hodina - trojúhelníková skládanka

- skládání obrazců podle vlastní fantazie
- rozvoj představivosti a tvořivosti
- rozvoj geometrických dovedností

Pomůcky:

- rozstříhaný rovnostranný trojúhelník podle předlohy - papíry, nůžky, pravítko, tužka, lepidlo

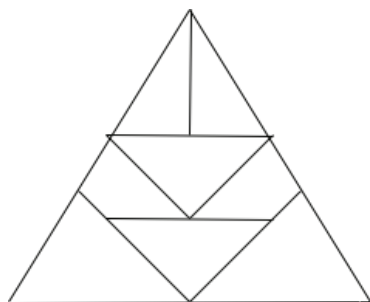
Postup práce:

- žáci si sami podle předlohy vytvoří trojúhelníkovou skládanku
- nejprve si trojúhelník narýsují na papír a jednotlivé části vystříhnou (velikost může být libovolná)
- mladší žáci mohou dostat skládanku již připravenou učitelem
- z jednotlivých částí trojúhelníku skládají různé obrazce podle níže uvedených pravidel
- pokud mají skládanek více, mohou si obrazce nalepit na papír

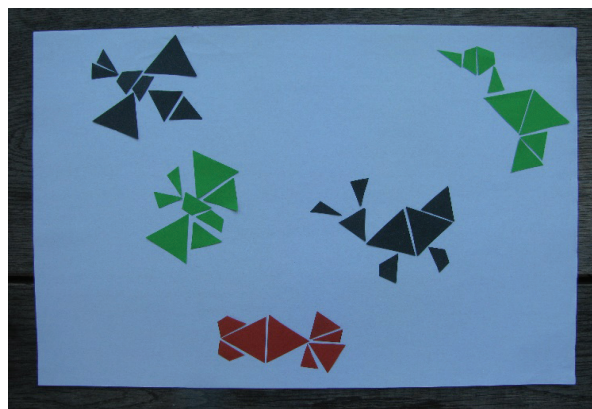
Pravidla:

- u každého obrazce musí žáci použít všech osm dílků skládanky
- jednotlivé části skládanky se nesmí překrývat, musí se dotýkat stranou, její částí nebo vrcholem
- jednotlivé části se mohou různě převracet

Náčrt:

Příklady:

2. hodina - jedním tahem

- procvičování orientace v rovině
- rozvoj grafomotoriky
- rozvoj představivosti, kombinatorických schopností
- opakování základních geometrických pojmů, geometrických tvarů a těles (úsečka, úhlopříčka, čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh/kružnice...)

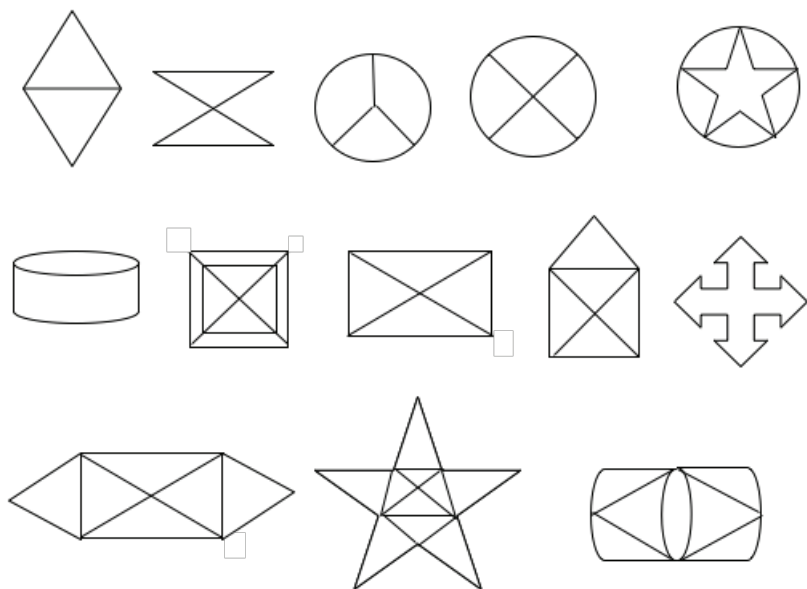
Pomůcky:

- papír, tužka (nebo pastelka), pracovní list s předkreslenými obrázky, tabule, křídly

Postup práce:

- žáci mají za úkol zjistit, zda různé obrazce lze nakreslit jedním tahem bez přerušení
- u některých obrazců mohou žáci vymyslet více způsobů řešení
- žáci předvedou své řešení ostatním, určí počáteční a konečný bod svého řešení

Náčrt:

3. hodina - zašifrované obrázky

- procvičování orientace v rovině
- soustava souřadnic
- rozvoj představivosti a tvořivosti
- procvičování pravolevé orientace, nahoru/dolů
- rozvoj koncentrace pozornosti

Pomůcky:

- čtverečkový papír, tužka (fixa nebo pastelka), pracovní list s šipkovými kódy jednotlivých obrázků

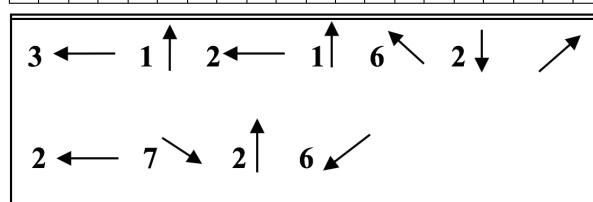
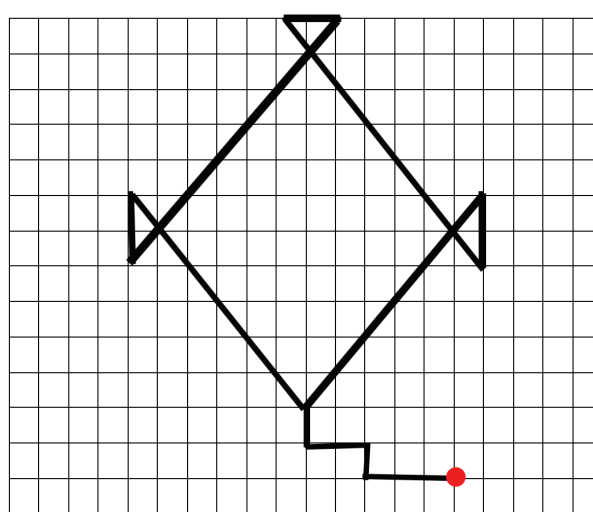
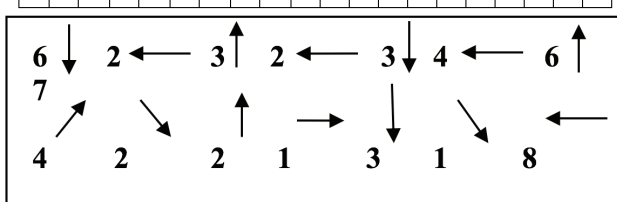
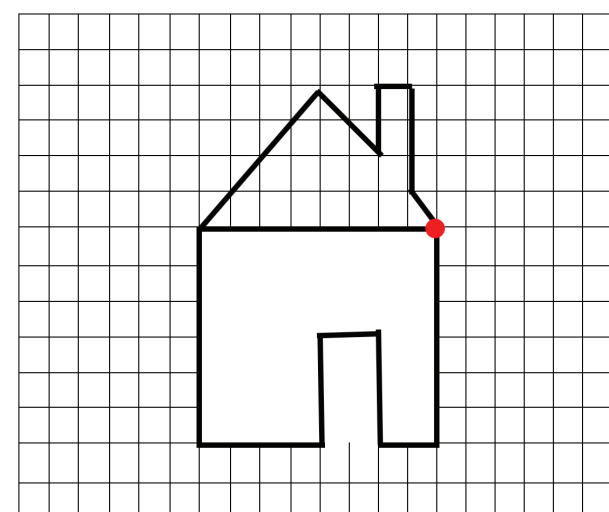
Postup práce:

- žáci mají za úkol nakreslit obrázek podle šipkového kódu, který se skládá z osmi šipkových znaků

- společně s žáky vyznačíme na čtverečkováném papíře počáteční bod
- po vyzkoušení několika různých obrázků mohou žáci zkusit vymyslet vlastní obrázek, který zašifrují a zadají jej jako úkol ostatním spolužákům

Příklady:

4. hodina - origami

- rozvíjení geometrické představivosti
- rozvíjení orientace v rovině
- rozvoj koncentrace pozornosti, soustředění
- rozvoj přesnosti
- procvičování zlomků
- procvičování základních geometrických pojmů

Pomůcky:

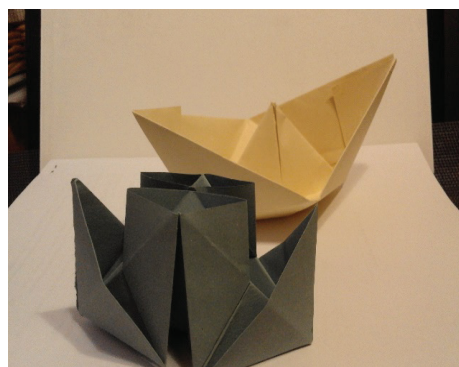
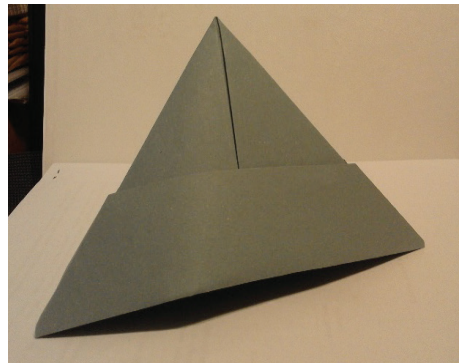
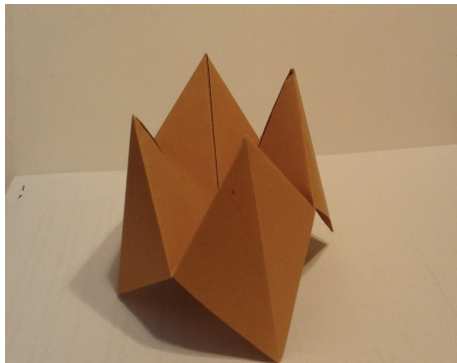
- barevné papíry, nůžky

Postup práce:

- žáci mají za úkol vytvářet jednoduché skládanky z barevných papírů podle návodu, následují krok po kroku instrukce učitele
- během práce si žáci procvičí základní geometrické pojmy – čtverec, obdélník, trojúhelník, úhlopříčka a učivo o zlomcích – „Přelož obdélník na polovinu“, „Přelož čtverec na čtvrtiny“...
- složitější návody si mohou žáci najít na internetu, pracují poté podle videonávodu

Příklady:

- lodička, parník, Večerníčková čepice, nebe-peklo-ráj, stromek

5. hodina - hledej násobky (alternativně pro různé násobky)

- procvičování početních operací násobení a dělení
- procvičování násobků daných čísel
- rozvoj početních dovedností
- rozvoj paměti, postřehu a hbitosti počítání

Pomůcky:

- pracovní listy s číselnou tabulkou, pastelky

Postup práce:

- žáci mají za úkol vybarvit políčka, ve kterých se nachází čísla s násobkem zadaného čísla
- kontrolu provedou společně s ostatními porovnáním se správně vyřešenou tabulkou (správným řešením je symetrická šachovnice)
- žáci mohou pracovat samostatně nebo ve dvojicích

Příklady:

- Příloha – násobky šesti
- Příloha – násobky sedmi
- Příloha – násobky osmi
- Příloha – násobky devíti

Násobky šesti

54	16	5	10	60
63	24	22	36	14
15	70	6	90	23
28	27	12	35	45
80	30	41	54	56
42	71	2	40	0
58	18	49	24	13
64	17	60	19	27
64	46	48	65	52
13	36	15	18	81
6	11	8	1	12

Správné řešení

54	16	5	10	60
63	24	22	36	14
15	70	6	90	23
28	27	12	35	45
80	30	41	54	56
42	71	2	40	0
58	18	49	24	13
64	17	60	19	27
64	46	48	65	52
13	36	15	18	81
6	11	8	1	12

Násobky sedmi

21	18	24	2	49
90	14	15	35	8
72	64	28	13	15
27	42	24	70	
56	33	45	54	63
37	7	48	42	69
9	1	14	15	23
52	28	16	63	55
35	60	74	18	14
19	21	26	0	59
23	40	70	25	62

Správné řešení

21	18	24	2	49
90	14	15	35	8
72	64	28	13	15
27	42	24	70	
56	33	45	54	63
37	7	48	42	69
9	1	14	15	23
52	28	16	63	55
35	60	74	18	14
19	21	26	0	59
23	40	70	25	62

Násobky osmi

18	42	40	2	10
52	24	77	48	12
0	14	20	33	64
32	28	45	21	24
5	56	15	40	26
58	16	80	7	4
21	8	66	16	25
48	63	3	1	56
80	52	65	19	40
65	24	17	72	22
12	4	64	11	55

Správné řešení

18	42	40	2	10
52	24	77	48	12
0	14	20	33	64
32	28	45	21	24
5	56	15	40	26
58	16	80	7	4
21	8	66	16	25
48	63	3	1	56
80	52	65	19	40
65	24	17	72	22
12	4	64	11	55

Násobky devíti

27	9	24	90	72
15	14	18	2	8
44	65	36	39	42
63	27	1	45	54
46	10	0	82	93
64	21	18	25	17
45	36	80	9	27
42	35	72	13	24
28	59	63	67	16
18	81	52	90	54
12	4	27	3	47

Správné řešení

27	9	24	90	72
15	14	18	2	8
44	65	36	39	42
63	27	1	45	54
46	10	0	82	93
64	21	18	25	17
45	36	80	9	27
42	35	72	13	24
28	59	63	67	16
18	81	52	90	54
12	4	27	3	47

6. hodina - magické čtverce (různé alternativy)

- procvičování početních operací – pamětné sčítání, odčítání (v různých číselných oborech)
- rozvoj početních dovedností
- rozvoj logického a kombinatorického myšlení

Pomůcky:

- pracovní listy s připravenými magickými čtverci a neúplnými čtverci, pracovní list s prázdnými čtverci k doplnění, papír, pero/tužka

Postup práce:

- žáci mají za úkol zjistit, zda jsou čtverce magické (pokud ne, mohou zjistit, která čísla ve čtverci jsou zadána chybně)
- žáci doplňují čtverce dalšími čísly, aby se staly magickými
- žáci se pokusí vymyslet vlastní magické čtverce
- žáci mohou pracovat samostatně nebo ve dvojicích

Příklady:

- Příloha – Zjisti, zda jsou zadané čtverce magické
- Příloha – Doplň magické čtverce
- Příloha – Vymysli vlastní magické čtverce

Řešení:

- K vyřešení jednotlivých magických čtverců je třeba sečíst čísla v řádcích, ve sloupcích a v úhlopříčkách. Součet je vždy stejné číslo. Třetina tohoto čísla je magická konstanta (číslo uprostřed magického čtverce).

Příklad řešení:

12	16	32
40	20	0
8	24	28

$$12 + 16 + 32 = 60$$

$$40 + 20 + 0 = 60$$

$$8 + 24 + 28 = 60$$

$$12 + 20 + 28 = 60$$

$$32 + 20 + 8 = 60$$

$$1/3 \text{ z } 60 = 20$$

Tento čtverec je magický.

Zjisti, zda jsou zadané čtverce magické.

17	21	37
45	25	5
13	29	33

12	16	32
40	20	0
8	24	28

15	8	13
10	12	14
11	16	9

35	14	32
24	27	30
22	40	20

50	10	30
20	30	50
30	50	10

12	7	11
9	10	11
9	13	8

Správné řešení:

Tento čtverec je magický.

17	21	37
45	25	5
13	29	33

Tento čtverec je magický.

12	16	32
40	20	0
8	24	28

Tento čtverec je magický.

15	8	13
10	12	14
11	16	9

Tento čtverec **není** magický.

Nahradíme-li číslo 20 číslem 19, dostaneme magický čtverec.

35	14	32
24	27	30
22	40	20

Tento čtverec **není** magický.

Nahradíme-li číslo 20 číslem 10, dostaneme magický čtverec.

50	10	30
20	30	50
30	50	10

Tento čtverec je magický.

12	7	11
9	10	11
9	13	8

Doplň čísla tak, aby vznikly magické čtverce.

44	24	4
12		

15	18	21
13		

20	22	24
		24

60		
60	66	72

72		
32	42	62

4		
11	6	1
		8

Vymysli vlastní magické čtverce.

7. hodina - matematické loto

- rozvíjení početních dovedností a pozitivního vztahu k učení
- procvičování zaokrouhlování
- procvičování sčítání zlomků se stejným jmenovatelem, pojmy část celku, celek
- procvičování římských číslic

Pomůcky:

- herní plán, soubor kartiček s početními úlohami na straně jedné a částí obrázku na straně druhé (vyrobíme jednoduše – početní úlohy podlepíme obrázkem a rozstříháme)

Postup práce:

- žáci obdrží herní plán s výsledky a sadu kartiček s početními úlohami
- žák vyřeší příklad a umístí kartičku opačnou stranou (obrázkem) na políčko herního plánu s výsledkem
- správně vyřešené příklady má žák, kterému se podařilo složit celý obrázek správně

Příloha

- Herní plán – Zaokrouhlování na celé desítky
- Herní plán – Sčítání zlomků se stejným jmenovatelem
- Herní plán – Zápis čísel římskými číslicemi

Herní plány

Herní plán - Zaokrouhlování na celé desítky.

550	800	640	710
100	210	440	290
950	570	630	450
80	150	410	500

545	799	636	714
95	208	443	292
947	572	634	448
75	151	414	496

Herní plán - Sčítání zlomků se stejným jmenovatelem.

$\frac{2}{7}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{5}{8}$	$\frac{3}{9}$
$\frac{2}{6}$	$\frac{4}{8}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{2}{4}$
$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{2}{5}$	$\frac{3}{6}$
$\frac{5}{7}$	$\frac{4}{9}$	$\frac{3}{7}$	$\frac{1}{4}$

$\frac{5}{7}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{3}{8}$	$\frac{6}{9}$
$\frac{4}{6}$	$\frac{4}{8}$	$\frac{4}{5}$	$\frac{2}{4}$
$\frac{6}{7}$	$\frac{8}{9}$	$\frac{3}{5}$	$\frac{3}{6}$
$\frac{2}{7}$	$\frac{5}{9}$	$\frac{4}{7}$	$\frac{3}{4}$

Herní plán - Zápis čísel římskými číslicemi.

75	55	22	90
620	1520	1500	720
508	2005	2100	1030
571	1600	650	1650

LXXV	LV	XXII	XC
DCXX	MDXX	MD	DCCXX
DVIII	MMV	MMC	MXXX
DLXXI	MDC	DCL	MDCL

Zdroj: Skleničková Monika, 2018

3.

Rozvoj občanských a sociálních kompetencí

3.1 Monika Šimáková, Kateřina Plávková, Jan Chadt - ZŠ i SŠ

3.1 ROZVOJ OBČANSKÝCH A SOCIÁLNÍCH KOMPETENCÍ – MONIKA ŠIMÁKOVÁ, KATEŘINA PLÁVKOVÁ, JAN CHADT – ZŠ I SŠ

Tyto ukázkové lekce vznikly jako součást komplexní metodické činnosti lektorů, kteří se věnují mimoškolní či jiné činnosti zaměřené na rozvoj občanských a sociálních kompetencí. Jednotlivé lekce je proto třeba pojímat jako vzorové. Znamená to, že k nim lektor musí přistupovat profesionálně, ale také osobitě a tvořivě – není možné lekce realizovat bez rozmyslu, každá skupina má jiné potřeby, reaguje na aktivity odlišně, potřebuje se jednotlivému tématu věnovat v různé intenzitě apod. Zároveň je žádoucí, aby lektor k vybraným tématům čerpal z odborné literatury.

Následovat budou tedy ukázky hodin bez podrobnějších teoretických či odborných textů. Je zde předpoklad, že s lekcemi bude pracovat odborník, který potřebné znalosti již má, nebo si je doplní. Časová dotace na vytvoření ukázky lekcí je minimálně 90 minut. Lekce jsou určeny spíše pro starší děti od 2. stupně ZŠ a pro SŠ. Určité části se ovšem po úpravě dají využít i pro děti mladšího školního věku.

1. hodina – úvodní lekce

Téma lekce:

- Co a s kým mě v tomto kroužku čeká?

Cíle lekce:

- Žák si pamatuje jména ostatních členů skupiny.
- Žák ví, jak budou probíhat lekce rozvoje občanských a sociálních kompetencí (OSK).
- Žák ve spolupráci s ostatními členy skupiny vymyslí a formuluje pravidla.
- Žák zná pravidla, která si skupina nastavila.

1. část – úvod do programu/úvodní část programu

- Cílem této úvodní části je podat žákům základní informace o charakteristice a obsahu této zájmové činnosti a o jejím průběhu, struktuře lekcí, způsobech práce apod. Učitel/lektor by měl žákům tyto informace nějakým způsobem v úvodní lekci předat.

2. část – učíme se jména

- Cílem této části je, aby se žáci naučili jména všech členů skupiny. Dalším cílem je pak zprostředkovat jim jejich první kontakt.

Název	Jaké je tvé jméno?
Čas	15-20 minut
Pomůcky	Žádné
Popis činnosti	Žáci se společně s učitelem/lektorem posadí do kruhu. Úkolem žáků bude ke svému jménu vymyslet přiléhavé přídavné jméno, které odpovídá nějaké jejich skutečné charakteristice (<i>vlastnost, záliba, vzhled apod.</i>) a začíná na stejné písmeno jako jejich křestní jméno. Učitel instruuje žáky, aby si dobře pamatovali, co uvádějí ostatní, protože budou muset zopakovat jména a charakteristiky všech žáků před sebou. Žáci dostanou chvíli na rozmyšlenou. Poté vyzve učitel/lektor někoho z nich, aby začal. Ten začne formou např. „Já jsem kamarádká Karolína“ a žáka vedle sebe se optá „A jaké je tvé jméno?“. Druhý žák zopakuje jméno a charakteristiku toho před sebou, následně sdělí ty své a zeptá se žáka vedle sebe. Tímto způsobem pokračují i ostatní. Aktivita končí tak, že poslední z žáků musí zopakovat všechna jména a charakteristiky žáků před sebou.
Instrukce	První aktivitu našeho kroužku věnujeme tomu, že se naučíme všechna jména, abychom se jimi mohli oslovovat a vyhnuli se tak nepříjemným situacím. Každý z vás dostane chvilku čas, aby si ke svému jménu vymyslel nějaké přídavné jméno, které začíná na stejné písmeno jako vaše křestní jméno a pokud možno vás nějakým způsobem vystihuje.
Otázky k reflexi	Učitel/lektor se může žáků zeptat, zda pro ně bylo obtížné si zapamatovat všechna jména a zjistit od žáků, kolik si současně pamatují jmen.
Poznámky	Učitel/lektor v případě potřeby pomáhá žákům, pokud si nemohou na jména a charakteristiky vzpomenout.

3. část – tvorba pravidel

- Cílem této části je, aby žáci vymysleli a formulovali pravidla pro zájmovou činnost OSK.

Název	Tvorba pravidel
Čas	60 minut
Pomůcky	Velký papír, psací potřeby
Popis činnosti	Žáci budou mít za úkol vymyslet a formulovat pravidla, která bude skupina v rámci setkávání dodržovat. Učitel rozdělí žáky do skupin, v rámci kterých budou žáci vymýšlet cca pět pravidel vzájemného chování a komunikace v rámci OSV. Poté se skupiny sejdou a přednesou si vzájemně svá pravidla. Pravidla, se kterými budou všechny skupiny souhlasit, budou sepsány na velký papír. Každý žák se poté pod pravidla jako symbol souhlasu podepíše.
Instrukce	Já vás teď nejprve rozdělím do skupin. V těchto skupinách budete mít za úkol se zamyslet nad tím, jaká pravidla bychom podle vás měli v rámci našich setkávání dodržovat, aby nám tu společně bylo dobře. Každá skupina se pokusí vymyslet alespoň pět pravidel vzájemného chování a komunikace. Nyní vás poprosím, aby skupiny postupně přečetly vždy jedno z pravidel. Po přečtení každého pravidla se ostatní skupiny poradí o tom, zda by toto pravidlo chtěly dodržovat v rámci setkávání OSV. Pokud se všichni ve skupině na pravidle shodnete, zvedněte ruku a já pak pravidlo zapíši. Celé zapisování má však jeden háček, a to takový, že na papír zapíši pouze pravidla, ve kterých se neobjevuje slovo NE. V případě, že se v pravidle slovo NE objevuje, budeme společně ladit formulaci pravidla do zapsatelné podoby.
Otázky k reflexi	Učitel může pokládat otázky: K čemu slouží skupinám pravidla? <i>(vedeme žáky k popisu funkcí pravidel ve skupině)</i> Proč by měli členové skupiny nastavená pravidla dodržovat? <i>(vedeme žáky k pojmenování důvodů, proč by měli členové skupinová pravidla dodržovat)</i> Co by se stalo, pokud by ve skupině žádná pravidla nebyla? <i>(vedeme žáky k pochopení důležitosti pravidel)</i> K čemu obecně slouží pravidla lidem ve společnosti? <i>(vedeme žáky k zobecnění tématu)</i>
Poznámky	Učitel/lektor vede žáky k pozitivní formulaci pravidel – ukazuje se, že lidé mají více tendenci porušovat zákazy. Žáci by měli rozumět tomu, proč mají skupinová pravidla dodržovat.

Zdroj: Plávková Kateřina, Šimáková Monika, 2018

2. hodina – sebezpoznání – já jako zdroj informací o sobě

Téma lekce:

- Kdo jsem? Jaký jsem? Co o sobě vím a nevím?

Cíle lekce:

- Žák popíše vlastními slovy, jak rozumí pojmu „moje osobnost“.
- Žák popíše, či jinak vystihne své charakteristiky – vlastnosti, schopnosti, zájmy, co má rád/nerad, hodnoty, postoje, silné/slabé stránky apod.
- Žák vlastními slovy zdůvodní, proč je pro něj přínosné znát sám sebe.

1. část – zcitlivění na téma

- Cílem této části je naladit žáky na téma sebepoznávání a dovést je skrze reflexi k pochopení tohoto pojmu.

Název	Já a moje věc
Čas	25 minut
Pomůcky	Žádné
Popis činnosti	Každý žák si ze svých osobních věcí vybere jednu věc, která o něm něco vypovídá. Vybranou věc žáci nikomu neukazují a sednou si zpět do kruhu tak, aby byla věc stále schovaná. Až žáci dostanou instrukci, zavřou oči a položí doprostřed kruhu svoji vybranou věc. Poté, co žáci otevřou oči, proběhne nad věcmi diskuse (<i>komu a proč dané věci podle žáků patří, zda a proč žáky nějaká věc překvapila, zda mají spolu vybrané věci něco společného apod.</i>). Poté každý postupně sdělí, jaká věc byla jeho a z jakého důvodu byla věc zvolená. Nad aktivitou proběhne reflexe.
Instrukce	Každý z vás si teď vybere ze svých osobních věcí jednu věc, která o vás něco vypovídá. Může prozrazovat váš zájem, vlastnost, postoj či cokoliv jiného. Poté, co si jednu věc vyberete, ji nikomu neukazujete a pouze si s ní sednete zpět do kruhu. Až vám řeknu, zavřete oči a všichni najednou položíte vybranou věc doprostřed kruhu. Oči otevřete opět v momentě, až vám povím.
Otázky k reflexi	Podle čeho jste si věci vybírali? (<i>vedeme žáky k analýze výběru</i>) Co mohou o člověku vybrané věci prozrazovat? (<i>vedeme žáky k pochopení pojmu osobnost, včetně jejích složek</i>) Co bylo nezbytné udělat pro výběr této jedné věci? (<i>vedeme žáky k pochopení procesu sebepoznávání</i>) Jak souvisí tato technika s tématem sebepoznávání? (<i>vedeme žáky k propojení nových informací</i>)
Poznámky	Učitel by neměl žádného žáka nutit do zapojení nebo komentování vybrané věci. Je důležité, aby se žáci o vybraných věcech spolužáků nevyjadřovali hanlivě. Pokud chce učitel, aby se žáci dozvěděli něco o něm, je vhodné, aby se do aktivity také zapojil.

Zdroj: Plávková Kateřina, Šimáková Monika, 2018

2. část – nosná technika

- Cílem této části je, aby si žáci o sobě uvědomili co nejvíce informací a zdůvodnili osobní přínos procesu sebepoznávání.

Název	Můj recept na mě
Čas	60 minut
Pomůcky	Papíry, psací potřeby
Popis činnosti	Každý žák má za úkol napsat či nakreslit vlastní recept na sebe samého. Poté nad technikou proběhne reflexe.
Instrukce	Každý z vás teď bude mít možnost zamyslet se sám nad sebou. Vaším úkolem bude napsat či nakreslit recept na vás samotné, který může obsahovat vše, co se vás týká – například vaše vlastnosti, zájmy, co je pro vás ve vašem životě důležité, co máte/nemáte rádi, vaše silné/slabé stránky, co je pro vás typické apod. Zkrátka cokoliv, co byste ve svém receptu na vás chtěli mít. Tvorbu receptu můžete pojmut jakkoliv. Recept je možné psát opravdu jako recept, který znáte například z kuchařek, jako vyprávění, nakreslit ho, apod. Poté, co své recepty vytvoříte, si o nich budeme povídat.

Otázky k reflexi	Jak se vám recept na vás tvořil? <i>(vedeme žáky k uvědomění si míry obtížnosti procesu sebepoznávání)</i> Co bylo při tvorbě obtížné a co naopak snadné? <i>(vedeme žáky k uvědomění si toho, které stránky osobnosti jsou jim známější a které jsou pro ně naopak nové)</i> Proč je podle vás důležité znát sami sebe? <i>(vedeme žáky k uvědomění důležitosti sebepoznávání)</i> Jak se sebepoznávání promítá do našeho každodenního života? <i>(vedeme žáky k uvědomění si přesahu tématu do jejich běžného života).</i>
Poznámky	Učitel by neměl žádného žáka nutit do zapojení. Žáky, kteří se nechťejí do techniky zapojit v celé její šíři, je možné zkusit nasměrovat, aby do receptu zahrnuli jen to, čím se chtějí sami zabývat – např. zaměřit se pouze na zájmy. Je důležité, aby se žáci o receptech spolužáků nevyjadřovali hanlivě. Prezentaci receptu je vhodné pojmut jako dobrovolnou volbu nebo tak, že si žáci mohou vybrat pouze pár informací, které o sobě přečtou.

Zdroj: Plávková Kateřina, Šimáková Monika, 2018

3. část – uzavření lekce

- Cílem této části je, aby si každý žák zodpověděl úvodní otázku a zhodnotil osobní přínos lekce.
- Učitel v kruhu zopakuje úvodní otázky a vyzve žáky, aby si je sami pro sebe zodpověděli, případně umožní žákům sdílet své odpovědi. Poté vede žáky ke zhodnocení přínosu lekce skrze reflexi. Reflexe je pro tento druh aktivit velmi důležitá. Doporučujeme nastudovat téma v odborné literatuře.

3. hodina – bojovka a sestavení příběhu

1. Cíle setkání:

- Děti získají pozitivní vztah k programům OSV.
- Děti naváží kontakt s lektorkami.

2. Průběh setkání:

- S dětmi jsme byly domluvené, že na toto setkání připravíme nějakou „bojovku“ - aktivitu, kde budou muset hledat indicie po chodbách a následně plnit úkol. Naším záměrem bylo také, aby plnily úkol společný, tj. měly společný cíl uspět v celé skupině.
- Abychom mohly aktivitu připravit, musely jsme děti důrazně poprosit, aby nám daly prostor a nesledovaly nás, což se podařilo. Jejich úkolem bylo najít určitý počet papírků poschovávaných po chodbách. Tyto papírky dávaly dohromady zadání úkolu, který budou následně společně plnit. Jednalo se o instrukci (co je jejich úkolem) a následně slova k danému úkolu. Šlo o slova, ze kterých budou vymýšlet příběh, který potom sehraji jako představení.
- Zvolená slova na příběh určují směr scénky. Pokud chceme nějaký poučný, můžeme zahrnout slova jako pravidla, spolupráce, kamarádi, podpora atp. Pokud chceme neutrální, můžeme zvolit nějaké zájmy z oblasti sportu, umění, atp.

3. Činnosti pozitivně hodnocené dětmi:

- Hledání papírků.
- Sestavování instrukce a příběhu.

4. Rizika:

- Udržení dětí, aby vydržely v klidu přes přípravu hry a nesnažily se podvádět – je potřeba vyčlenit krátkou aktivitu na zabavení dětí, protože i krátké čekání „bez programu“ je pro ně velmi náročné.
- Nezáměr dětí o hraní příběhu – je potřeba pracovat s obavou z vystupování, možné řešení je věnovat čas reflexi před samotným vystoupením, aby děti věděly, co je čeká, a mohly vyjádřit své obavy.
- U dětí z dětského domova je třeba dát pozor na zapojení slov z rodinného prostředí. Mohla by nastat náročná situace.

4. hodina – empatie

1. Cíle setkání:

- Pochopení pojmu empatie
- Uvědomění si vlastní práce s empatií

2. Průběh setkání:

- Setkání začínalo aktivitou „Empatické kolečko“. Cílem bylo naladit se na druhého člověka. Děti seděly v kruhu a každý má za úkol odhadnout a říci, jak se sedící po jeho levici má, jak se asi cítí a jak se vyspal. Stačila i jedna věta. Jde hlavně o snahu a zapojení se. Nakonec měli možnost se přihlásit ti, jejichž náladu sedící po pravici odhadl správně.
- Následovala zpětná vazba a reflexe:
  - V první řadě k tomu, jaké to bylo pokusit se do druhého vcítit. Jestli to někomu šlo snadno, nebo naopak vůbec? Používají to v životě (škola, domov, kamarádi, atp.)? Kdy by to mohlo být užitečné?
  - V druhé řadě probíhala reflexe toho, jaké to bylo, když někdo mojí náladu/pocit odhadl nebo neodhadl. Jak jsem se cítil/a? Jak bych chtěl/a reagovat, pokud se to stane – ve škole, na brigádě, s kamarádem nebo jinde?
- Poté proběhlo shrnutí aktivity – Co je to empatie? Jak s ní pracuji? Jak bych s ní chtěl/a pracovat?
- Na rozptýlení se na závěr hrály hry (Zdroj: <https://www.hranostaj.cz/>):
  - **Bomba a štít** - Každý hráč si v duchu určí svoji «bombu» a «štít», což jsou dva jiní různí hráči. Můžete si určit kohokoliv, ale ostatní hráči nesmí vědět, koho jste si určili. Když se řekne TED a hra začne, musíte se stále snažit být v blízkosti hráče (musíte běžat), kterého jste si vybrali za štít, ale zároveň utíkat před hráčem «bombou». Bomba na vás nemůže v tom případě, stojíte-li přímo za svým štítem.
  - **Kuličkové ložisko** - Hráči si sednou do kruhu na židle (je tolik židlí, kolik je hráčů). Jeden (obvykle vedoucí, organizátor) vstane doprostřed kruhu. Nyní je čas, aby se rozjela kuličková ložiska. To spočívá v tom, že hráč, který má po pravici volnou židli, si na ní přesedne a tento proces se opakuje. Sedící hráči se snaží, aby jejich přesedávání bylo tak plynulé a na sebe navazující, bezchybné, aby jakoby stále byly obsazeny všechny židle (Při první hře, je dobré nechat jedno kolo jen tak projet a až potom zapojit stojícího, aby si hráči uvědomili, v čem spočívá plynulost „valení se“.) Hráč stojící ve středu má úkol jasný - musí využít chybu sedících (zaváhání nebo naopak úspěchání pohybu) a zabrat nějakou židli. Obvykle se to neobejde bez kapky síly, ale skutečně jen nepatrně. Když vedoucí, který stál, má svoji židli, logicky musí jeden hráč buď stát, anebo sedět špatně (Například spolu s někým dalším na židli.) Ten hráč, který zbyl a nemá svoji a správnou židli, jde doprostřed kruhu a hra opět pokračuje.

3. Rizika:

- Děti nebudou aktivity na empatii brát vážně. Možné řešení: připravit zážitkovou ukázkou, či situaci, která pomůže dětem více přiblížit, proč je důležité umět se empaticky naladit na druhého člověka a jaké jsou důsledky toho, když toto neprobíhá.
- Násilí u her – hry jsou dosti pohybové, takže děti většinou bavi. Je však třeba dát pozor na použití síly. Děti se někdy do her až moc vžijí a mohou nastat konfliktní situace. Dbejte na pravidla a na diskuzi nad případnými konfliktními situacemi – vyslechnutí obou stran, vysvětlení, pochopení a usmíření.

5. hodina – emoce

1. Cíle setkání:

- Pojmenovávání a rozpoznávání emocí
- Děti si uvědomí, jak emoce prožívají a jak s nimi pracují
- Dále si uvědomí, jak ovlivňují vnímání a chování.

2. Průběh setkání:

- **Úvodní kolečko** – jak se dnes cítí, jak se těší, jaký měli den.
- **I. aktivita** - Po úvodním kolečku je téma zaměřeno na emoce a nálady. Děti vymýšlí, jaké různé emoce existují. A zapisují je na malé papírky. Poté má skupina za úkol vymyslet neutrální jednoduchou větu. Tato věta se bude používat v další aktivitě. Děti si postupně losují jimi předtím vypsané emoce na papírcích. Jejich úkolem je říci vymyšlenou větu s citovým zabarvením emoce, kterou si vylosovali (vesele, smutně, našťavaně, svůdně).

- **Reflexe** – Jak působí věta s danou emocí? Jak se u emoce cítí? Co cítili v hlavě, v těle? Co bylo těžké a proč a co bylo naopak jednoduché a čím to bylo? Jak pracují s emocemi – ve škole, ve skupině?
- **II. aktivita** – Je zaměřena na poslech hudby. V první fázi jde o hudbu s pozitivním a radostným motivem. Úkolem dětí je kreslit to, co jim pocit, nebo hudba připomíná. Po určité době byla hudba zaměněna za hudbu více melancholickou, nebo smutnou. Šlo o hudbu beze slov, aby více nerozptylovala pozornost k myšlení.
- **Reflexe** - Ve zpětných vazbách mají děti možnost sdílet, co namalovali, co je na obrázku a proč. Co jim připomíná radostné situace, jak je prožívají? Jak si je užívají? A naopak, jaké bylo kreslení při smutnější hudbě? Jak zvládají situace smutku, vzteku, atp.

3. Rizika:

- Udržení pozornosti na prožívání – pro děti je náročné si vůbec uvědomovat, co prožívají a tím pádem i udržet pozornost u takto abstraktního tématu. Možným řešením je právě zpracování emocí výtvarnou formou.
- Neochota sdílet emoce – děti obecně nejsou příliš vedené ke sdílení vlastních prožitků a emocí, může to tedy pro ně být stresující nebo jinak náročné. Možné řešení - nejdříve zařadit jen aktivitu s povídáním si, kdy a komu své emoce sdělují a více při sdílení pracovat s tím, kdy se začnou děti cítit při sdílení nekomfortně a proč. Kdy se naopak cítí dobře?

4.

Jazyková gramotnost

4.1 Eva Němečková, Německý jazyk - 1. a 2. stupeň ZŠ

4.2 Patricie Michalová, Anglický jazyk - 1. stupeň ZŠ

4.3 Patricie Michalová, Anglický jazyk - 2. stupeň ZŠ

4.1 JAZYKOVÁ GRAMOTNOST – EVA NĚMEČKOVÁ – NĚMECKÝ JAZYK – 1. A 2. STUPEŇ ZŠ

Práce analyzuje průběh kroužku němčiny po dobu jednoho pololetí. Jsou popsány jednotlivé aktivity na kroužku v tomto období. U znaku ⇒ je komentář - hodnocení, tj. do jaké míry daná aktivita s dětmi fungovala, jak se jim ne/líbila. Symboly !! nebo ⇒ uvádí hodnocení, příp. další postřehy (poruchy učení apod.) z her a činností realizovaných na kroužku němčiny. K aktivitám, kde to je možné, jsou přiloženy přílohy, případně alespoň obrázky, jak by příloha mohla vypadat.

Vzhledem k tomu, že některé školy začínají s německým jazykem na prvním stupni a jiné na druhém a zároveň je běžné dělit jazyky do různých úrovněvých skupin, doporučujeme lektorům individuálně zvážit, zda jsou aktivity pro jeho skupinu vhodné. V tomto případě šlo o děti ve větším věkovém rozmezí (cca 11 – 15 let). Jedna ukázková hodina má časovou dotaci 45 min.

1. hodina

1. lektorka a děti se vzájemně představí

2. nastavení pravidel fungování kroužku

3. děti informují o své němčině ve škole (jakou učebnici používají, co jim jde, co jim dělá problémy, co by potřebovaly dohnat)

4. společné vypracování domácích úkolů, příprava na písemku

- zkoušení ze slovíček, překlad vět, vysvětlení jevů, které při vyučování ve škole nepochopily
- ⇒ osvědčilo se; když to ve vlastním zájmu potřebují (vypracujeme úkoly na kroužku/připravíme se na text ve škole → po kroužku máme volno), jsou aktivní, ptají se a se zájmem pracují

2. hodina

1. německé pexeso: „školní potřeby, jídlo, barvy, členové rodiny“

- hledání správných dvojic, procvičování slovíček a členů (trénink paměti) ⇒ efektivní; ochota, radost
- !! nutno zvážit, nakolik se - s ohledem na téma rodiny - hodí do DD, aby to děti nefrustovalo apod.

2. slovesa „wohnen, sein“ v jednotném čísle

- papírové kartičky – skládání ve správném pořadí ⇒ ok
- připojit věty na představení se + představení různých osob (základní údaje – jméno, věk, místo bydliště) – ústně ⇒ ok

3. slovesa: aktivity ve škole

- německý infinitiv, český význam, časování sloves „schreiben, lesen, lernen, rechnen, malen, turnen“ atd.
- možno psát na klasickou tabuli, flipchart nebo na stírací tabulku
- ⇒ ok; *nutné dbát na správné tvary sloves, ujasnit si pravidla (koncovky sloves u jednotlivých osob), bylo užitečné napsat vzorna stírací tabulku, zvýraznit*

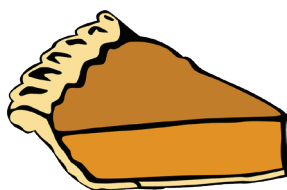
4. pracovní list se slovesy + další opakovací cvičení

- spojování (s tajenkou), hledání a oprava chyb ⇒ ok

5. Pracovní list (PL) - Wiederholung

- souhrnné opakování ⇒ ok

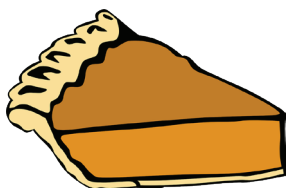
Kuchen

Orange

Schulranzen

Koláč

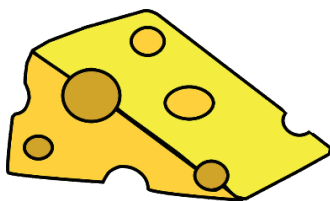
Oranžová

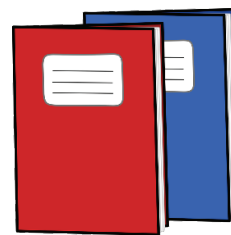
Aktovka

Hörnchen

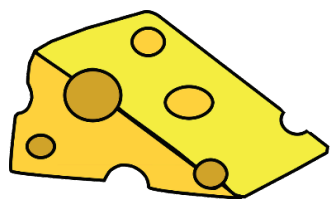
Käse

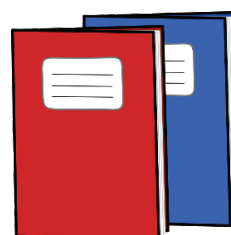
Schulheft

Rohlík

Sýr

Sešit

Slovesa SEIN, WOHNEN (papírové kartičky)

Wohnen [vönn] / bydlet	Sein [zajn] / být
ich wohne	ich bin
du wohnst	du bist
er sie wohnt es	er sie ist es

Pracovní list - spojování, hledání a oprava chyb

1. Verbinde, was zusammengehört. Spoj, co patří k sobě:

I. Wir spielen zusammen.

II. Hast du heute Mathe?

III. Mein Bruder singt im Chor.

IV. Zu Hause lerne ich nicht.

V. Heute ist Dienstag.

C. Máš dneska matiku?

O. Doma se neučím.

Ř. Dnes je úterý.

H. Můj bratr zpívá ve sboru.

T. Hrajeme si spolu.

Die Lösung (řešení): der Iltis _ _ _ _ _.

2. Verbinde folgende Sätze. Spoj následující věty:

Ich koche gern.

Er reitet nicht.

Was singt Frau Müller?

Nejezdí na koni.

Co zpívá paní Müllerová?

Vařím rád.

3. Korrigiere die Fehler. Oprav chyby:

a. der Papagei = papoušek

b. die Katze = babička

c. der Hund = pes

d. der Ball = kuchyně

e. die Oma = babička

f. schreiben = učit se

⇒ Benote. Oznámkuj: .....

Pracovní list - Wiederholung (souhrnné opakování)

Wiederholung

Name: .....

1. Vyčasuj sloveso schreiben:

ich .....

du .....

er, sie, es .....

wir .....

ihr .....

sie .....

2. Napiš česky:

- členy do češtiny nepřekládáme: např. die Schule = škola. (Ne „ta“ škola!)

die Schulküche - .....

malen - .....

lernen - .....

der Bleistift - .....

rechnen - .....

schreiben - .....

ich esse - .....

das Heft - .....

3. Představ se německy:

např. „Jmenuju se Alík. Je mi 6 let. Bydlím ve Štěkánově.“

.....
.....

.....
.....

4. Spoj, co patří k sobě:

a. Mein Name ist Rudolf.

b. Ich bin 14 Jahre alt.

c. Er wohnt in Aussig.

d. Wir essen in der Schulküche.

e. Hast du einen Bleistift?

f. Ich habe viel Popcorn.

1. Mám hodně popcornu.

2. Je mi 14 let.

3. Jmenuju se Rudolf.

4. Máš tužku?

5. Bydlí v Ústí.

6. Jíme ve školní jídelně.

5. Křížovka

- opakování německých slovíček,
tajenka v němčině

1. německy TO

2. kočka

3. psát

4. štětec

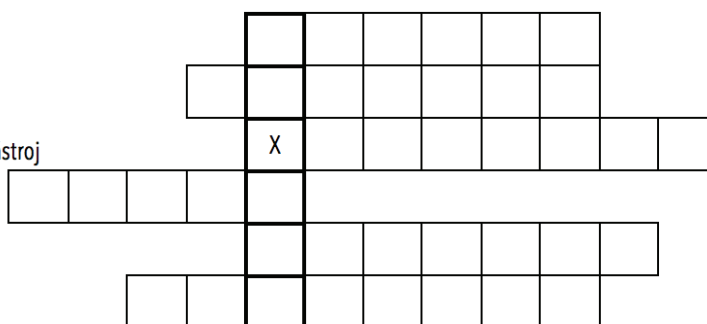
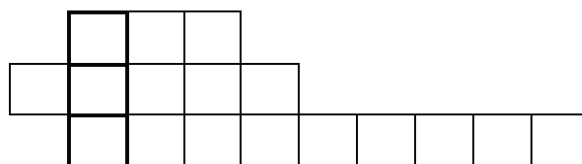
5. počítat

6. hudební nástroj

7. matika

8. prase

9. přírodopis

Zdroj: Němečková Eva, 2017

Was habt ihr gespielt? _____ .

3. hodina

1. PL s pohádkovými postavami (Tom a Jerry, Shrek,...)

- představování těchto postav – jméno, věk, kde bydlí
- forma ústní i písemná ⇒ ok
- konverzace k tématu (otázky, odpovědi typu „Bydlí Shrek v Praze?“ – údaje mají děti v pracovním listě) ⇒ nepříliš efektivní
- následně říci totéž o sobě ⇒ ok

2. časování slovesa „být“ (ústně)

- opakování, procvičování ve větách ⇒ příliš se neosvědčilo; děti chtějí mít něco „v ruce“; navzdory všem pravidlům pro výuku jazyků děti spíš nechtějí konverzovat, přitom pokud jde o tvoření vět, které jsou předpřipravené v PL, pracují ochotně
- PL věty se slovesem „být“ ⇒ ok

3. slovní zásoba k tématu „škola“ formou mind-map

- ⇒ funguje, děti rády aktivně píšou a vyplňují

4. opakování, ujasnění základních frází (ústně)

- („Kolik je ti let?“ apod.) ⇒ ok

PL s pohádkovými postavami

Wir stellen uns vor. [vír šteln uns or] = Představujeme se.

Das ist Peppa.

Peppa ist ein .....

Peppa ..... 3 Jahre alt.

Sie ..... in Aussig.

* Schwein [švajn] - prase

Das ist Jerry.

Jerry ist eine .....

..... 2 Jahre alt.

Er ..... in .....

* Maus = myš

..... Tom.

Tom ..... eine .....

..... 4 (.....).

.....

* Kater [KÁTR] = kocour

..... Shrek.

Shrek ..... die ..... eine amerikanischen Films.

..... (.....).

* Figure = postava

Věty se slovesem být

Übersetze: Přelož.

Já jsem Eva. _____

Ty jsi Adam. _____

Ty jsi školák. _____

On je taky školák. _____

Jsi doma? _____

Jsem správně tady? _____

Je ti 13? _____

Jsi ve škole? _____

Jsme všichni tady? _____

My jsme všichni tady. _____

Je mi 16. _____

Tobě je 14. _____

Jemu je 13. _____

Jí jsou 4 roky. _____

Kolik ti je let? _____

Je mi 14. _____

Jsem doma. _____

Nejsem doma. _____

Jsem ve škole. _____

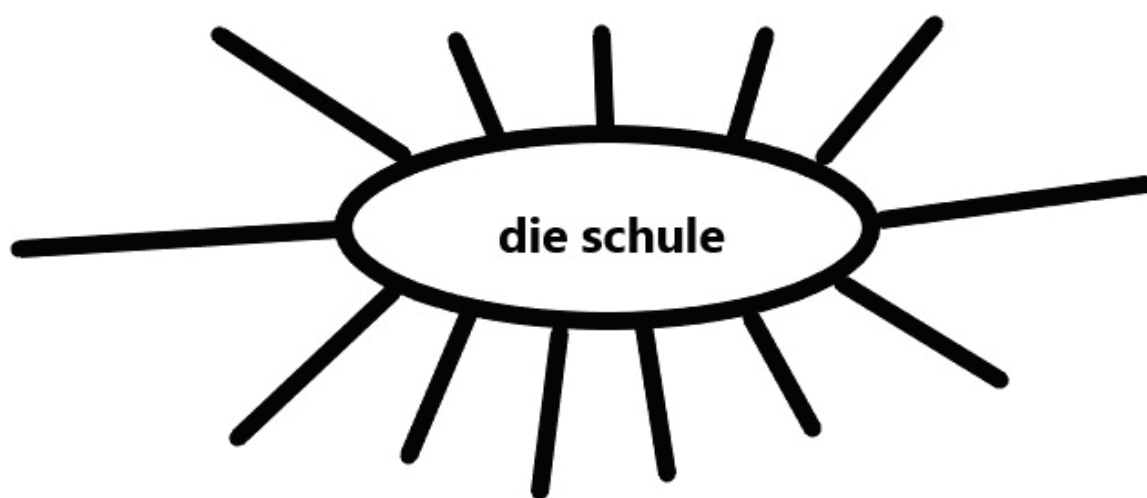
Jsme doma. _____

Jsme ve škole. _____

Nejsme doma. _____

Nejsme ve škole. _____

4. hodina

1. papírové kartičky s dny v týdnu

- řazení správně za sebou
- co je školní týden, víkend, který den je dnes/zítřa/včera ⇒ ok
- pokus o konverzaci „Co které dny děláš?“ ⇒ **spíše neúspěšný, ale je třeba trénovat**

2. PL dny v týdnu

- jazykové přesmyčky – sestavování správných názvů; věty ⇒ ok

3. pexeso

- české a německé názvy obrázků – procvičování, upevňování slovní zásoby, trénink paměti ⇒ **vděčná aktivita, děti baví soutěžit, hrají ochotně**

Montag
Dienstag
Mittwoch
Donnerstag
Freitag
Samstag
Sonntag

PL - Dny v týdnu

SESTAV OTÁZKY

du? Wie heißt .....

du bist alt? Wie.....

wohnt? du Wo .....

NAPIŠ ČESKY

.....

.....

.....

SESTAV DNY V TÝDNĚ

SONATNG.....

DESNATIG.....

DONERSTANG.....

MATNOG.....

FIATREG.....

NAPIŠ ČESKY

.....

.....

.....

.....

.....

ŘEKNI NĚMECKY: v pondělí – am Montag

ve středu - .....

v pátek - .....

ve čtvrtek - .....

v pondělí - .....

v sobotu - .....

v úterý - .....

v neděli - .....

o víkendu - .....

KDE JE DĚDA? WO IST DER OPA? Napiš česky:

Am Montag ist er zu Hause.

Am Dienstag ist er in der Schule.

Am Freitag ist er in der Kneipe.

Am Samstag ist er wieder (=zase) in der Kneipe.

5. hodina

1. kulisa domu, figurky s cedulkami na krku, zvířátka

- automatizace fráze „(podmět) je doma“ s využitím pomůcek:
- vzít figurku „Karl“, dát do domečku a doprovodit větou „Karl ist zu Hause.“
- na tento způsob s dalšími figurkami/postavami zvířat; každé dítě musí říct určitý počet vět, poté je na řadě někdo jiný – závisí na aktuálním počtu dětí na kroužku a úrovni jejich němčiny; lze hrát až do spotřebování figurek+zvířat (až budou v domečku všechny postavičky)
- nácvik ústního projevu, samostatné tvoření vět z paměti, bez papíru ⇒ osvědčilo se, dětem se aktivita líbila, s chutí pracovaly
- **!! přestože jde o velmi jednoduchý úkol (neustále tatáž věta, jen s obměnou podmětu), chvíli trvá, než se ji děti naučí a zvládnou bezchybně vytvořit třeba 3 věty za sebou**
- **na druhé straně mohou – po dostatečném nácviku – zažít úspěch, být pochváleny, když se to naučí a začne jim to jít**
- tato hra fungovala velmi dobře, zdálo se, že se dětem líbí, ale přesto je sporné, nakolik je pro děti z DD vhodná: Základní slovní zásobu v němčině tvoří (také) názvy členů rodiny - kromě zvířat a figurek s vlastními jmény aktivita obsahuje figurky jako „máma, táta, babička, sourozenci“ v kombinaci s kulisou toho domu – je otázka, zda není nevhodné po dětech v DD chtít věty typu „Máma je doma.“, „Táta je doma.“ atd. Dělalí jsme to, děti působily normálně, nerozhoveně, ochotně se aktivity účastnily, přesto zde tyto pochybnosti jsou (podvědomí, jejich možné trauma z dřívějška atd.).

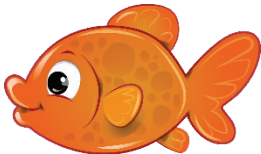
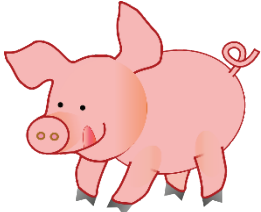
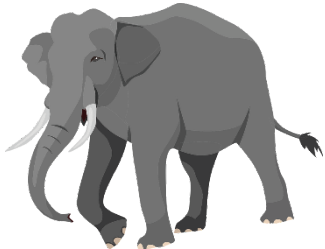
2. kartičky – české a německé názvy zvířat; přídavná jména

- hledání správných dvojic, přiřazování k sobě ⇒ ok
- protiklady, tvoření vět ⇒ nic slavného - jako by děti ty činnosti, při kterých mají „jen“ mluvit, chtěly mít co nejdříve za sebou; případně ochotně odpoví, ale jen jednou a shání se po dalším papíru (PL)

3. PL dny v týdnu II: tabulka – různé činnosti v jednotlivých dnech

- dny v týdnu, slovesa – opakování
- tabulku doprovází text, který si děti přečtou, přeloží a v podobě piktogramů/obrázků zanesou do tabulky
- ⇒ ok

der Hund	
der Vogel	
der Bär	
der Fisch	
das Schwein	
der Elefant	

1) Přečti si text a napiš v bodech do tabulky, co který den Helmut dělá.

Am Montag ist Helmut in der Schule. Am Dienstag spielt er Fußball. Am Mittwoch hat er frei. Am Donnerstag spielt er wieder Fußball. Am Freitag spielt er Gitarre. Am Samstag ist er zu Hause und spielt Computer. Am Sonntag lernt er.

					das Wochenende	
MONTAG	DIENSTAG	MITTWOCH	DONNERSTAG	FREITAG	SAMSTAG	SONNTAG

2) Beantworte die Fragen. Odpověz na otázky:

Wann spielt Helmut Fußball?

Wann hat er frei?

Wann spielt er Computer?

Was macht Helmut am Freitag?

Wann lernt er?

3) Mach eine Tabelle für dich. Napiš v heslech do tabulky, co děláš ty:

MONTAG	DIENSTAG	MITTWOCH	DONNERSTAG	FREITAG	SAMSTAG	SONNTAG

6. hodina

1. papírová zvířátka (dají se nasadit na prsty); kartičky s jejich názvy

- popis, přiřazování názvů, barev, jména, konverzace
- ⇒ ok; zvířata s kartičkami měla úspěch, děti ochotně pracovaly
- !! minus u konverzace – nezáměr, neochota, snaha mít tuto aktivitu rychle za sebou a jít dál

2. papírové kartičky – dny v týdnu – podruhé tatáž aktivita (dny v týdnu k vystřížení najdete ve 4. hodině)

- řazení správně za sebou, první/poslední den týdne, školní týden, víkend
- který den byl včera/dnes/zítřa/pozítří/předevčirem – tyto otázky v němčině – přepis na stírací tabulku, odkud si děti opisují do svých papírů ⇒ ok

3. PL „dny v týdnu“ (2x kopie z prac. sešitu)

- předložky, ustálená spojení – procvičování ⇒ ok
- tabulka – činnosti každý den: opakování dnů v týdnu, sloves ⇒ ok

1. Franz hat einen Kalender. Was macht Franz?

Am Montag baut er .....

Am Dienstag .....

Mittwoch .....

Donnerstagnachmittag .....

Freitagabend .....

Samstag .....

Sonntag .....

2. Was machst du die ganze Woche?

Schreibe und zeichne oder male wie Franz (in der Übung 1).

Am Mo .....

Am Di .....

Am Mi .....

Am Do .....

Am Fr .....

Am Sa .....

Am So .....

3. Der Wochenplan von Susi

Zeit	Montag	Dienstag	Mittwoch	Donnerstag	Freitag	Samstag
8 – 9	Deutsch	Rechnen	Schreiben	Tschechisch	Turnen	FREI
9 – 10	Rechnen	Tschechisch	Turnen	Schreiben	Deutsch	
10 – 11	Turnen	Lesen	Deutsch	Lesen	Rechnen	
11 – 12		Schreiben	Tschechisch		Lesen	
12 – 13						
13 – 14						

1. Wann hat Susi Deutsch?

Wann hat sie Rechnen?

Wann hat sie Tschechisch?

Wann hat sie Schreiben?

2. Wann hat Susi Lesen?

Wann hat sie Turnen?

Und wann hat sie frei?

Wann hat sie vier Stunden?

Wann hat sie drei Stunden?

3. Wann beginnt am Montag die Deutschstunde?

Wann beginnt am Dienstag die Tschechischstunde?

Wann beginnt am Mittwoch die Turnstunde?

4. Das hier ist jetzt dein Stundenplan.

Schreibe bitte deinen Stundenplan.

Zeit	Montag	Dienstag	Mittwoch	Donnerstag	Freitag	Samstag
8 – 9						
9 – 10						
10 – 11						
11 – 12						
12 – 13						
13 – 14						

5. Wie fährst du zur Schule?

Schreibe es auf Deutsch.

Donnerstag,

Vati fährt gern mit dem

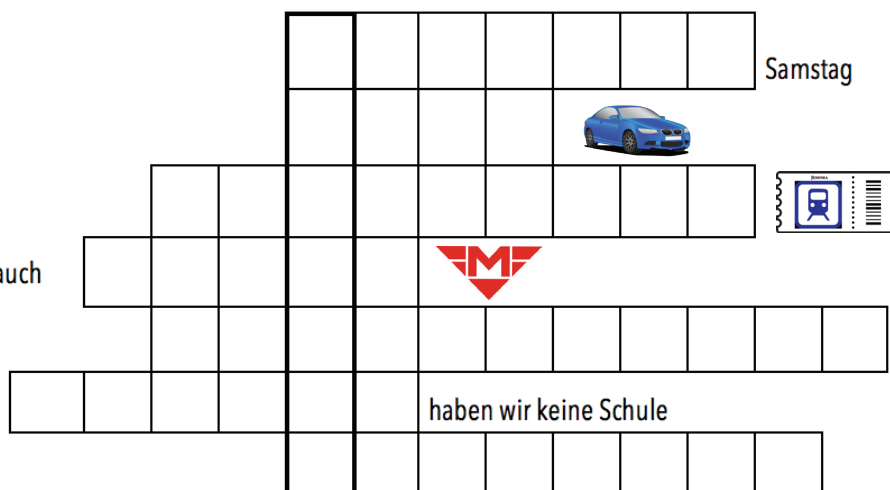
Im Zug brauchen wir eine

Die U-Bahn heißt in Prag auch

Das ist eine

Am

Montag...Mittwoch

7. hodina

1. kulisa domu, figurky s cedulkami na krku, zvířátka

- již poněkolkáté tatáž aktivita
- děti dávají postavičky do domečku a mluví o tom
- tentokrát v kombinaci s vlastnostmi těchto postav (napsat vybrané vlastnosti na papírové kartičky)
- ⇒ ok – ze strany dětí zájem, snaha, aktivita – zdá se, že potřebují názornost a fyzickou přítomnost pomůcek (figurky, zvířata, dům)
- ⇒ učení dětí navzájem: pokročilejší děti zapisují věty na stírací tabulku a ukazují těm, co mají nějaké problémy, jak to má být

8. hodina

1. velikonoční hodina němčiny

- plotýnkový vaříč, kovové formičky, vajíčka
- malování kraslic voskem ⇒ ze strany dětí zájem, aktivita

2. PL na téma „Velikonoce“; slovní zásoba

- pojmenovávání zvířat a dalších velikonočních symbolů; křížovka ⇒ ok

PL - Velikonoce

1. Beschreibe die Bilder: Popiš obrázky.

.....

.....

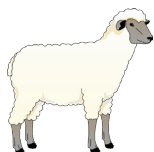
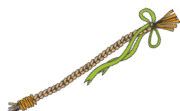
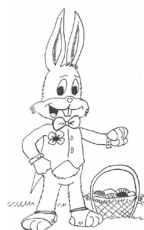

.....

.....

2. Ordne den Bildern die Buchstaben zu: Přiřaď k obrázkům písmenka.

A - die Kinder

B - ein Ei: Das Ei ist weiß

C - Ei mit der Schleife

D - Korb mit Eiern

E - Henne auf dem Ei

F - das Schaf

G - die Osterrute

H - der Schafbock

I - zwei Küken und ein Ei

J - das Osterei

K - der Osterhase

3. Was gehört (nicht) zu Ostern: Co (ne) patří k Velikonocům:

die Osterrute, das Ei, der Weihnachtsbaum, der Schnee, das Schaf, die Osterlieder, die Henne, der Computer

9. hodina

HRY:

1. papírový model krajiny se zvířaty (zakoupeno v papírnictví)

- sestavování, následné pojmenování, popis, barva
- věk zvířat (procvičování fráze kolik je komu let)
- ⇒ ok, se zájmem; problém u následné konverzace – nechuť (nebo možná jen nedostatek fantazie, nedostatečný trénink ze školy apod.)

2. samolepky zvířat a číslic

- pojmenování a popis zvířat, jejich jména, věk (Tip: K mluvení použijte samolepky s obrázky čísel, zvířat, věcí, atp.)
– fráze: mluvit o nich ve větách ⇒ ok
- za odměnu, po splnění úkolu si děti mohly samolepky nechat, nalepit na svůj mobil apod.
⇒ nadšení (přestože se jednalo o děti ve věku 14-17 let)

3. křížovky na téma „Velikonoce“ (I – III)

- opakování slovní zásoby z minulého týdne ⇒ ok

4. ping-pong v němčině

- využití pomůcek, které jsou v DD
- sportovní část hodiny, počítání německy
- ⇒ děti aktivní, s radostí se účastnily
- !! nutné připomínat, že mají počítat v němčině; minusem jsou sklony dětí „rozjet se“ a nebýt ke zkrocení, úplně „zapomenout“, že jsou na kroužku němčiny...

Ostern - Kreuzworträtsel

1) tři

2) vajíčka

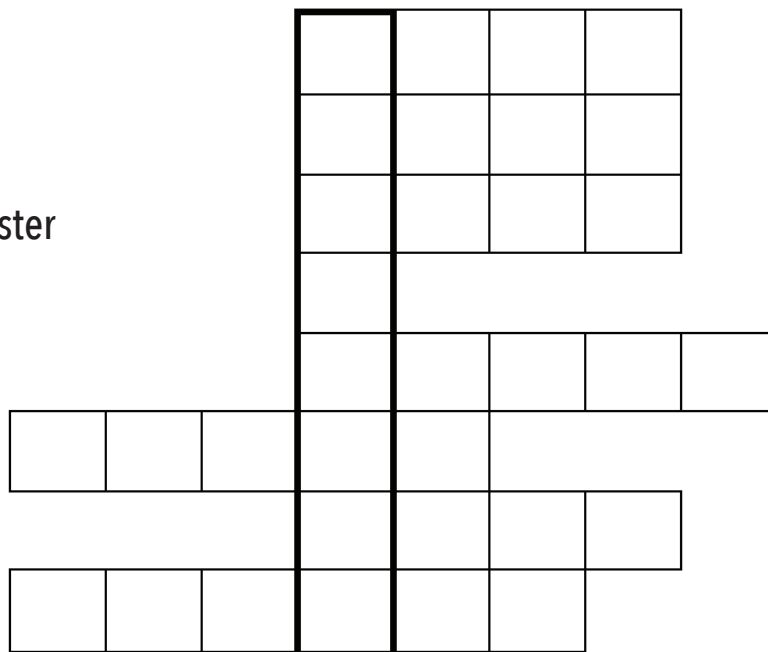
3) pomlázka = die Oster

4) slepice

5) ovce

6) Schokolade ist

7) Velikonoce

česky: _ _ _ _ _

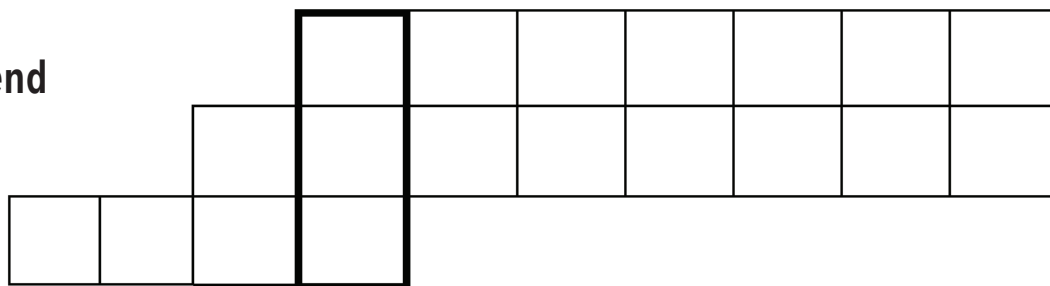

Křížovka (Velikonoce II)

1) Sonnabend

2) úterý

3) lev

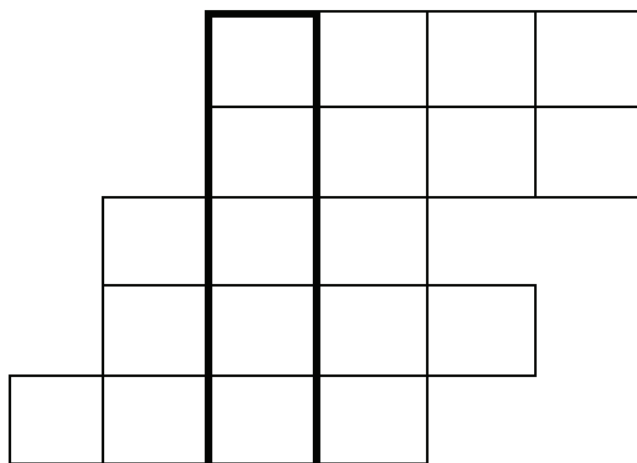
4) racek

5) auto

6) starý

7) žlutý

8) mladý

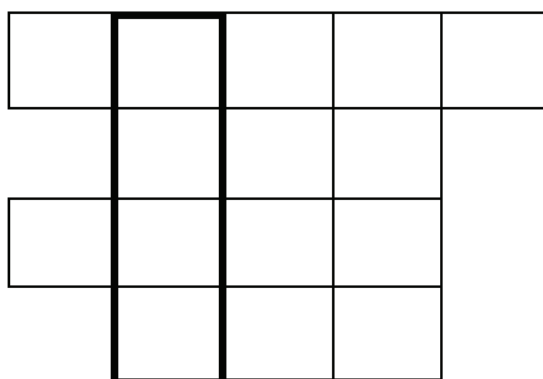

9) dnes

10) já

11) ne

12) červená

⇒ Macht ihr das zu Hause auch?

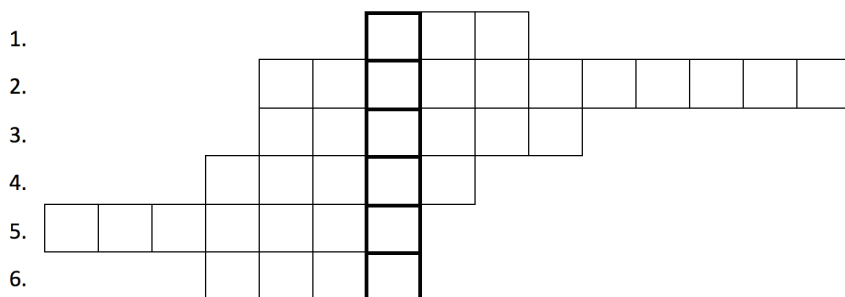

Křížovka (Velikonoce III)

TÉMA: Učíme se a procvičujeme slovní zásobu

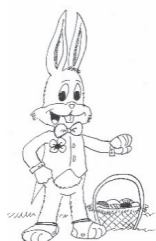
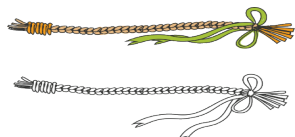
OSTERN

1. Lose dieses Kreuzworträtsel.

1. Der Vater meiner Mutter ist mein ...
2. Ich habe zwei ..., es sind zwei Schwestern.
3. Meine Mutter und mein Vater sind meine ...
4. Der Mann meiner Tante ist mein ...
5. Ich habe zwei Kinder, meine ... heißt Heidi
6. und mein ... ist Rudi

2. Was ist auf den Bildern?

3. Lerne das Gedicht.

Osterhäschen, Osterhas'
Osterhäschen, Osterhas'
komm mal her, ich sag dir was:
Laufe nicht an mir vorbei,
schenk mir doch ein buntes Ei!

4. Was weißt du über Osterbräuche in Tschechien und in Deutschland?

Suche im Internet nach.

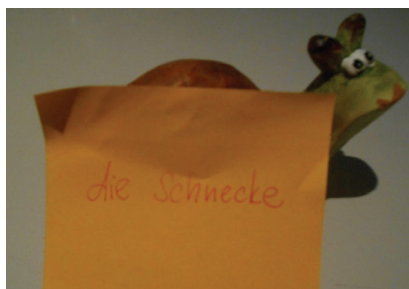
Ostern in Tschechien	Ostern in Deutschland

10. hodina

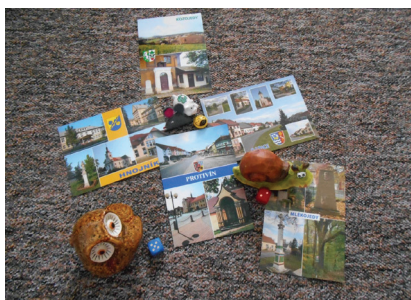
1. hra s plyšovými hračkami + lepicí papírky

- popis plyšáků, dávání jmen, nalepit obecný název (kočka, medvěd apod.)
- ⇒ ok

2. Konverzace:

- Pomůcky: pohledy různých obcí, kostka s čísly, plyšové hračky, kartičky s názvy věcí a předmětů
- Postup: Děti si vyberou plyšáka se jménem, vylosují pohled + kartičku s nějakou věcí a hodí kostkou. Následně z toho na základě vylosovaných údajů tvoří v němčině věty, např.: „To je kočka Anna. Bydlí v Brně. Má klobouk. Je jí 5 let.“
- Lze obměňovat – nejdřív hází a losuje každý sám pro sebe, pak pro spolužáka apod.
- Cíl: Procvičování slovní zásoby v základních frázích nezvyklou, atraktivní formou
- ⇒ úspěch, pokud jde o přístup dětí, nadšení; oproti konverzaci „nad papírem“ u této činnosti mluvit chtěly, snaha
- !! přestože se jedná o základní fráze, ústní projev je u některých slabší, problémy, nutné opravy a více pokusů. Je však třeba stále povzbuzovat. Z mluvení i s opravou chyb se naučí opravdu hodně.

3. plyšová zvířátka + kulisa domu

- dávání zvířat do domu doprovázené větou „Kočka je doma.“ „Pes je doma.“ atd.
- stejná aktivita jako před několika týdny s cílem zažití, zautomatizování/zopakování tvorby nejjednodušších vět
- ⇒ ze strany dětí zájem, ale:
- !! úspěch nevalný, přestože to již jednou dělaly. Nutné nejdříve znovu připomenout, opakovaně zkoušet, až dojdou děti do fáze, kdy opět zvládnou několik vět za sebou (správně a bez pomoci).

11. hodina

1. obrázkové kartičky + popisky

- téma „jídlo, nádobí“ – přiřazování názvů k obrázkům ⇒ ok

2. kris-kros (cestovní varianta hry Scrabble)

- sestavování německých slov (jeden skládá, ostatní říkají český význam, pak následuje výměna rolí) ⇒ ok, ze strany dětí zájem, bavilo je to

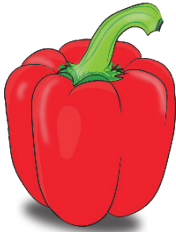
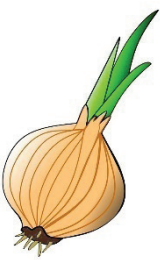
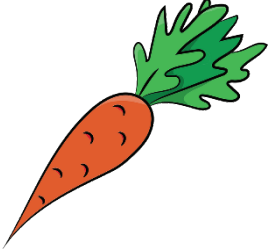
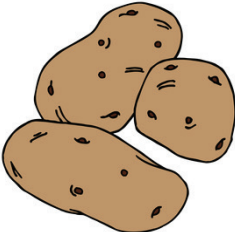
3. kartičky s názvy zvířat + popisky

- procvičování slovní zásoby, tvoření dvojic německý + český název

4. tvorba vět - tvoření vět s kartičkami - zvířata, osoby, vlastnosti

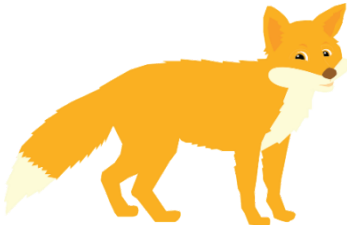
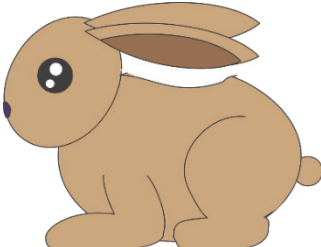
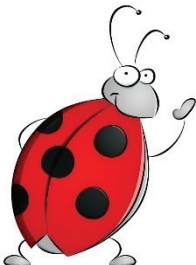
- skládání slov a vět (ČJ-NJ)
- ⇒ ok

das Obst	das Gemüse	

Kartičky s názvy zvířat – český a německý název

motýl	včela	liška
der Schmetterling	die Biene	der Fuchs
králík	beruška	
das Kaninchen	das Marienkäfer	

Názvy zvířat - další

das Meerschweinchen	morče
der Wüstenfuchs	pouštní liška
der Pandabär	medvídek panda
die Biene	včela
die Eidechse	ještěrka

Tvorba vět – zvířata a osoby

Der Apfel ist süß.	To jablko je sladké.
Der Opa isst Schnecken.	Děda jí šneky.
Susi hat ein Eichhörnchen.	Susi má veverku.
Das Erdmännchen ist grün.	Ta surikata je zelená.
Nicht jedes Erdmännchen ist grün.	Ne každá surikata je zelená.
Meine Katze trinkt Milch.	Moje kočka pije mléko.
Deine Möwe ist violett. Warum?	Tvůj racek je fialový. Proč?
Karl hat zwei Hunde.	Karel má dva psy.
Die Oma trinkt Bier.	Babička pije pivo.
Die Schlange liebt Sonne.	Had miluje slunce.
Der Wüstenfuchs wohnt in Wien.	Pouštní liška bydlí ve Vídni.
Die Ente mag Wasser.	Kachna má ráda vodu.
Schwalbe ist ein Vogel.	Vlaštovka je pták.

ŽIRAFA	die Giraffe	KRTEK	der Maulwurf
Sie hat einen langen Hals.		Es ist schwarz und lebt unter der Erde.	
PES	der Hund	PLYŠOVÝ MEDVÍDEK	der Teddybär
Er mag Knochen.		Es ist ein Plüschtier.	
PAPOUŠEK	der Papagei	KRÁVA	die Kuh
Er fliegt und spricht.		Sie gibt Milch.	
OVCE	das Schaf	ZEBRA	das Zebra
Dieses Tier gibt uns die Welle.		Es ist ein Pferd im ZOO, schwarz-weiß	
MYŠ	das Maus	KOČKA	die Katze
Sie hat gern Käse.		Sie isst gern eine Maus.	

Zdroj: Němečková Eva, 2017

12. hodina

1. dětská výuková kniha „Začínáme s němčinou“

- (Wilkes, Shackell: *Začínáme s němčinou*. FRAUS, 1993)
  - hodina zaměřená na rozvoj čtenářské gramotnosti v němčině
  - jednoduché dialogy formou komiksů (pozdravy, představování, základní konverzace, jídlo, volný čas)
  - podle úrovně němčiny jednotlivých dětí lze rozdělit úkoly – někdo jen čte, pokročilejší překládá

⇒ úspěch, zájem - hlavně u dětí, které čtenému textu rozumí a zvládnou překládat

13. hodina

1. pexeso (pexetrio)

- hledání trojic na téma „domácí zvířata“ (např. slepice, kohout, vajíčka)

2. Kikus-Bildkarten

- obrázkový slovník na téma „hudební nástroje, škola, hračky“ – čtvrtka s kartičkami (dalo by se rozstříhat jako pexeso), pod každým obrázkem německý název plus volné místo, kam si děti napíší význam český
- gramatický rod (mužský-modrá, ženský-červená, střední-zelená) vyznačen kolečkem u každého obrázku
  - a) popisování těchto obrázků
  - b) výroba vlastního slovníku na téma „zvířata“

⇒ funguje skvěle; díky obrázkům děti hned vědí, jak slovíčka česky pojmenovat, i když třeba německému nápisu nerozumí

⇒ žákyně se inspirovala a sama přišla s návrhem vytvořit slovník vlastní – malovat zvířata, označit barevně gramatický rod + popsat česky a německy (zapojení vlastní iniciativy; fantazie, kreativita); vznikla pomůcka, kterou si kompletně vytvořila sama

3. PL „Zvířata“

- představování – základní fráze ⇒ ok

4. PL „Čarodějnice v Německu“

- slovní zásoba k tématu „pálení čarodějnic“ v Německu
- historie, původ, čarodějnice Valpurga ve středověku – obrázky, jednoduché věty ⇒ ok

Kikus-Bildkarten (obrázkový slovník)

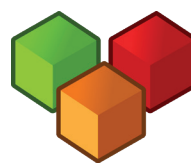
der Ball

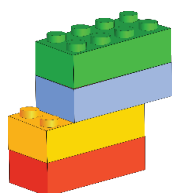
der Teddy

die Puppe

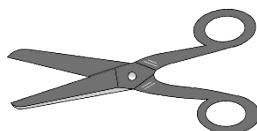
die Bauklötze

die Legosteine

der Bleistift

die Schere

das Buch

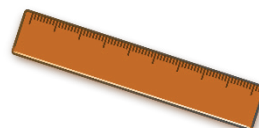
das Heft

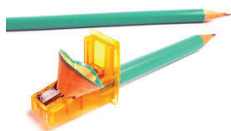
die Schultasche

der Fuller

das Lineal

der Spitzer

der Radiergummi

die Trompete

das Klavier

die Trommel

die Geige

die Gitarre

die Flöte

PL - Zvířata (základní fráze, představování)

Stell sie vor. Představ je.

Zum Beispiel:

Peppa

6

Das ist Peppa. Peppa ist ein Schwein. Pepa ist 6 (Jahre alt). Pepa wohnt in České Budějovice.

.....

.....

.....

Julie

2

.....

.....

.....

Mourek

4

.....

.....

.....

Rex

8

.....

.....

.....

DIE WALPURGISNACHT (DOSL. VALPURŽINA NOC) = PÁLENÍ ČARODĚJNIC

– die heilige Walburga im Mittelalter (odvozeno od postavy sv. Valpurgy ve středověku)

= das Feuer am 30. April [fojr] = oheň 30. dubna

Vokabeln: slovíčka

das Feuer	[fojr]	oheň
am 30. April	[ám drajsichstn april]	30. dubna
heilig	[hajlich]	svatý, -á, -é
die Walpurgisnacht		pálení čarodějnic; čarodějnice (= ta akce 30. dubna)
die Hexe		čarodějnice – ve smyslu ježibaba
das Frühlingsfest	[frýlinks fest]	svátek na jaře/jarní svátek
das Mittelalter	[mitl altr]	středověk
noch		ještě

DIE WALPURGISNACHT – ÜBUNGEN: ČARODĚJNICE - CVIČENÍ

1. Popiš obrázky – beschreibe die Bilder:

2. Wähle die richtige Möglichkeit aus: Vyber správnou variantu.

Die Walpurgisnacht ist:

- am 24. Dezember
- am 30. April
- am 6. Januar

„Ježibaba“ ist:

- * eine Mutter
- * eine Lehrerin
- * eine Hexe

Das Feuer ist:

- strom
- jezevec
- špekáček
- oheň

Die heilige Walburga lebte: (svatá Valpurga žila v...)

- * im Jahr 2013
- * im Mittelalter
- * noch gestern

14. hodina

1. křížovka s tajenkou „letní prázdniny“

- slovíčka z minulé hodiny „hračky, škola, hudební nástroje“

⇒ **ok; vlastní iniciativa:** žákyně si překreslila nevyluštěnou křížovku, aby ji mohla vzít na němčinu do školy

2. PL „Die Tiere - zvířata“

- infinitivní fráze NJ-ČJ
- člen určitý, neurčitý
- přivlastňovací zájmena „mein/meine, dein/deine“

⇒ **ok**

3. PL sloveso „být“

- překlad vět
- základní fráze

⇒ **ok**

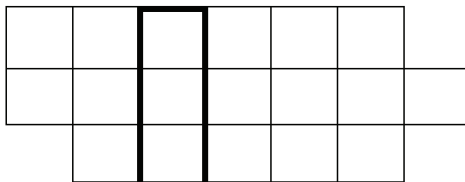
Hurra, bald sind

----- !

1) pořadač/desky

2) ořezávátko

3) plyšový medvěd

1) školní taška

2) bubínek

3) penál

4) trumpet

5) flétna

6) chrastítka/řehačka

7) sešit

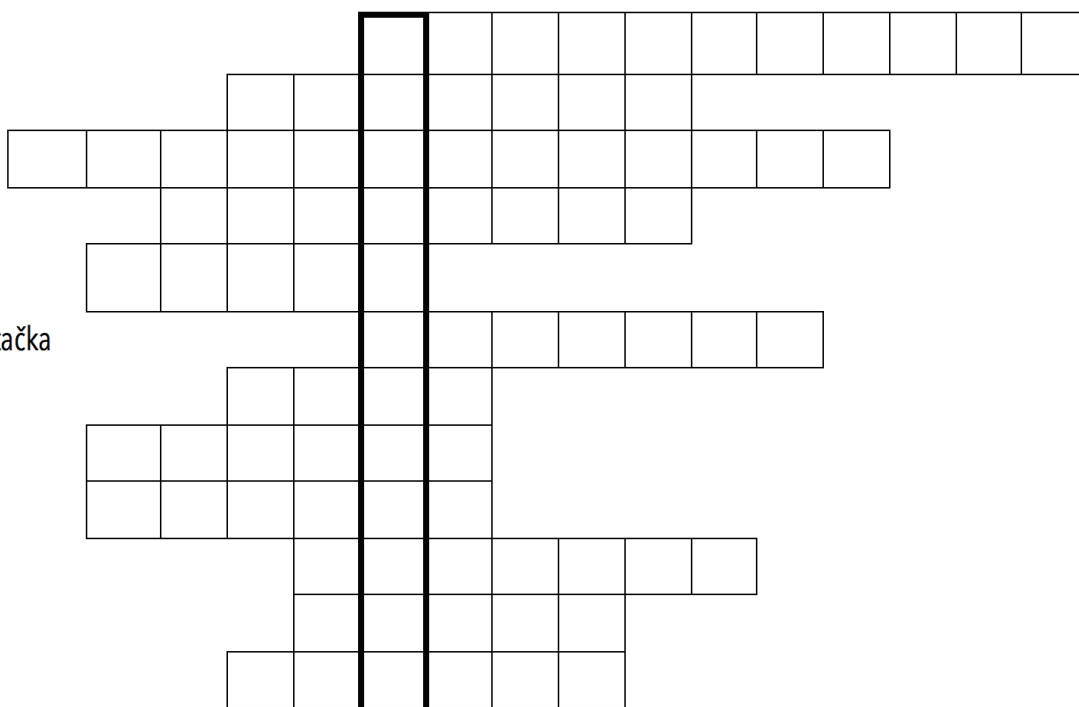
8) plnicí pero

9) nůžky

10) kytara

11) housle

12) pravítko

PL - Zvířata – infinitivní fráze

PŘELOŽTE:

_____ Schach spielen [šach špíln]

_____ Pommes essen

_____ Schnaps trinken

_____ in die Kneipe gehen

PŘIVLASTŇOVACÍ ZÁJMENA

der (ein) => mein

der (ein) Hund => **mein Hund** – můj pes

die (eine) => meine

die (eine) Katze => **meine Katze** – moje kočka

das (ein) => mein

das (ein) Tier => **mein Tier** – moje zvíře

!!! Řídíme se vždy rodem v němčině, např. můj racek = meine Möwe

moje skříň = mein Schrank

česky	německy	můj/moje	tvůj/tvoje
pes			
kůň			
racek			
kráva			
sestra			
pivo			

Je to tvůj pes? Ist es dein Hund?

Je to tvoje koza?

Je to tvůj racek?

Je to tvůj kůň?

Je to tvůj lev?

PL sloveso „být“

Spoj:

Ich bin dreizehn.	Je mi 13.
Ich bin zu Hause.	Jsem ve škole.
Ich bin in der Schule.	Jsem doma.
Ich bin ein Schüler.	Nejsem velký.
Ich bin groß.	Jsem velký.
Ich bin nicht groß.	Jsem školák.
Ich bin Uli.	Já jsem Uli.

Doplň sloveso sein (být) ve správném tvaru.

Ich ..... hier. Wo ..... du? Ich ..... auch hier.

Wir ..... in der Schule. Wo ..... ihr? Wir ..... zu Hause.

Peter ..... hier. Er ..... 12 Jahre alt. Er ..... nicht in der Schule, er hat Ferien.

Sie ..... aus Aussig, Frau Novák, oder? Ja, ich ..... aus Aussig.

- aus = z   aus Aussig = z Ústí

Přelož:

Wo bist du? .....

Bist du zu Hause? .....

Oder bist du in der Schule? .....

Wie alt bist du? .....

Bist du schon achtzehn? .....

Najdi správné řešení:

Ich bin nicht zu Hause.	On tady není.
Er ist nicht hier.	Je tady.
Sie ist hier.	Nejsem doma.
Sie ist erst drei Jahre alt.	Jsme ve škole.
Er ist zu Hause.	Jsou mu tři roky.
Wir sind in der Schule.	Je doma.

4.2 JAZYKOVÁ GRAMOTNOST – ANGLICKÝ JAZYK – PATRICIE MICHALOVÁ – 1. STUPEŇ ZŠ

Ukázky hodin jsou určeny žákům prvního stupně základní školy. Jde spíše o pracovní listy bez pokynů pro lektora. Zkušený lektor by měl hodinu samozřejmě vždy doplnit o úvod a závěr s ohledem na ověřené modely učení a naložit s pracovními listy dle vlastního odborného a didaktického uvážení. Dle tempa žáků je možno udělat v jedné hodině více pracovních listů, nebo naopak si pracovní listy rozdělit na více částí. Dá se říci, že jsou v tomto předmětu lekce spíše po tématech. Proto je možné např. kombinovat témata a aktivizační aktivity do jedné lekce. Jedna lekce lektorky měla 45 min.

1. hodina - tvary a barvy

Žáci obdrží pracovní list a postupují dle pokynů. Učitel samozřejmě může vše podrobně dovysvětlit.

- **Úkol 1:**
  - Úkolem žáků je na linku pod přepisem výslovnosti napsat správně dané slovo (a přeložit).
- **Úkol 2:**
  - Žáci by níže uvedené věty měli přečíst, přeložit a náležitě vybarvit obrázky.

2. hodina - hračky

- **Úkol 1 + Úkol 2:**
  - Úkolem žáků je v obou případech správně spojit slovíčko s obrázkem

Tvary a barvy (1.hodina)

Úkol 1 - přelož:

[red] .....

[blu:] .....

[gri:n] .....

[jelou] .....

[grei] .....

[orinž] .....

[braun] .....

[wait] .....

[pink] .....

[golt] .....

Úkol 2 - vybarvi:

The big star is green,

The small star is blue.

The big triangle is yellow.

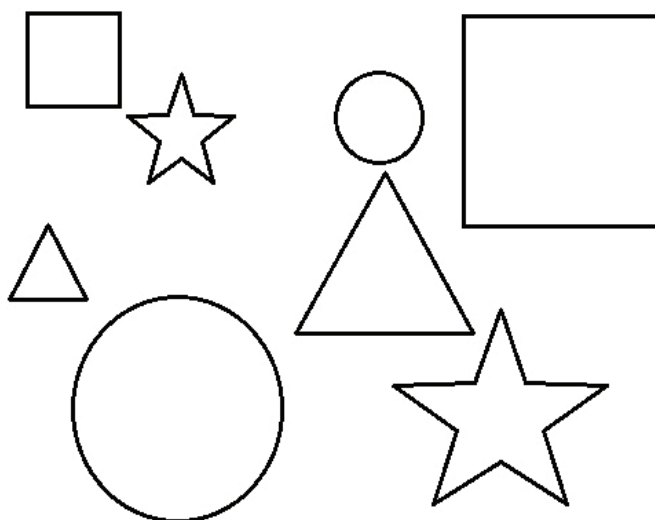
The small triangle is orange.

The big circle is orange.

The small circle is brown.

The big square is red.

The small square is black.

Úkol 1 – pospojuj slovíčka s obrázky:

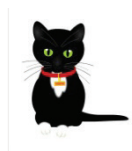
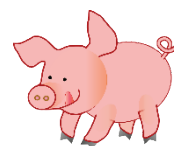
1. book [buk]
2. cards [ca:ds]
3. car [ka:]
4. kite [kait]
5. scooter [ˈsku:tæ]
6. ball [bo:l]
7. cubes [kju:bs]
8. teddy bear [ˈtedibeæ]
9. rocking horse [ˈrokin ho:s]
10. doll [dol]

shutterstock - 149918651

Úkol 2 – pospojuj slovíčka s obrázky:

1. a fish
2. a teddy
3. a ship
4. a dog
5. a train
6. a plane
7. a car
8. a cat
9. a doll
10. a bell
11. a pig

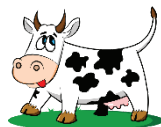
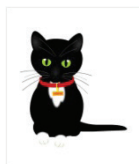
3. hodina – zvířata

Jde spíše o téma, které obsahuje několik pracovních listů pro procvičení slovní zásoby na téma zvířata. Poslední úkol č. 4 se věnuje také mezipředmětovým vztahům, když zapojuje základní početní příklady.

- **Úkol 1**
  - Spojit slovíčko s obrázkem.
- **Úkol 2**
  - Vyplnit křížovku dle instrukcí.
- **Úkol 3:**
  - Učitel může použít následující cvičení buď jako domino, nebo pexeso.
- **Úkol 4:**
  - Zábavné počítání se zvířaty.

Spojování slovíček (Úkol 1)

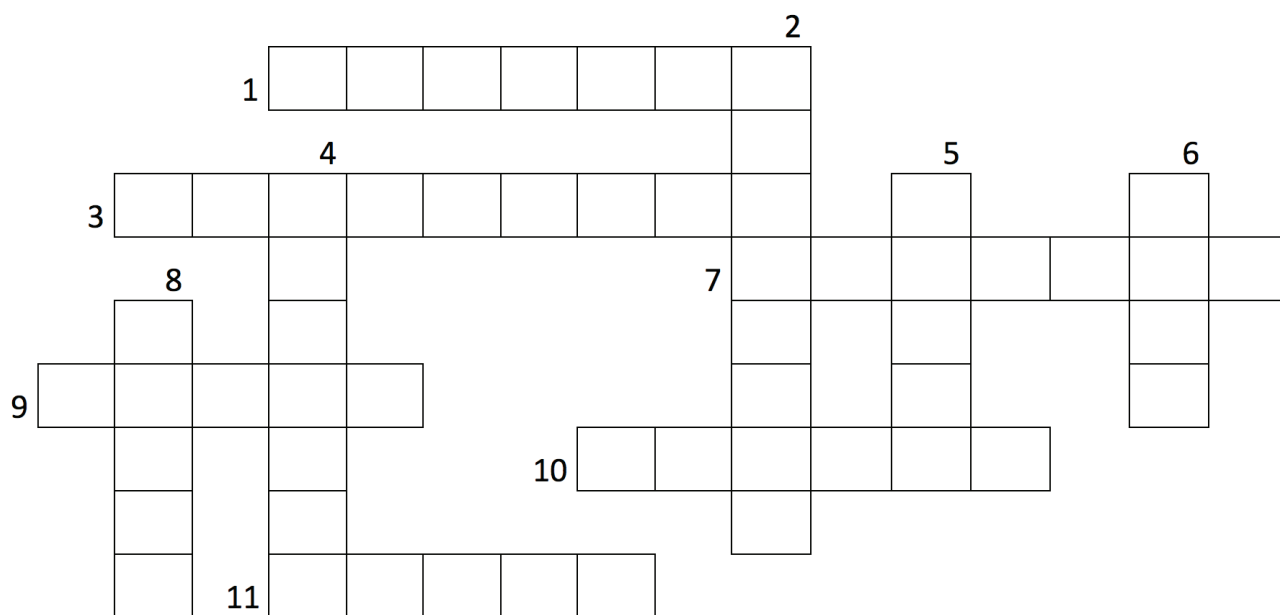
1. CAT
2. COW
3. CROCODILE
4. DOG
5. ELEPHANT
6. FISH
7. HORSE
8. LION
9. OCTOPUS
10. SHEEP
11. SNAKE
12. TIGER

Křížovka (Úkol 2)

ANIMAL SAFARI

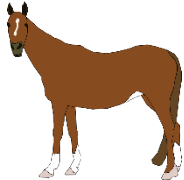
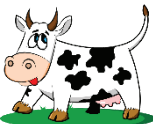
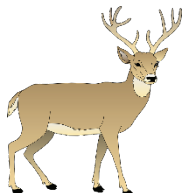
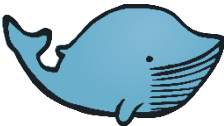
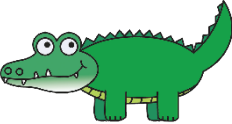
SVISLE

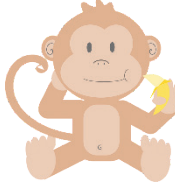
- 2 slon
- 4 pštros
- 5 had
- 6 lev
- 8 orel

VODOROVNĚ

- 1 žirafa
- 3 krokodýl
- 7 tučňák
- 9 papoušek
- 10 opice
- 11 hroch

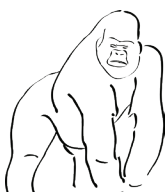
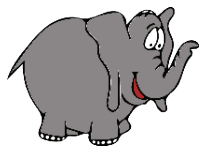
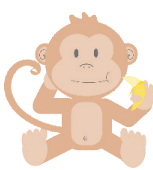
	LION		ELEPHANT
	CAT		HORSE
	COW		DEER
	WHALE		PARROT
	CROCODILE		KANGAROO
	CAMEL		FROG
	SWAN		MOUSE

	SNAKE		SPIDER
	GIRAFFE		MONKEY
	BUTTERFLY		BEAR
	ZEBRA		TIGER
	OWL		OCTOPUS

Zábavné počítání se zvířaty (Úkol 4)

ANIMAL MATHS

1)	2)	3)	4)	5)
6)	7)	8)	9)	10)

Can you count?

EXERCISE 1

one + four = a lion

seven + two = _____

two + six = _____

three + seven = _____

four + three = _____

nine + eight = _____

ten - four = _____

eight - five = _____

four - two = _____

three + one = _____

EXERCISE 2

zebra + snake = ten

gorilla + tiger = _____

hippo - giraffe = _____

parrot - monkey = _____

elephant - lion = _____

4. hodina – vybavení učebny

Úvod:

- Lektor si může s dětmi popovídat o tom, jaké je prostředí, ve kterém se učí. Ve škole, v domově nebo jinde. Jak jim vyhovuje? Jak by se dalo vylepšit?

Slovíčka:

- Lektor rozstříhá slovíčka v příloze (dle úrovně dětí je možno přidat další). Úkolem dětí je z rozstříhaných kartiček správně sestavit slovíčka. Děti mohou plnit úkol individuálně nebo ve skupinkách.

Překlad:

- Žáci by měli ke všem slovíčkům znát překlad (zjišťujeme ve skupině nebo poradí lektor). Mohou si pak slovíčka pro lepší zapamatování nalepit a k nim buď napsat český popisek nebo si k tomu nakreslit obrázek.

Závěr:

- Jaká slovíčka si pamatují? Jaká další by se chtěli naučit? Co by chtěli v učebně a zatím to tam nemají?

Úkol:

- Z rozstříhaných kartiček správně sestavit slovíčka

Sestavení slovíček.

win-	-dow	ta-	-ble
do-	-or	bo-	-ard
cha-	-ir	de-	-sk
clo-	-ck		

5. hodina - lidské tělo

Úkol:

- Jednotlivé části těla správně přiřadit.

6. hodina – pokyny

Úkol: Didaktická hra

- Každá skupinka vysílá soutěžit jednoho svého zástupce. Soutěžící stojí před tabulí. Ostatním dětem ukážeme na lístečku napsaný pokyn. Úkolem ostatních žáků dané řady je pokyn pantomimicky předvádět tak, aby ho žák u tabule uhádl. Jakmile se mu to podaří, získá pro svůj tým jeden bod. Body zapisujeme na tabuli.
- Obměna – Kartičku s pokynem si vylosuje žák u tabule a jen on ho pantomimicky ztvárňuje. Úkolem dětí je uhádnout daný pokyn (vyslovit ho anglicky).

7. hodina - čísla a rýmy

- Složení týmů skrze rým: Každý žák dostane jednu kartičku z přílohy a následně musí najít druhého do dvojice pomocí rýmu. Dvojici tedy tvoří např. One two – I love you. Při větším počtu dětí je možno rozdat každý lístek víckrát. Následně se pak vytvoří týmy – všichni, co mají 1, 2 a všichni co mají I love you budou spolu (analogicky pro další řádky).

Úkol 1 – Práce s textem po složení:

- Úkolem žáků nebo menších skupin je správně utvořit rýmy.
- Každý žák si přečte text vytvořené básně nejprve sám.
- Práce ve dvojicích: jeden žák čte čísla, druhý čte zbytek řádku. Poté se vymění.
- Práce se skupinkami: první skupinka začne číst (1,2). Druhá skupinka pokračuje (I love you)...Děti se snaží udržet rytmus básně.
- Soutěž skupin: Úkolem dětí je předvést celou básničku. Mohou si vytvořit svůj rytmus, doprovázet se tleskáním, luskáním, podupy apod.

Úkol 2 – Další básnička:

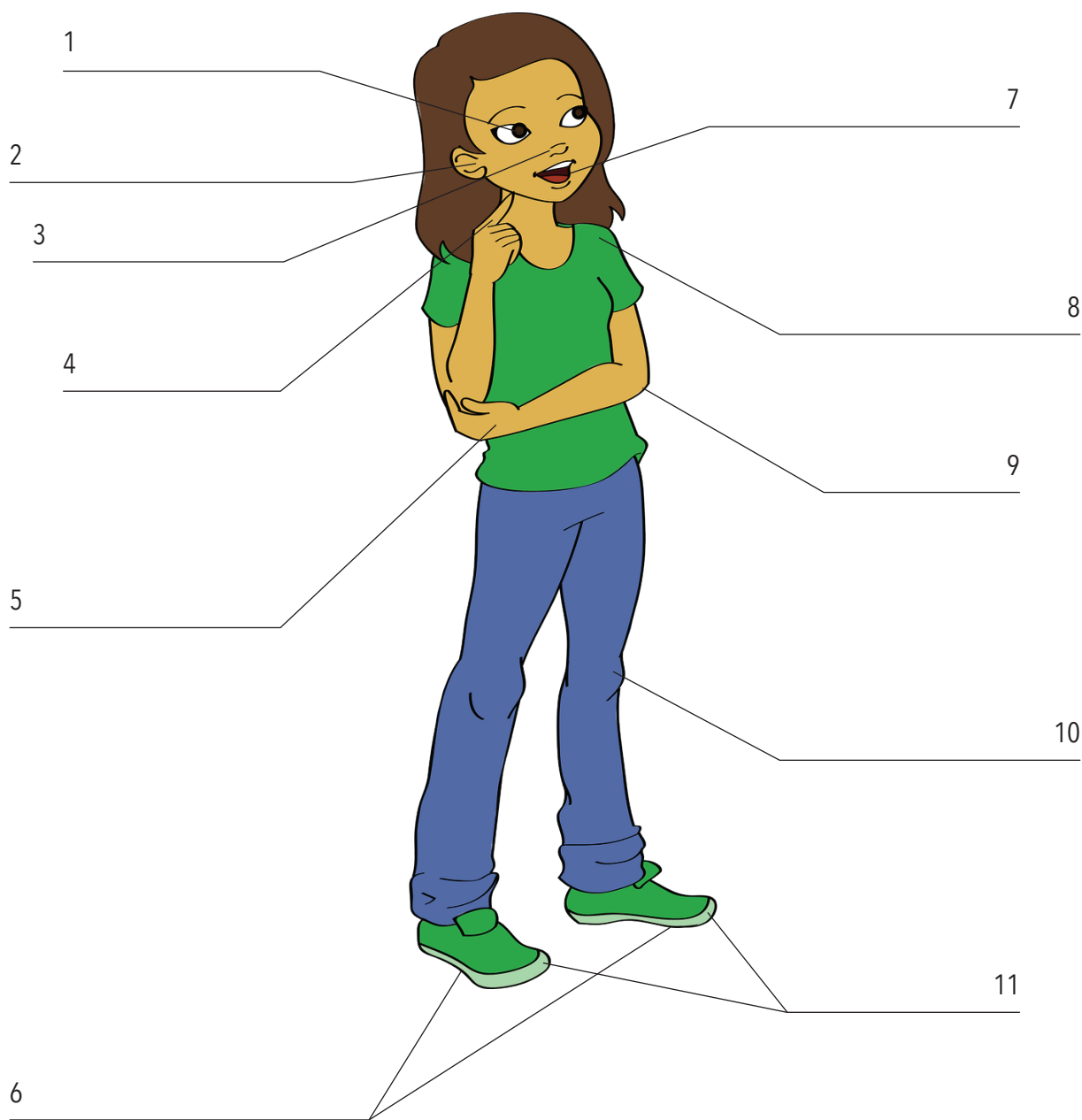
- V další příloze je připojena ještě jedna básnička napomáhající k zapamatování čísel. Můžete se jí s žáky společně naučit nebo jí například dát za domácí úkol.

Lidské tělo PL (5. hodina)

Přiřad'te správně jednotlivé části těla:

eye nose mouth ear fingers hand toes feet shoulder elbow knee

Pokyny k vystřížení:

STAND UP.	SIT DOWN.
COME HERE.	LISTEN.
LOOK.	OPEN YOUR BOOK.
CLOSE YOUR BOOK.	WRITE.
COLOUR.	MATCH.
TOUCH.	READ.
SAY.	SING.
COUNT.	PICK UP YOUR PEN.
GET A PENCIL.	PUT DOWN YOUR BAG.

Úkol 1:

1,2	I love you.
3,4	Close the door.
5,6	What's this?
7,8	That's great!
9,10	Count again....

Zdroj: Michalová Patricie, 2017

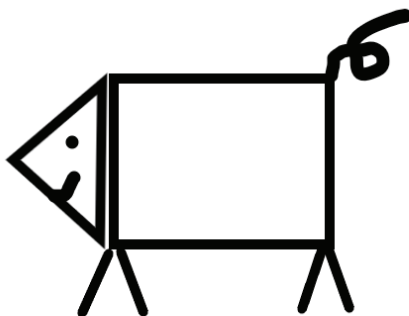
Úkol 2:

One, two, three, four,
Go to school and shut the door.
Five, six, seven, eight,
Don't be lazy and don't be late.

8. hodina - abeceda

Úkol: Prasátko

- Prasátko lze využít k procvičování písmen abecedy. Učitel vymyslí libovolné slovo. Na tabuli však namísto písmen tohoto slova nakreslí jen čárky, které představují jednotlivá písmena daného slova. Žáci se snaží naznačené slovo uhodnout a říkají písmena abecedy, která by mohlo hledané slovo obsahovat. Každé správné písmeno se doplní. Za každé špatné písmeno se namaluje jedna část prasátka. Hra končí, když je namalované celé prasátko, nebo když je slovo uhodnuto. Je vhodné zaměřit se na problematické hlásky.

9. hodina - motivační a aktivizační činnosti

Některé hodiny je vhodné udělat hravější, aby děti získaly motivaci k předmětu, k učení slovíček atp.

Následující přílohy obsahují čtyři takové aktivity:

Úkol 1:

- Úkolem žáků je nejdříve vybarvit jen ta slovíčka, která označují názvy hudebních nástrojů, sportů, her a zálib lidí. Vznikne souvislá cesta.

Úkol 2:

- Druhým úkolem je nakreslit obrázek ke slovíčku podle jeho významu. Možno zapojit jakoukoliv slovní zásobu. Využít např. problematická slovíčka.

Úkol 3:

- Klasické pexeso. Vystříhněte si jednotlivé obrázky a nápisy. Případně vysvětlíte dětem pravidla pexesa. Pexeso je možné vytvořit pro jakoukoliv slovní zásobu.

Úkol 4:

- Třídění slovní zásoby. Děti přiřazují jednotlivá slovíčka do kategorií (např. cat a dog do kategorie pets, atp.). Opět je možno obměnit kategorie i jednotlivá slovíčka.

Procvičování slovíček (Úkol 1)

Najdi cestu – vybarvi jen ta slovíčka, která označují názvy hudebních nástrojů, sportů, her a zálib lidí.

Guitar	Lion	Green	Monday	Fish
Flute	Clarinet	Cat	Figure skating	Judo
Dog	Saxophone	Badminton	Cycling	Football
Red	Yellow	Friday	Teacher	Swimming
Piano	Chess	Running	Windsurfing	Skating
Table tennis	Parrot	Tuesday	Brown	School

Procvičování slovíček (Úkol 2)

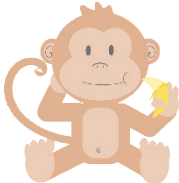
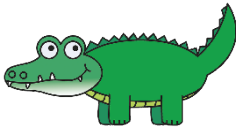
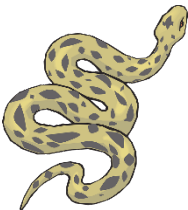
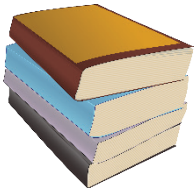
Nakresli obrázek ke slovíčku podle jeho významu

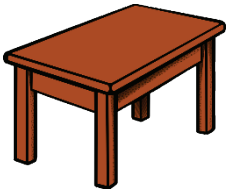
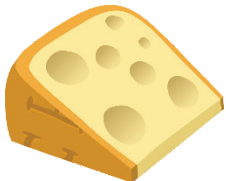
mouse	table	stars
sun	mushroom	forest
sky	squirrel	moon

Pexeso (Úkol 3)

	TIGER		LION
	MONKEY		CROCODILE
	SNAKE		ZEBRA
	BOOK		CLOCK
	TEA		WATER
	CHAIR		PEN

	TABLE		TEACHER
	CHEESE		FISH
	BREAD		RICE
	YOGHURT		PASTA

Třídění slovní zásoby (Úkol 4):

SLOVÍČKA K TŘÍDĚNÍ
yellow mother long one hair tiger ruler cat small father elephant bedroom black kitchen TV seven big ball pen zebra lamp head dog bike green sister table ten leg living room book hamster

KATEGORIE	SLOVNÍ ZÁSoba
PETS	
NUMBERS	
FAMILY	
SCHOOL OBJECTS	
COLOURS	
BODY	
ANIMALS	
ADJECTIVES	
HOUSE	
TOYS	
ROOM	

4.3 JAZYKOVÁ GRAMOTNOST ANGLICKÝ JAZYK – PATRICIE MICHALOVÁ – 2. STUPEŇ ZŠ

Vybrané pracovní listy jsou určeny pro druhý stupeň základních škol. Dle úrovně dětí je možné zařadit více listů do jedné lekce nebo naopak pracovní listy rozdělit na více lekcí. Dá se říci, že jsou v této sekci lekce spíše po tématech. Proto je možné např. kombinovat témata z jedné hodiny a aktivizační aktivity z hodiny další do jedné lekce. Důležitá je zejména zkušenost lektora, který rozhoduje o didaktickém využití listů. Pokyny zde nejsou příliš podrobné a konkrétní použití je tedy na lektorovi. Dbejte, prosím, na metodické pokyny v úvodu příručky i k jazykové gramotnosti konkrétně. Jedna lekce anglického jazyka měla opět 45 min.

1. hodina - pozdravy a zdvořilostní fráze

Úkol:

- Rozdělte dětem role, dejte jim přečíst následující rozhovory. Dalším úkolem je rozhovory přeložit a zaměřit se na zvýrazněné části textu. Na závěr doplnit chybějící části vět v níže uvedeném cvičení.

Pozdravy a zdvořilostní fráze

Read these four conversations:

Conversation 1

Clare: Hi Sarah, **it is great to see you.**
Sarah: Hi, **and you.** It has been ages. You look well.
Clare: Thanks, you too. **How are you doing?**
Sarah: **Very well.** I have got a new job. I am teaching at the college.
Clare: Great! You didn't like your old job, did you?
Sarah: No, I hated it. **What is your news?**
Clare: Well, I am getting married next year.
Sarah: Congratulations!

Conversation 2

Receptionist: Good afternoon. How can I help you?
Sam: Good afternoon, my name is Sam Jones. I have a meeting with Mr Williams at 3 p.m.
Receptionist: Ah, yes. Please take a seat. I will let Mr Williams know you are here.
Mr Williams: Ms Jones? I am Tom Williams. **Lovely to meet you.**
Sam: **And you,** Mr Williams.
Mr Williams: **How was your journey?** Was the traffic OK?
Sam: Yes, everything was fine, thanks.

Conversation 3

Andy: Hey, **how are things?**
Ben: **Good, thanks.** You? Have you finished that essay?
Andy: No, not yet. It is really difficult, isn't it? **Sorry, do you know Karen?** She is in my sister's class. Karen, Ben. Ben, Karen.
Ben: **Hi, nice to meet you.**
Karen: **You too.**

Conversation 4

Tony: Good morning, Mark. **Good to see you again.**

Mark: Morning, Tony. You too.

Tony: Mark, **let me introduce you to Tina.** She is doing an internship here for the summer, Tina, this is Mark. He runs our new office in Bristol.

Mark: **Pleased to meet you,** Tina.

Tina: And you, Tony.

Mark: **How are you finding it here?** It is very busy, isn't it?

Tina: Yes, it is. But I am really enjoying it, thanks.

Complete the sentences below with the correct name.

1. .... is getting married.
2. .... has a new job.
3. .... has a meeting with Sam Jones.
4. .... had a good journey.
5. .... hasn't finished an essay.
6. .... is in Andy's sister's class.
7. .... is doing an internship.
8. .... works in the new office.

2. hodina - zvířata

Úkol 1 – Pexeso:

- Pracovní list rozstříhat, rozdělit žáky do dvou skupin a každé skupině rozdat 12 obrázků se zvířaty. Na stůl rozložit slova pojmenovávající jednotlivá zvířata. Úkolem žáků je utvořit správné dvojice.

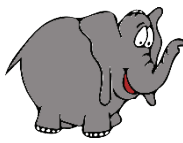
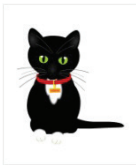
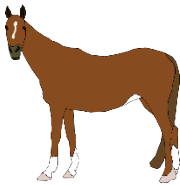
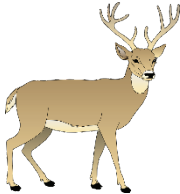
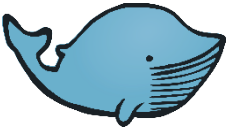
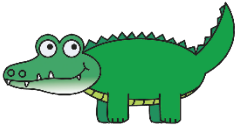
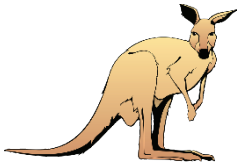
Úkol 2 – Postřehovka:

- Žáci pracují ve skupině, mají před sebou rozstříhané kartičky s názvy zvířat. Vyučující pomalu a zřetelně čte jednotlivé věty charakterizující to které zvíře. Úkolem žáků je poslouchat a co nejrychleji „popadnout“ kartu s názvem zvířete a ukázat ji.

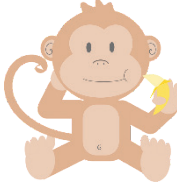
Úkol 3 – Otázky:

- Žáci rozstříhají otázky a položí je textem dolů. Jeden po druhém hází kostkou a postupují kupředu, Dostane-li se někdo na políčko označení „?“, vezme si kartičku s otázkou. Odpoví-li ji, zůstává na políčku, pokud neví, musí se vrátit zpět na předchozí políčko. Stoupne-li hráč na políčko s Go back to..., Visit..., Go to ..., jde buď dopředu, nebo dozadu (dle pokynu) na šrafované políčko u daného zvířete. Vyhrává ten, kdo se jako první dostane do cíle.

	LION		ELEPHANT
	CAT		HORSE
	COW		DEER
	WHALE		PARROT
	CROCODILE		KANGAROO
	CAMEL		FROG
	SWAN		MOUSE

	SNAKE		SPIDER
	GIRAFFE		MONKEY
	BUTTERFLY		BEAR
	ZEBRA		TIGER
	OWL		OCTOPUS

Postřehovka (Úkol 2)

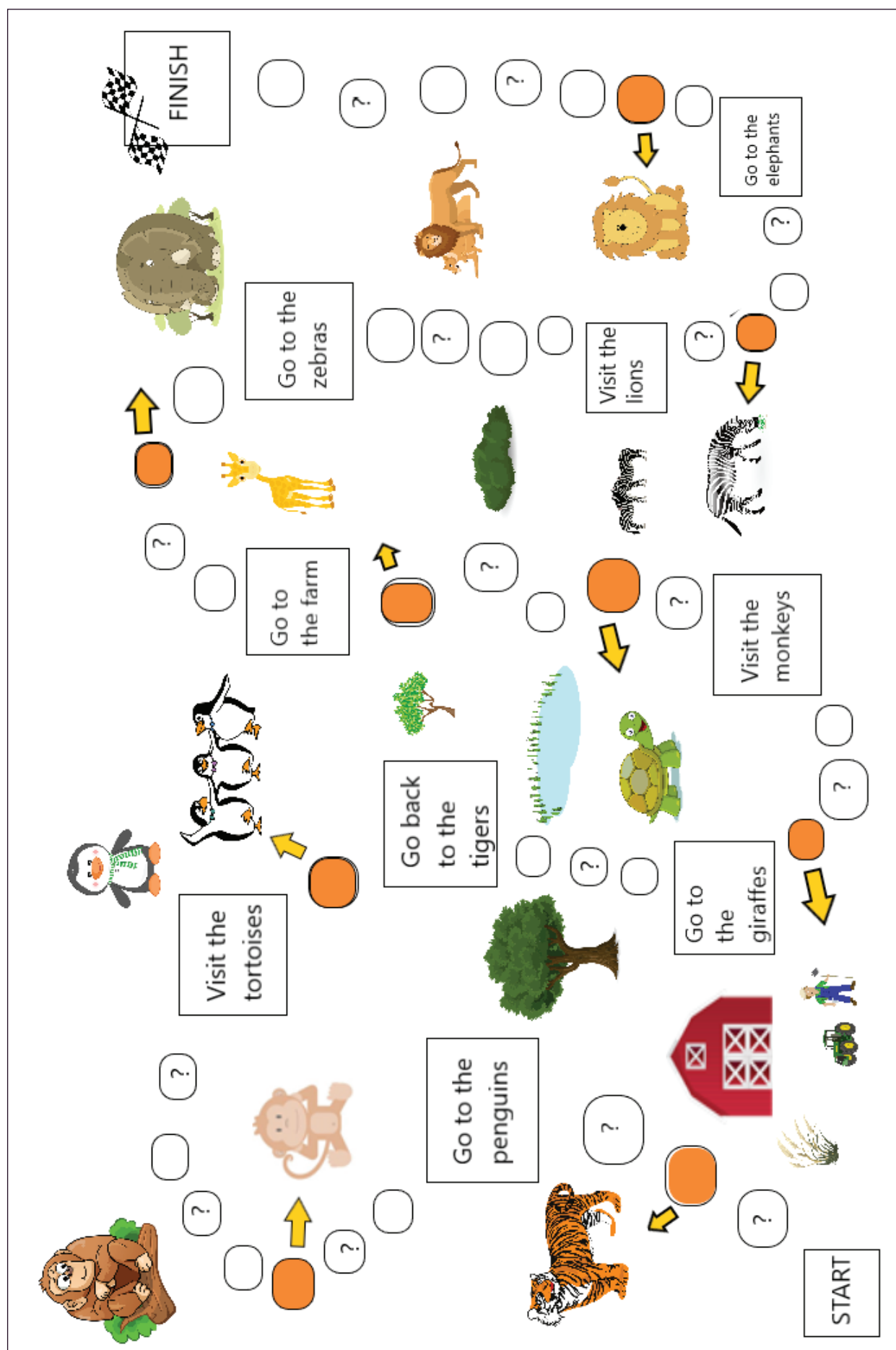
A SHARK	A MONKEY	A LION	A DOG
A CAT	AN ELEPHANT	A TIGER	A GIRAFFE
A ZEBRA	A SNAKE	A PARROT	A COW
A SHEEP	A DOLPHIN	AN OCTOPUS	A WHALE

This animal lives in the ocean.	It is very heavy and lives in the ocean.
It has got many legs.	It makes the sound „baa, baa“.
It is very dangerous and fast.	It barks and protects our houses.
It eats bananas.	It has many colours, it can fly.
It has got a very long trunk.	It has black and white stripes.
It lives at home, it's got four legs.	It has got a very long body, it is dangerous.
It's got a very long neck. It eats grass.	It has got very sharp teeth.
It can be orange and brown, it is a very fast animal.	It gives milk, it's very heavy.

Otázky (Úkol 3)

What do penguins eat?	What do monkeys eat?	What do lions eat?	Where do zebras live?
Where do cows live?	Where do tigers live?	What animal has got big ears?	What animal has got small ears?
What animal can swim?	What animal can fly?	What animal lives on a farm?	What animal is very big?
What animal is very slow?	What animal is small?	What animal is in danger?	Mime a monkey
Mime an elephant	Mime a tortoise	Mime a lion	Mime a frog

3. hodina - jídlo a pití

Úkol 1:

- Vyplnit křížovku se slovíčky. Vhodné jako aktivizační cvičení na začátku lekce.

Úkol 2:

- Rozstříhané pracovní listy je možné využít jako pexeso či je možné obrázky (slova) skládat podle diktátu.

Úkol 3:

- Žáci si pod sebe napíší jednotlivá písmena abecedy. Jejich úkolem je ke každému z nich napsat co nejvíce potravin či nápojů. Za každou potravinu, příp. nápoj žák získá 1 bod; pokud u písmene nemá nic, žákovi se strhne – 1 bod. Hra je na procvičení slovní zásoby. Může být použita rovněž jako aktivizační hra na začátku tematického bloku.

Ukázka:

A: apple, apricot, avocado

B: blueberry, blackberry, banana, bread

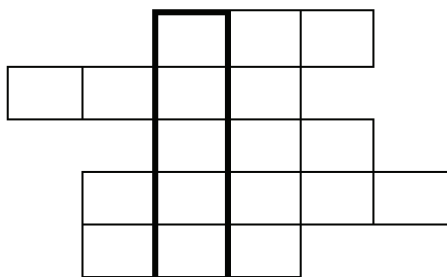
N: nut, noodles, nectarine, nougat

O: oat, orange, onion

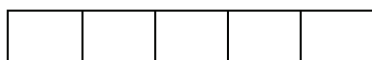

Křížovka (Úkol 1)

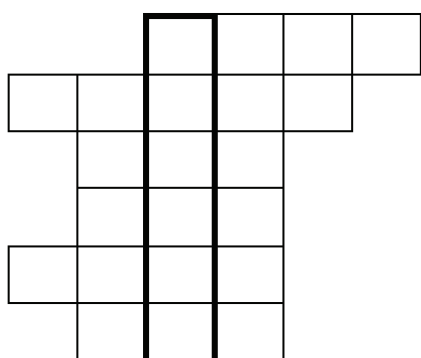
a
rty
pero
černé
deset

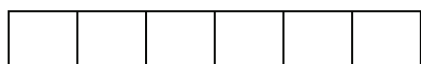
Tajenka
česky:

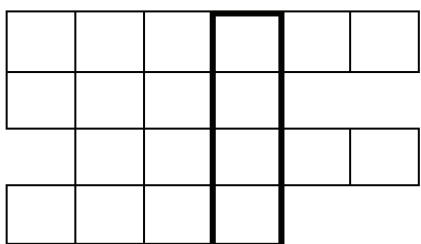
tělo
černá
jedna
ucho
ruka
smutný

Tajenka
česky:

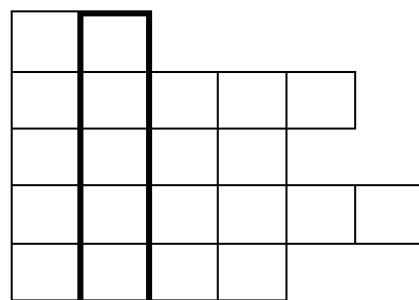
fialová
nos
černá
vlasy

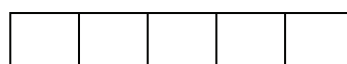
Tajenka
česky:

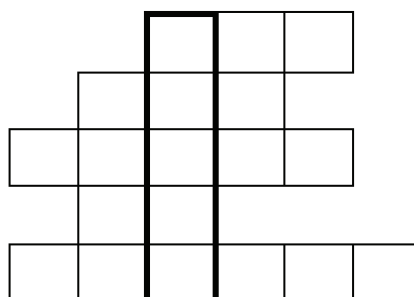
můj
osm
žiješ, žít
oranžová
devět

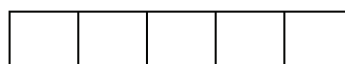
Tajenka
česky:

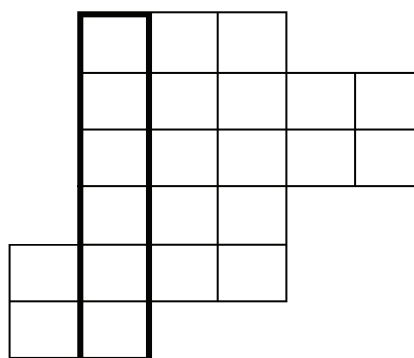
noha
ano
mamka
ne
prst

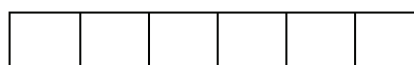
Tajenka
česky:

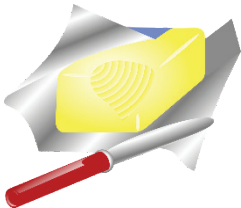
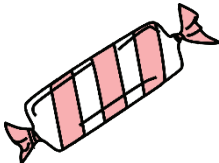
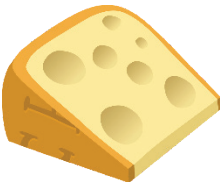
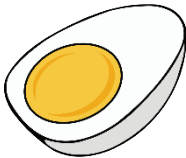
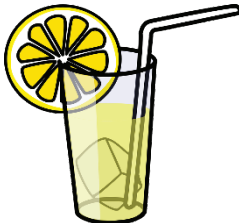
kráva
šťastný
osm
červený
šedý
moje

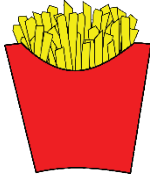
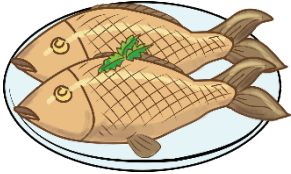
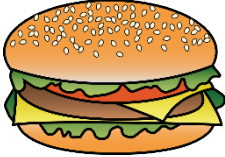

Tajenka
česky:

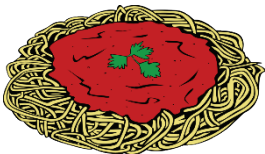
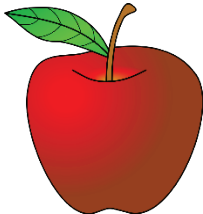
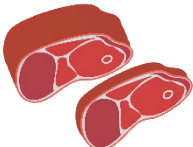

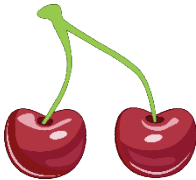
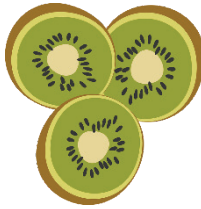
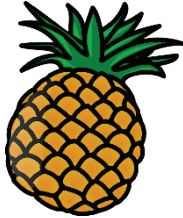
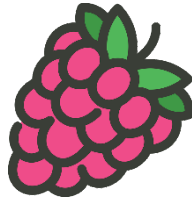
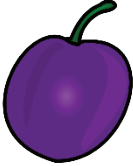
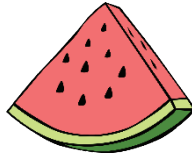
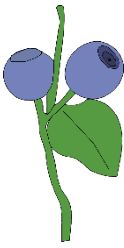

	BREAD		ICE CREAM
	BUTTER		CANDY
	CHEESE		CHOCOLATE
	EGG		LEMONADE
	CAKE		WATER
	MUFFIN		MILK

	MARMALADE		COFFEE
	YOGHURT		CHIPS
	POPCORN		PUDDING
	PIZZA		FISH
	HAMBURGER		VEGETABLE SALAD
	CHICKEN		PANCAKE

	SPAGHETTI		TEA
	SOUP		APPLE
	BANANA		HOT DOG
	MEAT		SAUSAGE
	ORANGE		STRAWBERRY
	PEACH		SANDWICH

	CHERRY		KIWI FRUIT
	PINEAPPLE		GRAPES
	LEMON		RASPBERRY
	PLUM		WATERMELON
	BLUEBERRY		PEAR

4. hodina - nemoci

Úkol:

- Na stůl rozložit rozstříhané kartičky se slovy z tematického bloku nemoci a jejich definice. Úkolem žáků je k sobě správně přiřadit pojem a definici. Nejprve je nutné s žáky vše přečíst a přeložit.

5. hodina - domácnost

Úkol:

- Nahlas přečíst slovíčka na obrázku, přeložit je. Žáci dostanou 5 minut na zapamatování si pro ně neznámých, resp. nových slov. Učitel na stíratelnou tabulku pod sebe napíše 5 vybraných slov, žáci dostanou 1 minutu na zapamatování, jedno vybrané slovo učitel smaže, tabulku otočí opět směrem k žákům. Jejich úkolem je na papír napsat, které slovíčko na tabulce chybí. Na prázdné místo učitel napíše slovo nové, žáci dostanou 45 s na zapamatování a proces se celý opakuje až do chvíle, kdy na zapamatování mají 10 s. Hru je možné obměňovat (např. smazání dvou slov atp.)

6. hodina - v restauraci

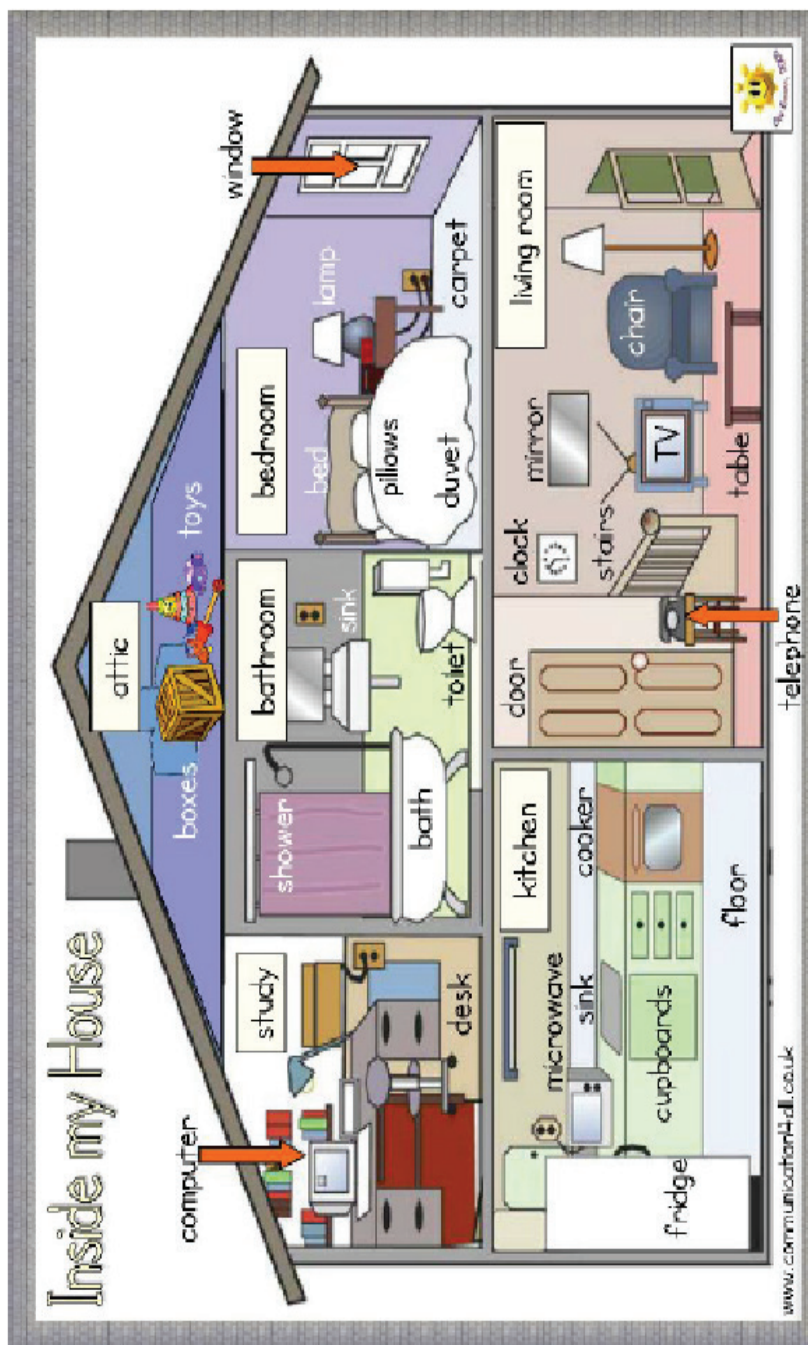
Úkol:

- Přečíst a přeložit ilustrační rozhovor v restauraci a zaměřit se na zvýrazněné části textu. Každý žák následně obdrží jídelníček. Jejich úkolem je ve dvojici sestavit rozhovor mezi číšníkem a hostem, přičemž bude disponovat s omezeným množstvím liber (např. 20 pounds).

ambulance	a vehicle used for transporting sick or injured people quickly to a hospital
bleed	to lose blood
broken	not working, not in its original shape, made into two or more pieces
care	looking after somebody, interest in somebody or something
cold	a health problem the symptoms of which are sore throat, cough, runny nose, temperature and headache
cough	the act of pushing air out of your throat suddenly, with a rough noise, usually as a result of a cold or another illness
dizzy	feeling as if the world is turning around you and that you might fall, usually as a result of being somewhere very high, or of an illness
emergency	medical service that is available at all times, even at night
faint	to lose consciousness briefly and fall
fever	a very high body temperature that you have when you are very ill
flu	an illness, you have a temperature, cough, sore throat, headache and your arms and legs hurt
limp	to walk with difficulty when your leg has been injured, to walk as if your leg has been injured
medicine	a substance or pill etc, that is used when people are ill to make them better

nurse	a woman (or a man) who works in a hospital and takes care of patients
prescription	a kind of document written by a doctor for a chemist, which allows you to use some kind of medicine
runny nose	the state in which the nose is producing more mucus than it normally does esp. because you are ill
sore throat	a kind of discomfort that you feel in your throat when you have a flu or a cold
stomach-ache	the pain you feel in your belly when you have eaten something bad etc.
sunburn	to get burned by the sun
throw up	to vomit; to let food come out of your stomach through your mouth, esp. when you feel sick

Conversation:

Waiter: Hello, **Can I help you?**

Charles: Yes, **I'd like to have some lunch.**

Waiter: **Would you like a starter?**

Charles: No, thanks.

Waiter: **And what would you like** for a main course?

Charles: **I'd like a chicken salad.**

Waiter: Would you like anything to drink?

Charles: Yes, **I'd like** a glass of juice, please.

...

Waiter: Can I bring you anything else?

Charles: **The bill, please.**

Waiter. That's £7.50.

Charles. **Here you are.** Thank you very much.

Waiter: You're welcome. Have a nice day.

Charles: Thank you and goodbye.

MENU

SANDWICHES

BLT Sandwich	6.50
bacon, lettuce, tomato, mayo	
Club Sandwich	7.50
turkey, bacon, lettuce, tomato, mayo	
Grilled Chicken Sandwich	6.00
grilled chicken, pesto, parmesan, mayo	
Tomato & Mozzarella Sandwich	5.50
Tomatoes, mozzarella, fresh basil, olive oil	
Italian Sandwich	5.00
salami, ham, romaine lettuce, tomatoes, olive oil	
Ham & Cheese Sandwich	4.50
ham, cheese, butter	
Egg & Bacon	5.00
Sliced eggs, fried bacon, butter	

SALADS

Caesar Salad	6.50
Romain lettuce, croutons, grilled chicken, parmesan cheese	
Tuna Salad	6.00
Mixed leaf salad, tuna, cherry tomatoes, egg, onion, mayo	
Chef Salad	6.00
Lettuce, egg, ham, cheese, tomatoes, cucumber	
Coleslaw Salad	4.50
Cabbage, carrots, mayo	

CAKES and PASTRIES

Muffin	2.50
Chocolate, blueberry	
Pie	2.20
Banana, vanilla	

HOT DRINKS

Espresso	1.60 / 1.90
100% Arabica dark roast	single / double
Espresso macchiato	1.80 / 2.00
espresso with a bit of hot milk	single / double
Americano	1.90 / 2.30
espresso with hot water	medium / large
Cappuccino	2.20 / 2.50
espresso with steamed milk & foamed milk	medium / large
Latte	2.30 / 2.60
espresso with steamed milk & foam	medium / large
Hot chocolate	2.00 / 2.40
creamy chocolate, foamed milk	medium / large
Tea	1.00 / 1.50
black/green/fruit	cup / pot

COLD DRINKS

Mineral water	1.50 / 2.00
sparkling / still	regular / large
Fizzy drinks	2.10 / 2.40
Fanta, 7up, Mountain Dew	can / bottle
Juice	2.30 / 2.70
oranges, apple, pear, pineapple	regular / large
Smoothie	3.50 / 4.50
mango, strawberry & apple	regular / large
Milkshake	3.20 / 4.20
strawberry, vanilla, chocolate	regular / large
Beer	2.50 / 3.00
Heineken, Stella	½ pint / pint
Wine	2.90 / 6.90
Chardonnay, Sauvignon Blanc	glass / bottle

7. hodina - slovosled, tvoření otázek a odpovědí

Úkol 1 – Slovosled:

- Sestavit větu se správným slovosledem.

Úkol 2 – Otázky:

- Žáci si postupně vytahují otázky, přečtou je a odpoví. Případné nejasnosti učitel vysvětlí. Poté žáci chodí po třídě a ptají se svých spolužáků – každý svou danou otázku. Učitel monitoruje aktivitu žáků, případně upozorňuje na chyby ve výslovnosti, slovosledu, atp.

Úkol 3 – Otázky a odpovědi:

- Nastříhané kartičky učitel vloží do obálky. Takových obálek si učitel připraví tolik, kolik má skupinek žáků. Úkolem žáků je správně přiřadit otázky a odpovědi.

Slovosled (Úkol 1)

Sestavte věty se správným slovosledem:

1) in/blue/is/a/hall/the/there/bike

.....

2) trees/garden/there/our/in/are/two

.....

3) our/young/school/are/there/teachers/at

.....

4) station/is/near/there/cinema/the/a?

.....

5) mountain/in/are/your/there/country?

.....

6) a/tortoise/cage/there/the/in/in/the/garden/is?

.....

7) tree/cat/there/is/a/the/in

.....

8) there/bedrooms/three/out/in/house/are

.....

9) children/there/five/group/in/our/are

.....

10) river/there/in/is/a/your/town?

.....

Otázky (Úkol 2)

Do you like cheese?	How are you?	How old are you?
Have you got long hair or short hair?	Are lions from America?	Are you from the Czech Republic?
Have you got a sister?	Have you got a brother?	What's your favourite colour?
Are you happy?	How many brothers have you got?	Has a spider got four legs?
Have you got a red skirt?	What your favourite colour?	Have you got a brown jumper?
Do you like apples?	Is there an aeroplane in the room?	Are there posters in your room?
How many computers are there in your room?	Do you like pizza?	Are you hungry?

Otázky a odpovědi (Úkol 3)

1. What's your name?	I'm Katy.
2. What's this?	It's a snake.
3. What's your favourite colour?	Blue.
4. Here you are.	Thank you.
5. How old are you?	I'm eleven.
6. Is it a car?	No, it isn't. It's a dog.
7. How are you?	I'm fine, thank you.
8. Are you hungry?	Yes, I'm hungry.
9. Who's this?	It's my brother.
10. How many sisters have you got?	I haven't got a sister.
11. Has it got four legs?	Yes, it has.
12. Has it got big eyes or little eyes?	It has got little eyes.
13. Have you got a red skirt?	No, I haven't.
14. Whose hat is this?	It's the pirate's hat.
15. What do you like?	I like pizza.
16. Do you like apples?	Yes, I do.
17. What don't you like?	I don't like fish.
18. Is there an aeroplane in the room?	No, there isn't.
19. Are there posters in your room?	Yes, there are.
20. How many computers are there in your room?	There are three computers.
21. Has she got one brother?	Yes, one, and his name is Peter.

8. hodina - přítomný čas

Úkol 1 – Čtení a porozumění textu:

- Cvičení je zaměřené na čtení a na porozumění textu. Po přečtení mají žáci rozhodnout, zda tvrzení uvedená pod textem jsou pravdivá, či nikoli.

Úkol 2 – Průběhová slovesa:

- Cvičení vhodné na procvičení tvorby průběhových forem sloves.

Úkol 3 – Příběh (PL 1a + 1b):

- Pracovní list č. 1a nakopírujeme pro počet skupin a nastříháme na jednotlivé kartičky, vložíme do obálek. Skupina si určí žáka, který obdrží PL č. 1b a bude předčítat spolužákům text. Ostatní žáci ve skupince pracují s kartičkami, řadí je podle diktátu, předvídají – tvoří věty podle obrázků, které by mohly následovat. Po seřazení žáci převyprávějí text dle obrázků, jako následnou aktivitu ji mohou i zapsat. Porovnají s původním textem.
- Obměna: Po sestavení správného pořadí obrázků – žáci převyprávějí ostatním žákům, ale udělají vždy několik faktických chyb. Ostatní žáci sledují vyprávění a opravují. Tvoří kladné i záporné věty v přítomném čase prostém.

Úkol 4 – sloveso být:

- Úkolem žáků je vybrat správný tvar pomocného slovesa být.

Čtení a porozumění textu (Úkol 1)

Reading

It's Saturday and Nick is alone in his tree house. He's dreaming. There's a hamburger with chips on the table. But what's that under the table? There's a mouse behind his bag. Now the mouse is climbing up the table. It's eating the hamburger and the chips. Oh, poor Nick, what can he do? He can't climb down the tree, because two mice are coming up. No, there are three mice and they are very big. Now, one is on the chair and two are eating the chips. There are four mice between the hamburger and the orange juice. Eight mice are laughing and they're dancing on the table. They're having a birthday party.

True or false?

1. Debbie and Nick are sitting in their tree house.
2. There is a mouse in Nick's bag.
3. The mouse is eating a hamburger and chips.
4. Nick can't climb down the tree because his leg hurts.
5. There are five mice between the hamburger and the orange juice.
6. The mice are having a birthday party.

Průběhové formy sloves (Úkol 2)

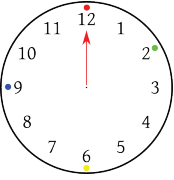
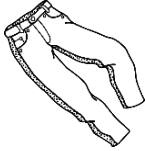
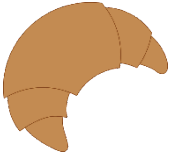
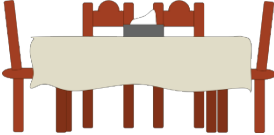
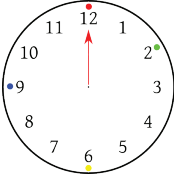
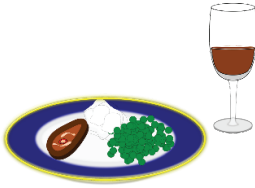
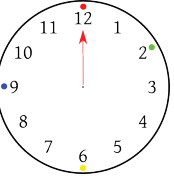
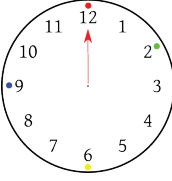
Utvořte věty v přítomném průběhovém čase:

1. _____ (you, enjoy) the holiday?
2. Jack _____ (not pack) his CDs for the party.
3. We _____ (visit) places of interest in London now.
4. John and Ann _____ (listen) behind the door.
5. _____ (they, make) tea?
6. Daddy _____ (not clean) the window now.
7. _____ (you, do) your homework?
8. My dog _____ (eat) my socks!
9. My brother and I _____ (play) football.
10. Jane _____ (not sit) at the table now.

Příběh (Úkol 3)

PL 1a:

		28	Bristol
		One o'clock	
			Dinner
Clean his teeth	Go to bed		

PL 1b:

Raymond is a young man. He is twenty-eight years old; he lives in a family house in Bristol. He usually gets up at seven o'clock. He has a quick shower and he gets dressed. He likes wearing trousers and a shirt. He has breakfast in the dining room in his house. He often eats croissants and drinks tea. He goes to work by bus. He works in an office as IT specialist. He starts his work at nine o'clock. At one o'clock he has lunch in a restaurant. He goes there with his friends. He finishes his work at half past four p.m. He watches DVDs at home in the afternoon. He plays tennis on Tuesday evening. He has a light dinner. He cleans his teeth and then he goes to bed. Raymond reads comics for half an hour. He goes to sleep at about half past ten p.m.

Sloveso být (Úkol 4)

Vyberte správný tvar pomocného slovesa být:

1. He *am / is / are* eating at the moment.
2. They *am / is / are* drawing a picture now.
3. I *am / is / are* eating a hamburger.
4. You *am / is / are* reading at the moment.
5. We *am / is / are* sleeping in bed.
6. She *am / is / are* standing just now.
7. I *am / is / are* blowing a balloon.
8. They *am / is / are* typing now.
9. It *am / is / are* drawing a picture.
10. *Am / Is / Are* she having a bath?

9. hodina – minulý čas

Úkol 1 – kartičky se slovesy:

- Kartičky se slovesy (s infinitivy a jejich minulými tvary) mají v hodinách angličtiny široké využití. Mohou se použít i při výkladu či společném opakování.
  - Učitel ukazuje žákům postupně např. infinitivy sloves a žáci říkají jejich minulý tvar. Ten pak vyučující pro kontrolu ukáže. Nebo naopak ukazuje minulý tvar slovesa a žáci říkají jeho infinitiv.
  - Pro soutěživé hodiny: Žáci jsou rozděleni na dva týmy. Učitel ukáže sloveso (infinitiv či minulý tvar) a ten tým, který ví a správně řekne požadovaný tvar slovesa (minulý či infinitiv), získává bod.
  - Vyučující ukáže sloveso (infinitiv či minulý tvar) a žáci musí dané sloveso správně použít ve větě v tom tvaru, jaký je ukázán. Pokud větu vytvoří správně, získává kartičku se slovesem. Ten žák, který nasbírá nejvíce kartiček, je vítězem. Tuto variantu lze hrát i týmově.
  - Pro další lekce je možno dodělat ještě další kartičky podle toho, jaká slovesa mají žáci zvládnout. Později je možno připojit také třetí tvar.

Úkol 2 – minulý čas:

- Úkolem žáků je tvořit věty v minulém čase prostém podle vzoru a doplnit vhodný časový údaj.

Kartičky se slovesy (Úkol 1)

BE	WAS, WERE
SEE	SAW
GO	WENT
BUY	BOUGHT
HAVE	HAD
EAT	ATE
DRINK	DRANK
WRITE	WROTE
SING	SANG
DRAW	DREW
READ	READ
RIDE	RODE

Minulý čas (Úkol 2)

Vytvořte věty v minulém čase prostém podle vzoru. Doplňte vhodný časový údaj:

Mary play the piano (True) .....

Tom play the violin (False) .....

Mark play the violin (True) .....

Suzan play badminton (True) .....

Kate play tennis (False) .....

John play the clarinet (False) .....

Bob play ice hockey (True) .....

Lucy go to the market (True) .....

Jill go to the zoo (False) .....

Jane see lions (True) .....

10. hodina – motivační a aktivizační činnosti

Úkol 1 – křížovka:

- Doplňte křížovku.

Úkol 2 – křížovka:

- Doplňte křížovku.

Úkol 3 – osmisměrka:

- Úkolem žáků je v osmisměrce najít 6 sloves a 6 podstatných jmen.

Úkol 4 – kroužkování:

- Úkolem žáků je zakroužkovat slovo, které se nehodí k ostatním.

Úkol 5 – Kolotoč:

- Hra je efektivní při procvičování slovní zásoby. Princip hry je následující: Jeden z žáků řekne libovolné slovo. Další pokračuje slovem, které ho v návaznosti na předchozí slovo asociativně napadne jako první. Každý další žák reaguje na poslední slovo, jež zaznělo. Žáci by nad slovy neměli dlouho přemýšlet, nýbrž rychle a zcela spontánně reagovat.

Příklad:

garden – grass – frog – pond – beach – sun – sky

Úkol 6 – Přistupte blíže!

- Ještě před začátkem hry učitel nebo spolužáci přidělí každému žákovi roli zvířete, nebo si každý žák zvolí nějaké zvíře sám. Žáci se postaví do řady naproti učiteli. Učitel říká věty typu „Who has got four legs, come here.“ Nebo „Who is a big animal? Come here!“. Výraz „come here“ v této hře však znamená, že žáci postoupí o krok dopředu.

Úkol 7 – Hrací karty

- Jeden žák drží v ruce kartu tak, aby do ní ostatní neviděli. V prvním řádku každé kartičky je napsáno slovo, které je předmětem hádání ostatních. Níže jsou pak slova, která jsou podkladem pro indicie. Žák s kartičkou řekne několik vět tak, aby použil všechna tři slova, která jsou napsána níže (indicie). Může však říci více než tři věty. Pomůže tak lepšímu odhalení hádaného slova. Poté ostatní hádají, které slovo je uvedeno na kartičce.
- Hru můžeme uspořádat jako soutěž. Pokud žáci uhodnou slovo hned napoprvé, popisující hráč získává 5 bodů. Pokud slovo uhodne až druhý žák, získává soutěžící 4 body apod. Jednotliví soutěžící se tak snaží co nejlépe popsat dané slovo, aby získali pro své družstvo co nejvíce bodů.

CAT
milk
at home
four

Příklad hry:

Popisující hráč: „*It is a small animal. It has got four legs and a long tail. It likes milk. People have it at home.*“

Hádající hráč: „*Is it a cat?*“

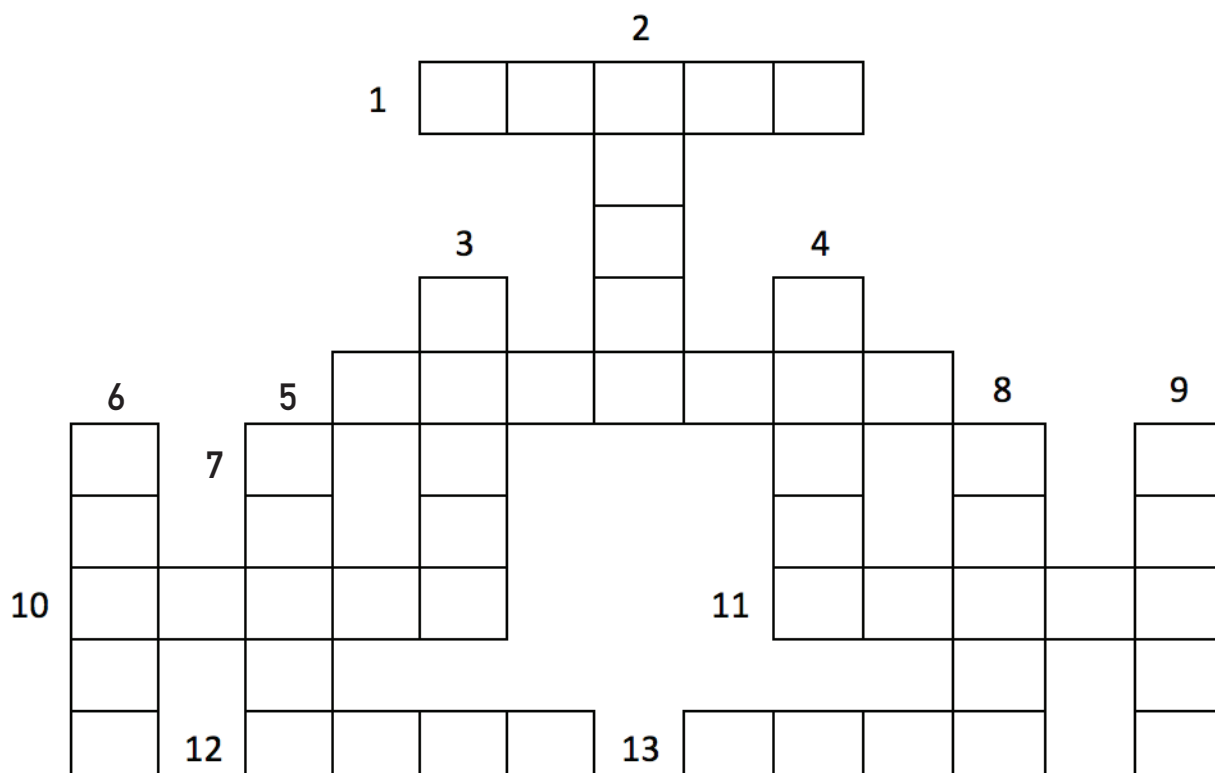
5 bodů pro žáka, který popisoval kočku.

Úkol 8 – Puzzle

- Aktivitu lze obměňovat (puzzle, tvoření správných dvojic ve skupinkách, procvičování dovednosti popisování opisem atp.).

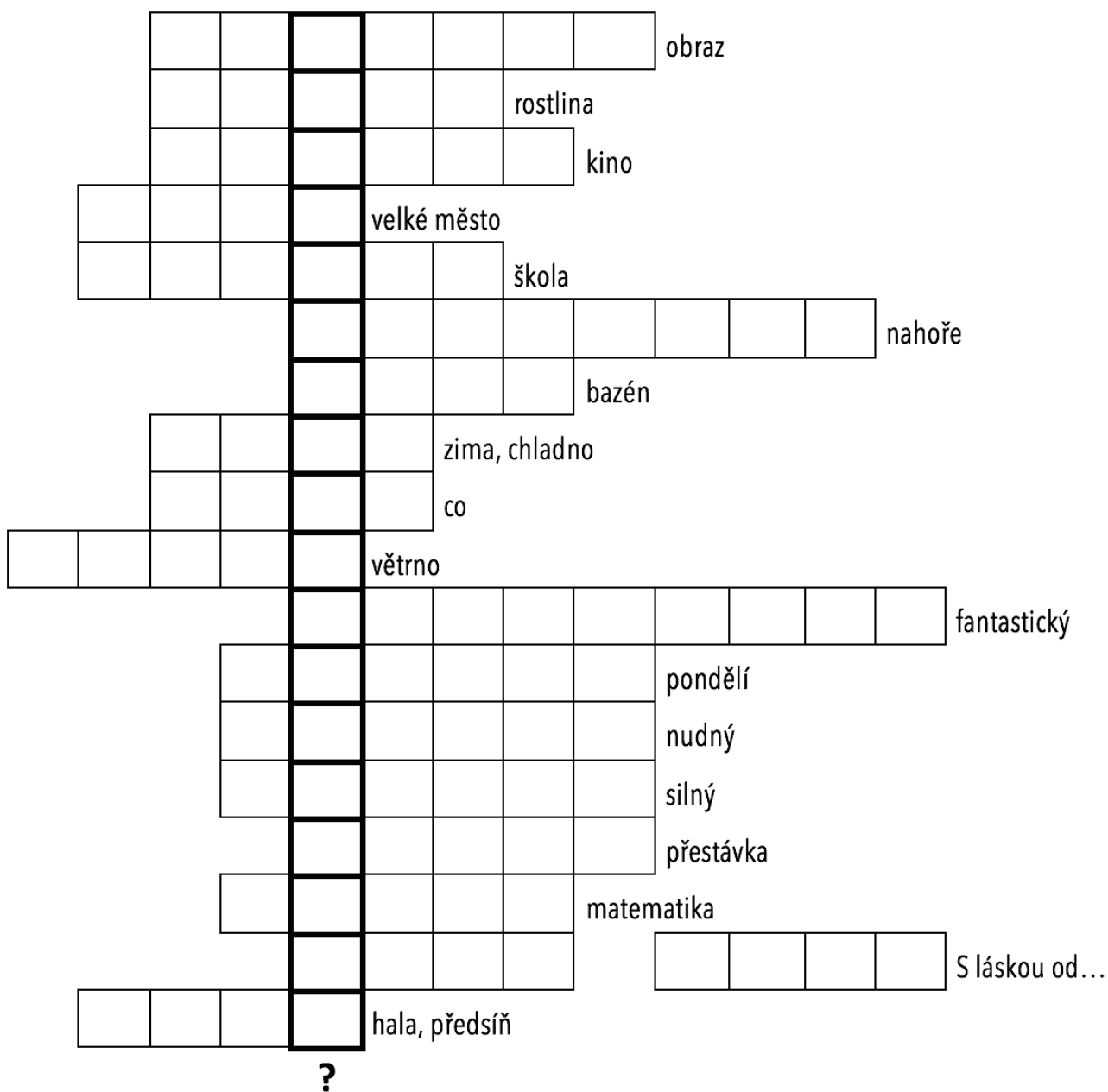
Křížovka (Úkol 1)

- 1 _____ birthday!
- 2 Can I have a birthday _____ with my friends?
- 3 Let' ride our _____.
- 4 Marmalade can climb _____.
- 5 Can you draw a _____, please?
- 6 One _____, two children.
- 7 Scarves aren't _____. They're expensive.
- 8 Trundle can sing and _____.
- 9 One bus, two _____.
- 10 Ben has got lots of _____ for presents.
- 11 They're singing _____.
- 12 Let's _____ football.
- 13 Let's _____ a video with our camcorder.

Křížovka (Úkol 2)

Osmisměrka (Úkol 3)

Najděte 6 sloves a 6 podstatných jmen:

S	U	R	O	Q	I	F	L	A	P	K	P
L	O	E	I	T	O	W	N	X	H	S	G
S	T	F	T	S	P	X	U	L	L	W	N
L	S	A	A	Z	O	J	Z	I	A	B	O
E	R	I	G	A	R	Q	V	C	H	X	S
E	D	J	O	E	J	E	M	E	U	Y	S
P	U	J	P	G	G	D	A	G	K	S	E
U	A	L	O	I	U	D	O	D	V	I	L
Q	A	Y	T	P	A	L	R	A	X	N	M
Y	R	C	S	C	Z	U	K	N	B	G	N
E	B	F	H	L	M	H	R	C	J	E	D
Q	P	E	I	O	W	C	F	E	L	R	V

Podstatná jména:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Slovesa:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Kroužkování (Úkol 4)

zakroužkujte slovo, které se nehodí k ostatním:

1. hat	jumper	purple	T-shirt	coat
2. sausages	sharp	yoghurt	egg	ice cream
3. next to	cupboard	drawer	sofa	picture
4. swimming	Maths	Music	cartoons	Art
5. holiday	strong	beach	pool	sea
6. read	sleep	neck	listen	write
7. gorilla	whale	insects	fruit bat	today
8. church	headache	doctor	healthy	sore throat
9. square	market	castle	school	behind
10. windy	dance	hot	cold	sunny

Hrací karty (Úkol 7)

CAT milk at home four	TEACHER children at school woman/man	LIVING ROOM flat There is... sofa	TENNIS players yellow popular	POLAR BEAR ice swim fur	FISH Christmas water no legs
HAMBURGER buy unhealthy lettuce	SUMMER season holiday weather	RABBIT pet long carrot	LADYBIRD fly black very	POTATO SALAD There are... Christmas food	BARACK OBAMA Two daughters U.S.A. president
LUNCH meal 12 o'clock eat	ORANGE fruit drink tree	ICE-HOCKEY skating players popular	SWEETS children unhealthy teeth	CARPET on warm living	MAGAZINE There are... buy jokes

Puzzle (Úkol 8)

GIRAFFE	a big animal with a long neck	FOOT	a part of the body with fingers
ELEPHANT	an animal with big ears	NOSE	a part of the body between eyes
SNAKE	a long animal with no legs	MILK	a white drink
SPIDER	a small animal with eight legs	JUICE	a fruit drink
FISH	an animal living in the water	COFFEE	a black drink
MOUSE	a small grey or white animal with a long tail	BEDROOM	a room where we sleep
HEAD	a part of the body with hair	KITCHEN	a room where we cook
CLASSROOM	a room in the school	CHAIR	a furniture with four legs
BANANA	a long yellow fruit	BOOKCASE	a furniture with books
STRAWBERRY	a small red fruit	PIANO	a large musical instrument
ORANGE	an orange tropical fruit	MORNING	a part of the day before lunch
APPLE	a red or yellow or green fruit	AFTERNOON	a part of the day between lunch and supper
FRIDAY	a day of the week beginning with „F“	SUMMER	a hot season
TUESDAY	the second day of the week	WINTER	a cold season
SUNDAY	a day of the week before Monday	YEAR	365 days

- ČÍŽKOVÁ, Lucie a Miroslava VOBECKÁ. *Oceňující ptaní: Manuál dobré praxe metody a jejího využití: Přednost přednostem* [online]. 2013 [cit. 2019-09-25]. Dostupné z: https://www.scio.cz/download/prednostPrednostem/manual_pp.pdf
- DUBEC, Michal. *Třídní hodiny: metodika práce třídního učitele s tématy osobnostní a sociální výchovy*. Praha: Projekt Odyssea, 2007. ISBN 978-80-87145-20-3.
- EVANS, Marilyn, Jo Ellen MOORE a Leslie SORG. *Píšeme příběh: 4. – 6. třída*. Dobříš: Šafrán, 2014. ISBN 978-80-905978-0-8.
- FALTÝN, Jaroslav, Katarína NEMČÍKOVÁ a Eva ZELENDOVÁ, eds. *Gramotnosti ve vzdělávání: příručka pro učitele*. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2010. ISBN 978-80-87000-41-0.
- KASÍKOVÁ, Hana. Vyučování a jeho podoby. VALISOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ et. al. *Pedagogika pro učitele*. 1. Praha: Grada, 2007, 121 - 134. ISBN 80-247-1734-4.
- KNOTOVÁ, D., HLOUŠKOVÁ, I., NOVOTNÝ, P. *Průzkum ke zmapování situace dětí z kulturně odlišného a sociálně znevýhodněného prostředí z hlediska jejich rizikového chování*. 1. Brno: Ústav pedagogických věd Filosofické fakulty Masarykovy univerzity, 2008.
- KOLÁŘ, Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ. *Hodnocení žáků*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2834-6.
- LIBICH, Jan. S Janem Libichem o vzdělávání: videozáznam. *Science Café* [online]. Slides Live, 2017 [cit. 2019-09-25]. Dostupné z: <https://slideslive.com/38899727/ucitele-maji-kouzelný-prsten-ale-umi-to-s-nim>
- MACH, Jiří. České děti a učitele škola nebaví nejvíc ze všech vyspělých zemí. *Novinky.cz* [online]. Praha: Seznam.cz, 2016 [cit. 2019-09-25]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/veda-skoly/clanek/ceske-deti-a-ucitele-skola-nebavi-nejvic-ze-vsech-vyspelych-zemi-40017950>
- META, o.p.s. Formativní hodnocení. *Inkluzivní škola.cz* [online]. Praha: Meta, 2008 [cit. 2019-09-25]. Dostupné z: <https://www.inkluzivniskola.cz/content/formativni-hodnoceni>
- MICHAL, Karel. *Bubáci pro všední den*. V nakl. Karolinum vyd. 1., V celkovém pořadí 9. Ilustroval Dagmar HAMSÍKOVÁ. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1564-6.
- MŠMT. Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha: MŠMT, 2019 [cit. 2019-09-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>
- PRESOVÁ, Jana. *Specifika vzdělávací dráhy žáků se sociálním znevýhodněním*. Brno, 2012. Rigorózní práce. Masarykova univerzita.
- SCHÖNFELDEROVÁ, Marie. *Specifika školního vzdělávání dětí z dětského domova*. České Budějovice, 2016. Závěrečná práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
- SLEZÁKOVÁ, Jana a Eva ŠUBRTOVÁ. *Matematika všemi smysly aneb Hejného metoda v MŠ: pokus o malou příručku pro kreativní pedagogy* [online]. 1. Praha: Tiskárna BOFITISK s.r.o., Nymburk, 2015 [cit. 2019-09-25]. Dostupné z: https://www.h-mat.cz/sites/default/files/kestazeni/Brozura_Hejneho_metoda-web.pdf
- STEHLÍKOVÁ, Naďa a Jana CACHOVÁ. *Konstruktivistické přístupy k vyučování a praxe* [online]. 2006, 1-31 [cit. 2019-09-25]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/30005578-Konstruktivisticke-pristupy-k-vyucovani-a-praxe.html>
- STEP BY STEP. Začít spolu. *Začít spolu - základní škola* [online]. Praha: Step by Step ČR, 2019 [cit. 2019-09-25]. Dostupné z: https://www.zacitspolu.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=13&Itemid=117
- ŠKOVIERA, Albín. *Dilemata náhradní výchovy: [teorie a praxe výchovné péče o děti v rodině a v dětských domovech]*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-318-5.
- ŠLAPAL, Miloš, Hana KOŠTÁLOVÁ a Ondřej HAUSENBLAS. *Metodika rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti*. Nový Jičín: Krajské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a informační centrum Nový Jičín, 2012. ISBN 978-80-905036-8-7.
- TONUCCI, Francesco. *Vyučovat nebo naučit?*. 1. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1991. ISBN 80-901065-1-X.
- TOŠNER, Jiří a Olga SOZANSKÁ. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-178-6.
- VALENTA, Josef. *Osobnostní a sociální výchova a její cesty k žákovi*. Kladno: AISIS, c2006. Dokážu to?. ISBN 80-239-4908-x.
- Vyhláška č. 27/2016 Sb. Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.
- Zákon č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

ZDROJE OBRÁZKŮ

Číslo obr.	Obrázek mini	Strana	Zdroj
0		57	https://nakladatelstvi-safran.cz/publikace/ukazky/vyrez_PL_dalsi_napady.pdf Volně dostupná ukázka z knihy Čteme s porozuměním každý den
1		58	https://nakladatelstvi-safran.cz/publikace/ukazky/vyrez_PL_dalsi_napady.pdf Volně dostupná ukázka z knihy Čteme s porozuměním každý den
2		69	IREAS (Monika Skleničková)
3		69	IREAS (Monika Skleničková)
4		70	IREAS (Monika Skleničková)
5		71	IREAS (Monika Skleničková)
6		72	IREAS (Monika Skleničková)
7		93	IREAS (Mgr. Eva Němečková)
8		94	https://pixabay.com/cs/vectors/d%C3%BDn%C4%9B-ko%C3%A1%C4%BD-pl%C3%A1tek-pe%C4%8Den%C3%BD-mil%C3%A9-309650/
9		94	https://pixabay.com/cs/vectors/%C5%A1%C4%9Btec-barva-um%C4%9Blec-v%C3%BDkres-40316/
10		94	http://clipart-library.com/free/backpack-transparent-background.html
11		94	https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/77/Hoernchen.jpg/1024px-Hoernchen.jpg
12		94	https://www.clipartmax.com/middle/m2i8K9K9m2Z5i8i8_sweet-looking-clipart-cheese-mouse-with-panda-free-cheese-clipart/
13		94	https://www.pindipart.com/pindetail/TbxiR_book-clipart-exercise-exercise-book-clipart-png-download/
14		96	https://pixabay.com/sk/vectors/tchor-zviera-stinky-cicavec-148908/
15		96	https://pixabay.com/cs/illustrations/papou%C5%A1ek-pt%C3%A1k-omalov%C3%A1nk%C4%9Bte-793107/
16		96	https://www.publicdomainpictures.net/cs/view-image.php?image=50111&picture= fotbalovy-mic-Klipart Microsoft Office.
17		96	https://pixabay.com/cs/vectors/pes-vesel%C3%A9-hraje-pet-zv%C3%AD%C5%99e-2821472/
18		96	https://pixabay.com/cs/vectors/ko%C4%8Dka-pet-zv%C3%AD%C5%99e-savec-ko%C5%B8e%C5%A1ina-48470/
19		96	http://clipart-library.com/grandma-head-cliparts.html Klipart Microsoft Office.
20		96	https://pixabay.com/cs/illustrations/studium-profil-d%C3%ADvky-%C4%8Dten%C3%AD-2774737/
21		99	https://search.creativecommons.org/photos/3d6a096a-2909-4dcb-bbb-c094dfc2b50 Creative Commons
22		99	http://pngimg.com/download/30886 Creative Commons 4.0 BY-NC
23		99	http://pngimg.com/download/30886 Creative Commons 4.0 BY-NC
24		99	https://pixabay.com/sk/photos/mimozemsk%C3%A9-mar%C5%A5ansk%C3%BD-zelen%C3%A1-722415/
25		101	IREAS (Darina Hanusková)
26		102	IREAS (Mgr. Eva Němečková)
27		105	IREAS (Mgr. Eva Němečková)
28		106	https://www.publicdomainpictures.net/cs/view-image.php?image=153674&picture=s-alsanicky-pes
29		106	https://pixabay.com/cs/vectors/zv%C3%AD%C5%99e-pt%C3%A1k-racek-vogel-1300561/
30		106	https://pixabay.com/cs/vectors/n%C3%A9st-hn%C4%9Bd%C3%BD-k%C3%A1va-medv%C4%9Bd-hn%C4%9Bd%C3%BD-4207498/

31		106	https://pixabay.com/pl/vectors/ryby-goldfish-rybka-pomara%C5%84czowy-2638627/
32		106	https://pixabay.com/cs/vectors/prase-roztomil%C3%BD-jazyk-%C3%BAsm%C4%9Bv-308516/
33		106	https://pixabay.com/pl/illustrations/s%C5%82o%C5%84-ssak-przyrody-zwierz%C4%85-dziki-2404288/
34		108	IREAS (Mgr. Eva Němečková)
35		108	IREAS (Mgr. Eva Němečková)
36		109	IREAS (Darina Hanusková)
37		109	IREAS (Darina Hanusková)
38		110	https://www.hiclipart.com/free-transparent-background-png-clipart-iaoxa
39		110	https://pixabay.com/cs/vectors/let-%C3%ADzdenka-cestov%C3%AD-4373894/ https://pixabay.com/cs/vectors/vlak-podzemn%C3%AD-pozor-znamen%C3%AD-305827/
40		110	https://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Prague_Metro_Line_C.svg
41		110	https://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Sinnbild_Stra%C3%9Fenbahn.svg
42		111	IREAS (Mgr. Eva Němečková)
43		112	https://pixabay.com/cs/vectors/velikono%C4%8Dn%C3%AD-vaj%C3%AD%C4%8Dka-velikonoce-2196768/
44		112	https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Easter_bunny_drawing.jpg
45		112	https://pixabay.com/cs/illustrations/poml%C3%A1zka-velikonoce-jaro-sv%C3%A1tek-3841209/
46		112	https://pixabay.com/cs/vectors/kuře-slepice-vejce-keřem-se-ležel-45931/
47		112	https://pixabay.com/cs/vectors/zvíře-farma-chovné-1299024/
48		112	https://pixabay.com/cs/illustrations/poml%C3%A1zka-velikonoce-jaro-sv%C3%A1tek-3841209/
49		112	https://pixabay.com/cs/vectors/ovce-zvíře-stodola-farma-savec-48357/
50		112	IREAS (Darina Hanusková) složeno ze dvou obrázků https://publicdomainvectors.org/cs/volnych-vektoru/Vektorové-ilustrace-slepici-vejce/4584.html https://pixabay.com/cs/vectors/drůbež-kuře-zvíře-pták-farma-152370/
51		112	https://pixabay.com/cs/vectors/velikonoce-kr%C3%A1%C3%AD%C4%8Dek-vejce-hn%C3%ADzdo-154403/
52		112	https://pixabay.com/cs/vectors/kuře-slepice-vejce-keřem-se-ležel-45931/
53		112	https://pixabay.com/cs/vectors/velikono%C4%8Dn%C3%AD-vaj%C3%AD%C4%8Dka-velikonoce-2196768/
54		112	https://publicdomainvectors.org/cs/volnych-vektoru/Vektor-Klipart-ikony-velikonoční/8335.html
55		112	https://www.publicdomainpictures.net/cs/view-image.php?image=35532&picture=zakladni-vejce-prehled CCO Public Domain
56		112	https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Easter_bunny_drawing.jpg
57		112	https://pixabay.com/cs/illustrations/kreslen%C3%BD-film-dopln%C4%9Bk-doodle-skica-1082068/
58		113	IREAS (Mgr. Eva Němečková)
59		116	https://pixabay.com/cs/vectors/velikono%C4%8Dn%C3%AD-vaj%C3%AD%C4%8Dka-velikonoce-2196768/ https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Easter_bunny_drawing.jpg
60		116	Creative Commons Attribution-Share Alike 2.5 Generic license.
61		116	https://pixabay.com/cs/illustrations/poml%C3%A1zka-velikonoce-jaro-sv%C3%A1tek-3841209/
62		116	https://pixabay.com/cs/vectors/velikonoce-kr%C3%A1%C3%AD%C4%8Dek-vejce-hn%C3%ADzdo-154403/
63		117	IREAS (Mgr. Eva Němečková)

64		117	IREAS (Mgr. Eva Němečková)
65		117	IREAS (Mgr. Eva Němečková)
66		118	IREAS (Mgr. Eva Němečková)
67		119	https://pxhere.com/en/photo/941567
68		119	https://pixabay.com/cs/illustrations/paprika-%C4%8Denven%C3%A1-paprika-zelenina-4310065/
69		119	https://pixabay.com/cs/vectors/okurka-st%C5%99ih-zelen%C3%A1-zeleniny-161610/
70		119	https://pixabay.com/cs/vectors/jahoda-ovoce-potravin-y-r%C5%AF%C5%BEov%C3%BD-37983/
71		119	https://pixabay.com/cs/illustrations/cibule-rostlina-pru%C5%BElina-zahrada-1537845/
72		119	https://pixabay.com/cs/vectors/raj%C4%8De-%C4%8Denven%C3%A1-ovoce-zelenina-zral%C3%A9-576798/
73		119	https://pixabay.com/cs/illustrations/jablko-ovoce-j%C3%ADdlo-j%C3%ADst-rostliny-1988506/
74		119	https://pixabay.com/cs/illustrations/mrkev-zeleniny-zdrav%C3%A1-j%C3%ADdlo-bio-3825100/
75		119	Klipart Microsoft Office. © 2019 ClipArtMag.com
76		120	https://pixabay.com/cs/illustrations/mot%C3%BDid-modr%C3%A1-clip-art-hmyz-p%C5%99%C3%A9Droda-2778480/
77		120	https://www.publicdomainpictures.net/cs/view-image.php?image=241105
78		120	https://pixabay.com/cs/vectors/li%C5%A1ka-les-lesn%C3%AD-zv%C3%AD%C5%99e-p%C5%99%C3%A9Droda-1055490/
79		120	https://pixabay.com/cs/illustrations/kr%C3%A1k%C3%ADk-zv%C3%AD%C5%99e-kreslen%C3%A9-kr%C3%A1k%C3%ADk-2201736/
80		120	https://pixabay.com/cs/illustrations/beru%C5%A1ka-te%C4%8Dky-hmyz-p%C5%99%C3%A9Droda-2982240/
81		122	IREAS (Mgr. Eva Němečková)
82		123	http://www.freestockphotos.biz/stockphoto/17478 CCO 1.0 Universal (CCO 1.0)
83		123	https://pixabay.com/cs/vectors/ko%C4%8Dka-zv%C3%AD%C5%99e-ko%C4%9B-4125257/
84		123	https://pixabay.com/cs/vectors/ko%C4%8Dka-jazyk-savec-zv%C3%AD%C5%99e-2822199/
85		123	https://pixabay.com/cs/vectors/ku%C5%99at-d%C3%AD%C4%9B-ku%C5%99ata-farma-zv%C3%AD%C5%99ata-44736/
86		123	https://pixabay.com/cs/vectors/kohout-pt%C3%A1k-ku%C5%99e-farma-eh%C5%AFze-30872/
87		123	https://pixabay.com/cs/illustrations/hn%C3%ADzdo-vejce-%C5%BElu%C3%A1-3845462/
88		123	https://www.publicdomainpictures.net/en/view-image.php?image=34479
89		123	https://pixabay.com/cs/vectors/corgi-pes-%C5%A1%C4%9Bn%C4%9B-2026347/
90		123	https://pixabay.com/cs/vectors/pes-zv%C3%AD%C5%99ata-%C5%A1%C4%9Bn%C4%9B-ten%C3%A9-ochoc%C4%8Den%C3%BD-47957/
91		124	https://www.publicdomainpictures.net/cs/view-image.php?image=50111&picture=fotbal-ovy-mic-Klipart Microsoft Office
92		124	https://pixabay.com/cs/vectors/medv%C3%ADdek-hra%C4%8Dka-ply%C5%A1-mazliv%C3%BD-1416935/
93		124	http://www.mumsite.ru/skachat/kukla.gif
94		124	https://pixabay.com/cs/vectors/kostky-tři-objekty-červená-34080/ https://www.goodfreephotos.com/public-domain-images/lego-blocks-vector-clipart.png.php
95		124	CCO Public Domain
96		124	https://pixabay.com/cs/vectors/tu%C5%BEka-guma-gumov%C3%A9-fialov%C3%A1-ps%C3%A1f-307502/
97		124	https://pixabay.com/cs/vectors/n%C5%AF%C5%BEky-st%C5%99ih-ostř%C3%BD-blade-23634/
98		124	https://pixabay.com/de/vectors/buch-gr%C3%BCn-dicke-geschlossen-kalk-311436/

99		124	https://www.publicdomainpictures.net/cs/view-image.php?image=82933
100		124	http://clipart-library.com/free/backup-transparent-background.html
101		124	https://pixabay.com/cs/vectors/kaligrafie-kancel%C3%A1%C5%99-%C5%A1koly-psan%C3%AD-145521/
102		124	https://pixabay.com/cs/vectors/prav%C3%ADtko-rovn%C3%BD-okraj-matematika-307475/
103		124	https://pxhere.com/cs/photo/721169
104		124	https://pixabay.com/cs/vectors/guma-%C5%A1koly-dod%C3%A1vk-y-kancel%C3%A1%C5%99-v%C3%BDkres-23659/
105		124	https://pixabay.com/cs/illustrations/vectore-zvuk-hudebn%C3%AD-n%C3%A1stroj-4128811/
106		124	https://pixabay.com/cs/vectors/klav%C3%ADr-grand-piano-baby-grand-piano-31357/
107		124	https://pixabay.com/cs/vectors/buben-klub-v%C3%A1lec-v%C3%A1noce-v%C3%A1no%C4%8Dn%C3%AD-%C4%8Das-1893996/
108		124	https://pixabay.com/cs/vectors/housle-hudba-strunn%C3%BD-n%C3%A1stroj-25696/
109		124	https://pixabay.com/cs/vectors/akustick%C3%A1-kytara-kytara-n%C3%A1stroj-149427/
110		124	https://pixabay.com/cs/vectors/fl%C3%A9tna-vzduch-%C3%A1na-hudba-n%C3%A1stroj-31995/
111		125	https://pixabay.com/cs/vectors/prase-zv%C3%AD%C5%99e-farma-ocas-%C5%A1%C4%9Bst%C3%AD-308577/
112		125	https://pixabay.com/cs/vectors/krysa-my%C5%A1-s%C3%BDr-zv%C3%AD%C5%99e-savec-152162/
113		125	https://pixnio.com/cs/pocitacove-umeni/kocka-zvire-kresba-tvar-umeni-grafika
114		125	https://www.publicdomainpictures.net/cs/view-image.php?image=153786&picture=dog-cartoon-2
115		125	https://pixabay.com/cs/illustrations/mapa-%C4%8Desk%C3%A1-republika-zem%C4%9B-evropa-4546486/
116		125	https://pixabay.com/cs/illustrations/mapa-%C4%8Desk%C3%A1-republika-zem%C4%9B-evropa-4546486/
117		125	https://pixabay.com/cs/illustrations/mapa-%C4%8Desk%C3%A1-republika-zem%C4%9B-evropa-4546486/
118		125	https://pixabay.com/cs/illustrations/mapa-%C4%8Desk%C3%A1-republika-zem%C4%9B-evropa-4546486/
119		126	https://pixabay.com/cs/photos/lidsk%C3%A9-ud%C3%A1lost-prysky%C5%99ice-618669/
120		126	https://pixabay.com/cs/photos/%C4%8Dard%C4%9Bnice-p%C3%A1len%C3%AD-%C4%8Dard%C4%9Bnice-2255002/
121		126	https://pixabay.com/cs/photos/ohni%C5%A1%C4%9B-finsko-laponsko-p%C5%99%C3%ADroda-4786067/
122		132	IREAS (Darina Hanusková)
123		133	Klipart Microsoft Office.
124		133	Klipart Microsoft Office. http://clipart-library.com/clipart/298233.htm
125		133	Klipart Microsoft Office.
126		133	Klipart Microsoft Office.
127		133	https://pixabay.com/cs/vectors/automatick%C3%BD-technologie-auto-3550343/
128		133	https://pixabay.com/cs/vectors/panenka-d%C4%9Bv%C4%8De-hra%C4%8Dka-d%C4%9Bstv%C3%AD-312226/
129		133	https://pixabay.com/cs/vectors/medv%C3%ADdek-zv%C3%AD%C5%99e-medv%C4%9Bd-hra%C4%8Dka-hn%C4%9Bd%C3%A1-153379/
130		133	https://pixabay.com/cs/vectors/fotbalov%C3%BD-m%C3%AD%C4%8D-koule-%C4%8Dem%C3%A1-a-b%C3%AD%C3%A1-310065/
131		133	Klipart Microsoft Office.
132		133	Klipart Microsoft Office.
133		133	http://clipart-library.com/clipart/ATbjGMG5c.htm
134		133	Klipart Microsoft Office. http://obrazky.superia.cz/doprava/piratska_lod-1280.php

135		133	Klipart Microsoft Office.
136		133	https://pixabay.com/cs/vectors/ryby-oran%C5%BEov%C3%A1-losos-hn%C4%9Bd%C3%A1-kreslen%C3%AD-2092263/
137		133	https://pixabay.com/cs/vectors/prase-roztomil%C3%BD-jazyk%C3%BAsm%C4%9Bv-308516/
138		133	https://pixabay.com/cs/illustrations/vlak-kreslen%C3%BD-film-dopravacestovn%C3%AD-2602952/
139		133	https://pixabay.com/cs/vectors/zvonek-kostel-%C5%A1koly-svatba-v%C3%A1noce-36238/
140		133, 135, 137	Klipart Microsoft Office.
141		135	https://www.goodfreephotos.com/vector-images/tiger-vector-art.png.php
142		135	https://pixabay.com/cs/vectors/had-hn%C4%9Bd%C3%A1-%C5%BEut%C3%A1-plaz-klou%C5%BE-46141/
143		135	https://pixabay.com/cs/illustrations/kr%C3%A1va-zv%C3%ADAD%C5%99e-hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A1-zv%C3%ADAD%C5%99ata-1501690/
144		135	https://pixabay.com/cs/vectors/slon-%C5%A1ed%C3%A1-kufr-1540930/
145		135	https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fish.svg
146		135	https://pixabay.com/cs/vectors/lev-zv%C3%ADAD%C5%99e-hn%C4%9Bd%C3%A1-%C5%BEut%C3%A1-savec-46893/
147		135	https://pixabay.com/cs/illustrations/st%C5%99%C3%ADbm%C3%A1-chobotnice-mo%C5%99e-pob%C5%99e%C5%BE%C3%AD-2312413/
148		135	https://pixabay.com/cs/illustrations/alig%C3%A1tor-krokod%C3%BDI-Klipart Microsoft Office.%C5%AF-3310626/
149		135	https://www.needpix.com/photo/36747/lamb-sheep-animal-farm-barn-nature-livestock-agriculture-farming
150		135	http://clipart-library.com/clipart/ATbjGMG5c.htm
151		137	https://pixabay.com/cs/vectors/lev-zv%C3%ADAD%C5%99e-hn%C4%9Bd%C3%A1-%C5%BEut%C3%A1-savec-46893/
152		137	https://pixabay.com/cs/vectors/slon-%C5%A1ed%C3%A1-kufr-1540930/
153		137	http://clipart-library.com/clipart/8c6okX8xi.htm
154		137	https://pixabay.com/cs/illustrations/kr%C3%A1va-zv%C3%ADAD%C5%99e-hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A1-zv%C3%ADAD%C5%99ata-1501690/
155		137	https://pixabay.com/cs/vectors/jelen-samec-zv%C3%ADAD%C5%99e-savec-parohy-48417/
156		137	https://www.goodfreephotos.com/vector-images/whale-vector-clipart.png.php
157		137	https://pixabay.com/cs/vectors/papou%C5%A1ek-pt%C3%A1k-p%C5%99%C3%ADroda-k%C5%99%C3%ADdlo-312432/
158		137	https://pixabay.com/cs/illustrations/alig%C3%A1tor-krokod%C3%BDI-Klipart Microsoft Office.%C5%AF-3310626/
159		137	https://pixabay.com/cs/vectors/hn%C4%9Bd%C3%A1-austr%C3%A1lie-klokan-vak-dlouho-48371/
160		137	https://www.needpix.com/photo/596792/animal-animals-bactrian-camel-camel-free-vector-graphics
161		137	https://pixabay.com/cs/vectors/oboj%C5%BEivn%C3%ADk-zv%C3%ADAD%C5%99e-%C5%BE%C3%A1ba-p%C5%99%C3%ADroda-1295172/
162		137	https://pixabay.com/cs/vectors/zv%C3%ADAD%C5%99e-zv%C3%ADAD%C5%99ata-pt%C3%A1k-swan-vogel-1295133/
163		137	https://pixabay.com/cs/vectors/my%C5%A1-%C5%A1ed%C3%A1-zv%C3%ADAD%C5%99e-ocas-sch%C3%A9ma-305459/
164		138	https://pixabay.com/cs/vectors/had-hn%C4%9Bd%C3%A1-%C5%BEut%C3%A1-plaz-klou%C5%BE-46141/
165		138	https://www.publicdomainpictures.net/en/view-image.php?image=131989
166		138	https://pixabay.com/cs/images/search/dlouh%C3%BD%20krk/
167		138	https://pixabay.com/cs/vectors/zv%C3%ADAD%C5%99e-kreslen%C3%BD-film-opice-prim%C3%A1t-2025645/

168		138	https://pixabay.com/cs/vectors/mot%C3%BDI-modr%C3%A1-hmyz-l%C3%A9to-k%C5%99%C3%ADdla-2028591/
169		138	https://pixabay.com/cs/vectors/medv%C3%ADdek-zv%C3%ADAD%C5%99e-medv%C4%9Bd-hra%C4%BDka-hn%C4%9Bd%C3%A1-153379/
170		138	https://pixabay.com/cs/vectors/zebra-zv%C3%ADAD%C5%99ata-fajn-kreslen%C3%AD-4210396/
171		138	https://www.goodfreephotos.com/vector-images/tiger-vector-art.png.php
172		138	https://www.goodfreephotos.com/vector-images/brown-cartoon-owl-vector-clipart.png.php
173		138	https://pixabay.com/cs/illustrations/st%C5%99%C3%ADbm%C3%A1-chobotnice-mo%C5%99e-pob%C5%99e%C5%BE%C3%AD-2312413/
174		139	https://pixabay.com/cs/vectors/gorila-zv%C3%ADAD%C5%99e-savec-47641/
175		139	https://pixabay.com/cs/vectors/zebra-zv%C3%ADAD%C5%99ata-fajn-kreslen%C3%AD-4210396/
176		139	https://www.goodfreephotos.com/vector-images/tiger-vector-art.png.php
177		139	https://pixabay.com/cs/images/search/dlouh%C3%BD%20krk/
178		139	https://pixabay.com/cs/vectors/lev-zv%C3%ADAD%C5%99e-hn%C4%9Bd%C3%A1-%C5%BEut%C3%A1-savec-46893/
179		139	https://pixabay.com/cs/vectors/slon-%C5%A1ed%C3%A1-kufr-1540930/
180		139	https://pixabay.com/cs/vectors/zv%C3%ADAD%C5%99e-kreslen%C3%BD-film-opice-prim%C3%A1t-2025645/
181		139	https://pixabay.com/cs/vectors/had-hn%C4%9Bd%C3%A1-%C5%BEut%C3%A1-plaz-klou%C5%BE-46141/
182		139	https://pixabay.com/cs/vectors/papou%C5%A1ek-pt%C3%A1k-p%C5%99%C3%ADroda-k%C5%99%C3%ADdlo-312432/
183		139	https://pixabay.com/cs/vectors/hroch-kreslen%C3%BD-film-%C5%A1%C5%A5astn%C3%BD-%C3%BAsm%C4%9Bv-307015/
184		143	https://pixabay.com/cs/vectors/kreslen%C3%BD-film-d%C3%ADk%C4%9B-comic-2023899/
185		146	IREAS (Darina Hanusková)
186		149	https://www.goodfreephotos.com/vector-images/tiger-vector-art.png.php
187		149	https://pixabay.com/cs/vectors/lev-zv%C3%ADAD%C5%99e-hn%C4%9Bd%C3%A1-%C5%BEut%C3%A1-savec-46893/
188		149	https://pixabay.com/cs/vectors/zv%C3%ADAD%C5%99e-kreslen%C3%BD-film-opice-prim%C3%A1t-2025645/
189		149	https://pixabay.com/cs/illustrations/alig%C3%A1tor-krokod%C3%BDI-Klipart Microsoft Office.%C5%AF-3310626/
190		149	https://pixabay.com/cs/vectors/had-hn%C4%9Bd%C3%A1-%C5%BEut%C3%A1-plaz-klou%C5%BE-46141/
191		149	https://pixabay.com/cs/vectors/zebra-zv%C3%ADAD%C5%99ata-fajn-kreslen%C3%AD-4210396/
192		149	https://www.needpix.com/photo/B9663/book-books-study-fiction-literature-mass-market-paperback-stack-library
193		149	https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Clock_reversed.gif
194		149	http://www.publicdomainfiles.com/show_file.php?id=13931853622459
195		149	https://pixabay.com/cs/vectors/voda-poh%C3%A1r-n%C3%A1poj-sko-touha-4211792/
196		149	https://www.publicdomainpictures.net/en/view-image.php?image=72187
197		149	https://pixabay.com/cs/illustrations/pero-napsat-psan%C3%AD-propiska-pero-3156806/
198		150	https://pixabay.com/cs/vectors/st%C5%AF-n%C3%A1bytek-d%C5%99ev%C4%9Bn%C3%A9-1300555/
199		150	https://br.freepik.com/vetores-premium/professora-na-licao-no-quadro-negro_3925515.htm
200		150	https://pixabay.com/cs/vectors/s%C3%BDr-m%C3%A9k%C3%A1ma-%C5%A1v%C3%BDc-arsk%C3%A9-575719/
201		150	https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fish.svg

202		150	https://www.needpix.com/photo/22028/bread-food-slice-french-loaf-baked-nutrition-sandwich-pastry
203		150	https://pixabay.com/cs/vectors/%C3%BD%C5%8E-h%C5%AFky-m%C3%ADsa-potravin%C4%8D%C3%AD%C5%88an-40282/
204		150	https://pixabay.com/sk/vectors/jogurt-jes%C5%A5-chladni%C4%8Dky-chladen%C3%BD-1699648/
205		150	https://pixabay.com/cs/vectors/nudle-%C4%9Bstoviny-sva%C4%8Dinka-sacharidy-148463/
206		156	https://pixabay.com/cs/vectors/lev-zv%C3%AD%C5%99e-hn%C4%9Bd%C3%A1-%C5%BEut%C3%A1-avec-46893/
207		156	https://pixabay.com/cs/vectors/slon-%C5%A1ed%C3%A1-kufr-1540930/
208		156	Klipart Microsoft Office.
209		156	http://clipart-library.com/clipart/8c6okX8xi.htm
210		156	https://pixabay.com/cs/illustrations/kr%C3%A1va-zv%C3%AD%C5%99e-hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A1-zv%C3%AD%C5%99ata-1501690/
211		156	https://pixabay.com/cs/vectors/jelen-samec-zv%C3%AD%C5%99e-savec-parohy-48417/
212		156	https://www.goodfreephotos.com/vector-images/whale-vector-clipart.png.php
213		156	https://pixabay.com/cs/vectors/papou%C5%A1ek-pt%C3%A1k-p%C5%99%C3%ADroda-k%C5%99%C3%ADdlo-312432/
214		156	https://pixabay.com/cs/illustrations/alig%C3%A1tor-krokod%C3%BDI-Klipart Microsoft Office.%C5%AF-3310626/
215		156	https://pixabay.com/cs/vectors/hn%C4%9Bd%C3%A1-austr%C3%A1lie-klokan-vak-dlouho-48371/
216		156	https://pixabay.com/cs/vectors/hn%C4%9Bd%C3%A1-austr%C3%A1lie-klokan-vak-dlouho-48371/
217		156	https://pixabay.com/cs/vectors/oboj%C5%BEiveln%C3%ADk-zv%C3%AD%C5%99e-%C5%8E%C3%A1ba-p%C5%99%C3%ADroda-1295172/
218		156	https://pixabay.com/cs/vectors/zv%C3%AD%C5%99e-zv%C3%AD%C5%99ata-pt%C3%A1k-swan-voel-1295133/
219		156	https://pixabay.com/cs/vectors/my%C5%A1-%C5%A1ed%C3%A1-zv%C3%AD%C5%99e-ocas-sch%C3%A9ma-305459/
220		157	https://pixabay.com/cs/vectors/had-hn%C4%9Bd%C3%A1-%C5%BEut%C3%A1-plaz-klou%C5%8E-46141/
221		157	https://www.publicdomainpictures.net/en/view-image.php?image=131989
222		157	https://pixabay.com/cs/images/search/dlouh%C3%BD%20krk/
223		157	https://pixabay.com/cs/vectors/zv%C3%AD%C5%99e-kreslen%C3%BD-film-opice-prim%C3%A1t-2025645/
224		157	https://pixabay.com/cs/vectors/mot%C3%BDI-mod%C3%A1-hmyz-%C3%A9to-k%C5%99%C3%ADdla-2028591/
225		157	https://pixabay.com/cs/vectors/medv%C3%ADdek-zv%C3%AD%C5%99e-medv%C4%9Bd-hra%C4%8Dka-hn%C4%9Bd%C3%A1-153379/
226		157	https://pixabay.com/cs/vectors/zebra-zv%C3%AD%C5%99ata-fajn-kreslen%C3%AD-4210396/
227		157	https://www.goodfreephotos.com/vector-images/tiger-vector-art.png.php
228		157	https://www.goodfreephotos.com/vector-images/brown-cartoon-owl-vector-clipart.png.php
229		157	https://pixabay.com/cs/illustrations/st%C5%99%C3%ADbn%C3%A1-chobotnice-mo%C5%99e-pob%C5%99e-%C5%BE%C3%AD-2312413/
230		160	IREAS (Darina Hanusková). Vlastní tvorba s použitím více volně dostupných obrázků. Zdroje: https://pixabay.com/cs/vectors/kreslený-film-kočka-kočkovitý-1296405/ https://pixabay.com/cs/vectors/tygr-kočka-zvíře-nebezpečí-306457/ https://pixabay.com/cs/vectors/zvířata-kreslený-film-zelená-1298747/ https://pixabay.com/cs/vectors/zemědělec-venkovské-pracovník-148325/ https://pixabay.com/cs/vectors/zebrý-afrika-safari-152605/ https://pixabay.com/cs/vectors/strom-les-kufr-příroda-listy-576847/ https://pixabay.com/cs/vectors/tučňák-zvíře-roztomilý-1294233/ https://publicdomainvectors.org/cs/volnych-vektoru/Kreslená-opice/49743.html https://pixabay.com/cs/vectors/simpánz-na-stromě-opice-makak-4700974/ https://pixabay.com/cs/vectors/žirafa-mláďe-zoo-afrika-safari-1232939/ https://pixabay.com/cs/vectors/pšenice-tráva-příroda-zemědělství-576549/ https://pixabay.com/cs/illustrations/lev-mláďe-volně-žijících-živočichů-2404290/ https://pixabay.com/cs/vectors/sezóna-léto-strom-listy-zelená-158447/ https://pixabay.com/cs/vectors/tučňáci-zvířata-ptáci-tanec-řek-153879/ https://pixabay.com/cs/vectors/slon-zvíře-džungle-savanna-1598359/

			https://pixabay.com/cs/illustrations/zvíře-zebra-divoká-2840501/ https://pixabay.com/cs/vectors/stodola-farma-červená-297763/ https://pixabay.com/cs/vectors/traktor-zemědělství-farma-kombajn-159802/ https://pixabay.com/cs/vectors/dokončit-vlajka-zdobená-auto-závod-306245/ https://pixabay.com/cs/vectors/rybník-marš-jezero-voda-možál-312465/ https://pixabay.com/cs/vectors/bush-zelená-keř-tráva-svěží-575514/
231		163	https://www.needpix.com/photo/22028/bread-food-slice-french-loaf-baked-nutrition-sandwich-pastry
232		163	https://pixabay.com/cs/illustrations/zmrzlina-ice-cream-54566/
233		163	https://pixabay.com/cs/vectors/m%C3%A1slo-magerine-n%C5%AF%C5%8E-libra-%C5%A1%C3%AD%C5%99en%C3%AD-25232/
234		163	https://pixabay.com/cs/vectors/candy-%C5%AF%C5%8Eov%C3%BD-mil%C3%A9-cukrov%C3%AD-cukr-297538/
235		163	https://pixabay.com/cs/vectors/s%C3%BDr-mil%C3%A9k%C3%A1ma-%C5%A1v%C3%BDc-arsk%C3%A9-575719/
236		163	https://pixabay.com/cs/vectors/%C4%8Dokol%C3%A1da-mil%C3%A9-dezert-kakao-candy-2896696/
237		163	http://www.publicdomainfiles.com/show_file.php?id=13927434619722
238		163	https://pixabay.com/cs/vectors/%C5%A1%C5%A5%C3%A1-sko-limon%C3%A1da-s%C3%A1ma-ledov%C3%BD-35236/
239		163	https://pixabay.com/cs/vectors/dort-%C4%8Dokol%C3%A1da-narozeninov%C3%BD-dort-25388/
240		163	https://pixabay.com/cs/vectors/voda-poh%C3%A1r-n%C3%A1poj-sko-touha-4211792/
241		163	https://pixabay.com/cs/vectors/muffin-bor%C5%AFvka-sn%C3%ADdan%C4%9B-potraviný-31750/
242		163	https://pixabay.com/cs/vectors/ml%C3%A9ko-pr%C3%A1va-%C5%A1ek-potraviný-v%C3%BD%C5%8Eiva-312369/
243		164	https://pixabay.com/sk/vectors/%C5%8Eel%C3%A9-jahoda-%C4%8Derven%C3%A1-159198/
244		164	https://pixabay.com/sk/illustrations/k%C3%A1va-cup-n%C3%A1poj-hot-4341157/
245		164	https://pixabay.com/sk/vectors/jogurt-jes%C5%A5-chladni%C4%8Dky-chladen%C3%BD-1699648/
246		164	https://pixabay.com/sk/vectors/hranolký-franc%C3%BAzsky-mcdonalds-310138/
247		164	https://pixabay.com/cs/illustrations/popcorn-film-kav%C3%A1rna-v%C3%BDkon-divadlo-4268489/
248		164	https://commons.wikimedia.org/wiki/File:563-custard.svg
249		164	https://pixabay.com/cs/vectors/pizza-potraviný-pl%C3%A1tek-s%C3%BDr-houby-23477/
250		164	https://pixabay.com/cs/illustrations/ryby-j%C3%ADdlo-sma%C5%BEit-559888/
251		164	https://pixabay.com/cs/illustrations/hamburger-fast-food-j%C3%ADdlo-2645563/
252		164	https://pixabay.com/pl/vectors/sa%C5%82ata-warzyw-posi%C5%82ek-zdrowe-575436/
253		164	https://pixabay.com/pl/vectors/pieczony-kurczak-kurczak-obiad-4101407/
254		164	https://pixabay.com/pl/vectors/truskawka-pancake-zakasa%C4%87-truskawki-575664/
255		165	http://www.publicdomainfiles.com/show_file.php?id=13529670014733
256		165	http://www.publicdomainfiles.com/show_file.php?id=13931853622459
257		165	https://pixabay.com/pl/vectors/zupa-garnek-naczynia-do-gotowania-306021/
258		165	http://www.freestockphotos.biz/stockphoto/11436
259		165	https://pixabay.com/pl/illustrations/banan-kredki-rysunkowy-ilustracja-1485455/
260		165	https://pixabay.com/pl/vectors/hot-dog-%C5%8Cywno%C5%9Bci-lunch-mi%C4%99sa-42015/
261		165	https://pixabay.com/pl/illustrations/mi%C4%99so-%C5%8Cywno%C5%9Bci-zasilacz-2031562/
262		165	https://pixabay.com/pl/vectors/kie%C5%82basy-kie%C5%82basa-hot-dog-par%C3%B3wka-40626/
263		165	https://pixabay.com/sk/vectors/oran%C5%8Eov%C3%A1-orange-pol-ovocie-jedlo-4235371/

264		165	https://pixabay.com/sk/illustrations/strawberry-ovocie-sladk%C3%BD-3001017/
265		165	https://pixabay.com/sk/vectors/brosky%C5%88a-broskyne-ovocie-sladk%C3%BD-1978215/
266		165	https://pixabay.com/sk/vectors/club-sendvi%C4%BD-trojuhohn%C3%ADk-jedlo-309442/
267		166	https://pixabay.com/sk/vectors/%C4%8Dere%C5%A1ne-ovocie-cherry-%C4%8Derven%C3%A1-4529557/
268		166	https://pixabay.com/cs/vectors/kiwi-ovoce-ovoce-potravy-zdrav%C3%A1-4235370/
269		166	https://pixabay.com/cs/vectors/ananas-ovoce-tropick%C3%BD-%C4%8Derstv%C3%A9-25251/
270		166	https://www.needpix.com/photo/843108/grapes-vine-vineyard-wine-orchard-plants-nature-vegetable-parras
271		166	https://www.needpix.com/photo/858528/lemons-citrus-fruits-orchard-lemon-tree-acid-plants-nature-seasoning
272		166	https://pixabay.com/cs/vectors/malina-ovoce-potravy-tropick%C3%BD-2161523/
273		166	http://www.freestockphotos.biz/stockphoto/15914
274		166	https://pixabay.com/cs/vectors/vodn%C3%AD-meloun-ovoce-potravy-jedl%C3%BD-32009/
275		166	https://pixabay.com/cs/vectors/bor%C5%AFvka-bobule-bor%C5%AFvky-modr%C3%A1-31488/
276		166	https://www.needpix.com/photo/843110/pears-fruit-pear-food-power-supply-salad-orchard-plants-healthy
277		170	http://www.communication4all.co.uk/http/HouseandHomes.htm
278		180	https://pixabay.com/cs/vectors/d%C5%AFm-dom%C3%A1c%C3%AD-otev%C5%99en%C3%A1-okna-307952/
279		180	https://pixabay.com/cs/illustrations/obl%C4%8Dej-%C4%8Dlov%C4%9Bk-kreslen%C3%BD-film-lidsk%C3%A9-4005302/
280		180	https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cifernik_s_body.svg
281		180	https://pixabay.com/cs/vectors/sprcha-demente-rozpra%C5%A1ovac%C3%AD-%C4%8Di%C5%A1t%C4%9Bn%C3%AD-99263/
282		180	https://pixabay.com/cs/vectors/chemise-obl%C3%A9kat-ko%C5%A1ile-tkanina-161966/
283		180	https://pixabay.com/cs/vectors/oble%C4%8Den%C3%AD-hadice-d%C5%BE%C3%ADny-kalhoty-1294973/
284		180	https://pixabay.com/cs/vectors/croissant-potravy-sn%C3%ADdan%C4%9B-dezert-304528/
285		180	https://www.clipart.email/clipart/dining-room-table-clipart-22932.html
286		180	http://www.publicdomainfiles.com/show_file.php?id=13931853622459
287		180	https://www.needpix.com/photo/87532/laptop-notebook-computer-keyboard-technology-portable
288		180	https://pixabay.com/cs/vectors/zdr%C5%BEenliv%C3%BD-ve%C4%8De%C5%99e-drink-j%C3%ADst-1293945/
289		180	https://pixabay.com/cs/vectors/dvd-film-m%C3%A9dia-video-digit%C3%A1ln%C3%AD-27792/
290		180	https://www.onlinewebfonts.com/icon/531351_2015_2018_Font_All_Free
291		180	https://pixabay.com/cs/vectors/chl%C3%A9b-vejce-sendvi%C4%BD-pl%C3%A1tky-toast-149163/
292		180	https://www.publicdomainpictures.net/cs/view-image.php?image=202581&picture=red-bus

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

